

मुद्रास्थान
धी अमृत प्रिन्टिंग प्रेस,
सोनगाव-डाहियावाड

मुद्रा:

पोरा अमृतनाथ देवकर.

પ્રસ્તાવના.

“ અપૂર્વ અવસર એવા ક્યારે આવશે ” એ પદ્ધતી શરૂ થતી જાય પ્રસિદ્ધ જૈન તત્ત્વવેત્તા પરમ પૂજ્ય શ્રીમાન સમીપ-સમયવર્તી સમયજ શ્રીમદ્ગુરુચંદ્રજીએ સાં ૧૯૫૨ ના માગ-સગના અગસ્ટમાં વવાળિયા મુકામે લખ્યું છે. તેઓશ્રી વીત-રાગના મદાન ઉપાસક અને આત્મચાની હતા, બાળ્યાવસ્થામાં જ તેમને જનિસ્મરણગાન થયું હતું. નિરૂત્તિની તેમને તીવ્ર જાણના હતી, તે નિરૂત્તિની જાવના તેઓએ આ દવિતમા ધણી મુદ્દર અને સચોટ રીતે બતાવી છે.

આ દવિત જૈનધર્મના તથા ઇતરધર્મના અનુયાયીઓમાં પણ પ્રસિદ્ધ છે અને તે ધણે કેમણે પ્રાર્થનારૂપે બોલી તેની જાવના કરવામાં આવે છે.

તેઓશ્રીએ આ જાવના પોતાને સમ્યક્દર્શન પ્રગટ થયા પછી જાણી છે, તે એમ મૂલ્યે છે કે ધર્મની શરૂઆત સમ્યક્દર્શન થયા પછી જ થઈ શકે છે. સમ્યક્દર્શનપૂર્વક જ ચારિત્ર દોષ સહે છે એ સિદ્ધાંત ધણી સ્પષ્ટ રીતે આ દવિતમા બતાવવામાં આવ્યો છે.

તેઓશ્રીએ જાવસાધુપણું પ્રમટારી કેવળગાન પામવાના તીવ્ર પુરજાર્થની જાવના જાણી છે અને તેવો અવસર (તેની દસા) જાણી પ્રમટ કંઠવાને તેઓ કેટલા ઉત્સુક હતા તે આમાંથી તરી આવે છે. આ દવિતની નવમી ગાથામાં દ્રવ્યે અને જાવે સધુપણું કેવું હોય તે ધણી મુદ્દર રીતે કહ્યું છે,

તથા ઉપસર્ગ વખતે શાનીની દયા કેરી હોય તે પણ તેમ જતા હું છે

આ કવિતમા ધણી જિડા તરવના રહસ્ય સમાયેલા છે સા ૧૮૮૫ માં ગાંધી દેના ચ તુમાસમા પરમ પૂજ્ય સ ગુરુદેવ જે પગ્મ ઉપારો માં છે તે માહેનો એક આ કવિત ઉપરના પ્રવચનો છે આ પ્રવચનોમા આ માનુ ગૂ રહસ્ય ધણી સહેલી સુતર અને સ્પષ્ટ ભાષામા પ્રગટ કરવામા આ હું છે

દેકામા જણાવવ નુ કે આ માન્યમા રહેના ગુણીગ આ રો આ પ્રવચનોમા ધણી જ સ્પષ્ટ ભાષામા સમજાવવામા આ ન્યા છે તેથી મુમુતુએને ધણી લાભનુ કારણ થયું છે બાગકો બહેને સુવાનો અને વૃદ્ધો સો કોઈ સમજી શકે તેવા આ પ્રવચને હે જાથી સવને તેનો લાભ લેવા વિનની કરવામા આવે છે

આ પુસ્ત ની બેડી મિત્ર કા ગાંધી આન છે પરંતુ દેસાઈ નમન વનમજી તથા દેસાઈ ચકુલાન વનમજીએ તમના સગન પિતાશ્રી દેસાઈ વનમજી રામજી (વવાણિયા)ના સમગ્ર થે અપેલી ઉગ્ર મનો લાભ લઈ આ પુસ્તકની મિત્ર કા ગાંધી રાખવામા આવી છે

વીર શાસન જયંતિ,

૧૧ સા ૨૪૭૦

સા ૨૦૦૦

૧૧ વા ૧

રામજી માણે ચદ દોશી,

પ્રમુખ

શ્રી જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર ટ્રસ્ટ,
સોનગઢ

શ્રી સદ્ગુરુદેવાય નમઃ

ગુણુરથાનક કમારોહણુ—

 પરમપદપ્રાપ્તિની ભાવના.

મમયજ્ઞ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પ્રણીત 'અપૂર્વ' અવ-
મર એવો કયારે આવશે' પદ ઉપર પરમ
પૂજ્ય કૃપાળુ સદ્ગુરુદેવશ્રીએ રાજકોટ
મુકામે આપેલ પ્રવચનો.

તા ૩૦-૧૧-૩૯

આ મુદ્દમય ન કમારોહણુ છે આ મા ગુણુનો અખડ પિંડ
૧. તેના પુષ્પમંરે પ્રણીતના આવરણુને દાવાની અપેક્ષાએ
મોઢ વજ્રમેણી રહેણુ છે મુખ્ય તે પગમ પદ પ્રાપ્તિની
ક ની છે

શ્રીમ્ત વવ ણીજી યુમમા મરાગમા માનાના ખાટલા ઉપર
મેનોને અર્ચિતનન નવણી આ ગુણુધાન કમારોહણુ અપૂર્વ

અવસરની ગચના કરી છે જેમ મહેલ ઉપર ચઢવાને પગથીઆ હોય તેમ મોક્ષમહેલમા જવાના ચોક્ક પગથીઆ છે તેમા પ્રથમ સમ્પૂર્ણ નરૂપ એવા મુખ્યચાતુર્યથી મુગ્ધાગ્રસ્ત છે આત્મસ્વ રૂપની જાગૃતિ વધારવા માટે લખાયેલ છે એવા અપૂર્વ સમય (મુનિવ્યા) પ્રગટો કે જે ભાવે કેવળજ્ઞાન નગરે

અપૂર્વ અવસર એવો ક્યારે આવશે ?

ક્યારે થશું બાધાતર નિર્મલ જો ?

સર્વ સંબંધો બંધન તીક્ષ્ણ છેલીને,

વિચરશું કય મહત્ત્વગ્રસ્તને પથ જો ? અપૂર્વ ૦ ૥૧॥

મુદ્દરથ ધર્મમા મહેલ ધર્મો માઓને ત્રણ નકારના મનોરથ (ભાવના) બાતમાની પ્રતીત સદિત પૂર્ણતાના લક્ષે ભાવવાતુ રાઓ મહેલ છે (૧) હું મન સંબંધ અવરચાથી નિવતુ (૨) ત્વી અર્થ બાદ પશ્ચિમ તથા વિષય કાલપરૂષ અભ્યતર પશ્ચિમ મદનો અધિક પુણ્ય થઈને ત્યાજ કરીને નિર્મલ મુનિ થાઉ (૩) હું અપૂર્વ સમાધિમગ્ન પ્રાપ્ત કરે ત્યારે મસરી મેલી જશે એમ મનોરથ (ભાવના) ભાવે છે કે હું મુદ્દરથ કુદરતમા ખૂબ વડુ ધન પર ટોચમા ખૂબ વડુ અને લીલી વગી નફીને મરે એમ ગંધાધની ભાવના ભાવે છે

અપૂર્વ અવસર નો અર્થ બાદ અપૂર્વ કાલ નહિ

જાન અત્મ નવમા અપૂર્વ સ્વપણ એવો અર્થ થાય છે તે સ્વભાવની પ્રકૃતિ ન દરેક વસ્તુ સ્વચ્છુદ્ધ મહિત છે

સ્વાધીન છે સ્વદ્રવ્ય સ્વક્ષેત્ર, સ્વકાળ અને સ્વભાવરૂપ છે, તે નિત્ય દૃષ્ટીને પરિણમે કે પૂર્વે અજ્ઞાનભાવે ગમાદિ પરભાવવાળો થઈને પરપક્ષે પોતાને માનતો પરિણમતો હતો, પણ જ્યારે સ્વાર્થ અત્સમાગમવડે શુદ્ધાત્માની અતર પ્રતીત પુરુષાર્થવડે મરી ત્યારે સ્વઆત્મા ત સ્વભાવમા પરિણમન થયું તે પરિણમન જ આ આત્માની અવસ્થાનો કાળ છે, તેને સ્વમળ કહેવાય છે આત્મજ્ઞાનવડે સ્વભાવનું જ્ઞાન રતું છે, પણ હજી પૂર્ણ શુદ્ધ પર્ણાવ ઉપડી નથી તે પૂર્ણ કરવા નારે સ્વરૂપના જ્ઞાન સહિત સદગત સ્વરૂપમા વર્તન (જ્ઞાનની અવસ્થા) નો અપૂર્વ અવસ્થા ત્યારે આવશે ? પોતાને શુદ્ધપક્ષે પરિણમતું છે તેમા આજીવ તો માત્ર નિમિત્ત (હાજરી,૫) છે

અહીં ‘અપૂર્વ’ મા અનંત ભાવ (આશય) સમાર્પિત જાય છે. તેથી અહીં ‘અપૂર્વ’ મ ગગિમ્થી ભાવના કરે છે પૂર્વે નહિ ઉત્પન્ન થયેનો એવો અવસ્થા (ભાવમળ) ત્યારે આવશે ? એવો મનોગ્ય એવો છે મનોગ્ય થવામા મન તો નિમિત્ત છે, પણ તેનો જ્ઞાનવડે નજર મરી સ્વરૂપ વિચારની જાગ્રિત સાધ્યશ્રવ વચારે છે સ્વરૂપની ભાવનાના (મનોરથના) ચક્ર ચડે છે તેની સાથે સ્વભાવ પરિણમિતના ચક્ર ચડે છે તે ભાવના સાથે મનનું નિમિત્ત છે તેમા ગમતો ભાગ છે, તેથી વિચારમા ક્રમ પડે છે અને તેમા તોડોત્તર પુણ્ય મહેજો બધાઈ જાય છે, પણ તેનો પ્રથમથી જ નમર છે બેલો કે વિચારનો ત્યા આજ નથી પણ અની નિશ્ચ ભાવ મનોગ્યની સ્વરૂપ ચિંતવના છે તત્ત્વસ્વરૂપની ભાવના વિચારના વચ્ચે મનનું નિમિત્ત આવે કે, પણ પૂર્ણ શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપ સિદ્ધ જેવું છે તે ક્ય ગાળીને પુણ્ય તાને વક્ષે આ

તમે સ્વરૂપની ભાવના શ્રીમદ્ વધારે છે એવી યથાર્થ નિર્મલ ધ્યાન
સ્વરૂપ ગિયતિનો અપૂર્વ અવસર ક્યારે આવશે એ પોતાના
સ્વભાવની ભાવના છ

ક્યારે ચર્ચાશુ બાહ્યતર નિર્મલ જે અર્થાત અબ્ય
તર ગગ દૂષની મયિની અને બાહ્યથી (સ્ત્રી ધનાદિ તથા
કુટુંબથી) નિવૃત્ત થાઉં એ ભાવના ભાવે છે ધન્ય તે વીત
ગગ દયા ધન્ય તે મુનિ નિમ્ન મપદ ધન્ય તે તદ્દન દિગ્ગમર
સર્વોત્કૃષ્ટ સાધન્યા (અવસ્થા)

સર્વ સંબંધનું જ ધન તીક્ષ્ણ છેદીને શારીરિક માન
સિક તથા દન્ય મર્મનો સંબંધ તથા સ્થૂળ ઉપચારિક સ્ત્રી
પુત્ર ધનાદિનો મંબંધ છેદીને મુનિદયા ત્રગટ કરે આત્મા
અમંબે સ્વરૂપ કે તેને જ્ઞાનની સિચગતાની શીલુવટથી બળીને
બેન્દાનવડે મર્મ ઉપની સદ્મ સધિને હુ છેદુ એવી અદ્વી
ભાવના છે અત્મ સ્વરૂપના જ્ઞાનવડે ગગ રહિત જ્ઞાનમા સિચ
ગતા થતાજ અનાદિ સત્તાનરૂપ સસાર વૃક્ષનું મૂળ રાગદ્વ
અજ્ઞાનની ગાંઠનાર્થ નાશ પામે છે

વિચરશુ કર મહત્ પુરુષને પચળે સસાગમા અવ
છદી એમ્મ ભાવના ભાવે છે કે ક્યારે મારો પિતા મગ્ધ
પમે અને મને બધો વારસો અને વહીવટ હાથ (માલુમા)
આવે ? તેથી વિરુદ્ધ આ લોકોત્તર માર્ગમા સાધક જીવ એવી
ભાવના ભાવે છે કે અતીન્દ્રિય જ્ઞાન-દર્શન આગિન સ્વરૂપ
મોક્ષમાર્ગમા પ્રવર્તવા મટે ક્યારે તીર્થકર ભગવાન મળે
કેઈ મદાન ધીમત મુનિવર નિર્મલ જે પથે આ મ
વિચારા તે પથે વીતગમ કુળની વા પ્રમાણે ક્યારે

હું વિચરીશ ? આ સનાતન રાષ્ટ્રત આત્મધર્મનો સ જુત
વ્યવહાર છે 'એ એમ ડુગવટ ગીત જિનેશ્વર ધર્મ જિનેશ્વર
ગાઈ ગયું' અનત શાંતી પુરુષો જે મોક્ષમાર્ગમાં પ્રવર્તિને
મેક્ષપ તે પામ્યા તે જ પચે મ્યારે વિચાર્યું ? તે ભાવનામાં અ
નત શાંતી ભગવતોનો વિનય છે અને પોતાની પામર અવ
સ્થાનો પ્યાર છે । ગણકે મેલ સામર્થ્યનું જ્ઞાન જાણ્યું તે પણ
દશ પ્રગયું નથી આ પુગણ પુરષની (સતપુરષની) આગધના
છે આમાં કેલી નિર્માનતા છે ? પોતાને આત્મધર્મનો ડુજ
પ્રગટ્યો છે તેથી અનતજ્ઞાનનું બહુમાન કરે છે તે પરમાર્થનો
આલ છે

શ્રીમદ્ ગજચક્ર સમ્યક્ જ્ઞાનો નમઃપ્રગ્ગતા ૧મે ૭ કે -
'હે કેલુતાદિ આચર્યો । તમાગ વચનો પણ નવરૂપાનું
સંધાનને વિષે આ પામરને પરમ ઉપજાત થયા છે
તે માટે હું તમને અતિશય ભક્તિથી નમસ્ । ૩ છુ ' હે
જિન સીતગગ । તમને અત્યંત ભક્તિથી નમઃ । ૪ છુ આ
પામર પ્રતે અનત અનત ઉપમા કર્યો છે એમ ડુજનું
બહુમાન સતકાર વિનય ર્યો છે તેમાં પરમાર્થે પોતાના ગુણનો
આલ છે શ્રીમદ્નો એ દો લીંગનો કુન્ડો છે તેમાં લખે છે
કે શ્રી કુન્દુદાચાર્ય આત્મચરપમાં બહુ જ ગિયત હતા

'વિચારુ કવ મહત્ પુરુષને પચલે' તેમાં પ્રથમ અગિ
હત પ્રભુ સર્વસદેવ છે તે માત્ પુરુષ છે તથા બીજા મહત્
પુરુષ આચાર્ય સાધુવર્ધ મુનિવર છે સસાન્ના નાત જાત છોડીને
સતો મુનિવરેની ચૈતન્ય જ્ઞાન સાધન અનર્યામાં (આત્મચ

ગિયનિમા) વર્તનુ તે છે તેથી સાથ ધર્માત્મા એવા મહા
 મુનિઓના મર્ગ ક્યારે વિચર્યું અણુ ૥૭ ભગવતના પદે
 ક્યારે વિચર્યું એવી ભાવના જાન છે એ પ્રમાણે પહેલી
 ગાથામાં મ્યુ કે અર્પૂર્વ અવસર એવા ક્યારે આરંભે ' (દુઃકામાં
 પતાવનુ પડે ૮ કેમકે વિદાગ્નો રખત પૂરે યવા આ રો કે
 પજુ ધાતો આમદ પજા હોનાથી રસાખ્યાન રૂપે લેવાય છે) ૧

મર્વ જાવથી ઓહરીન્ય હૃતિ કરી,

નાન દેહ તે સયમાદેહુ હોય જો,

અન્ય મનસ અન્ય ડગુ મ્પે નહીં,

દેહે પાતુ ગિયિન મૂર્ખ નર હોય જો અઠ ૥૨૯

પ્રથમ ગાથામાં અર્પૂર્વ અવસ ની બાહ્યઅન્યતર નિર્મલ
 પજુ ની અને સર સમધનુ બધન છે રાની ભાવના જાની
 આ ૧૧ રૂપે ૪

સર્વ જાવથી ઓહરીન્ય હૃતિ કરી મર્વ જાવનો સાક્ષી
 ગાના પગથી ઉભીન ૪ ઉભવ નપને જગતના આ પગ
 જાવોથી ઉભા જાવરા આગીન મેસવુ તે સત્યાય પડે મ
 મગથી અનારામ દશા

“ ગુપ્તકી સદેવી છે, અકેવી ઉદાગીનતા,
 અધ્યાત્મની જનની તે ઉદાગીનતા ”

અ અ ૧૨મા ર્ગના બાવ વચન છે ૧ ભીનતા એટલે મધ્ય

અન્ય સમનાર ગ તે રુદ્રાદે જ મધ્યક આત્મા વરૂપ ગિય
 અન્ય મ દે ૮ તે અધ્યાત્મની જનની ૮ કેમકે તેનાથી

શુદ્ધ આત્મવસ્તુ પ્રગટે છે એટલે તીર્થ યત્રના પુણ્ય ઇન્દ્ર,
અશ્વત્થામા પુણ્યની શક્તિ, અર્જુનના મુખ તે બધા અસાગ (હિપાધિ)
ભાવ છે તેથી યાત્રીને તે સર્વ ભાવથી ઔદાસીન્ય વૃત્તિ છે
પુણ્યપાપ (શુભ અશુભ) વૃત્તિ જે કાંઈ યાત્રામાં દેખાય તે
બધી મેહકર્મની વિકારી અવસ્થા છે, તે પરભાવિથી યાત્રીને
ઉપેક્ષાવૃત્તિ છે

મધ્યસ્થતા-સંસારભાવ (શુભાશુભભાવ) નો આત્મ વિક્ર પ
કે પ્રેમીના મનપણુ માં નો અવગણ યાત્રીના યાત્રામાં નથી કાર્ત
પૂઠે કે-મુનિ ધ્યાન એકને બધુ છૂટી જતું હશે ? સમાગી વેશમાં
મુનિભાવ ન આવે ? અથવા ઘસ સહિત મુનિપણુ ન હોય ?
અગર ત્યાગ થવાથી મુનિપણુ પ્રગટે ? તે બધા પ્રશ્નોનો ઉત્તર
એવો છે કે-ત્રણ પ્રધાન્યોક્તિનો ત્યાગ થતા ગગના બધા
નિમિત્તો છૂટી જાય છે અને તેથી મુનિઓને એકનો દેહ -હે
છ સમ્યક્ જ્ઞાન સંહિત નન્ન દિગ્ગમ નિર્ગ્રંથ મુનિ દેશાની આ
ભાવના છે એટલે ગગ છૂટે તેના ગગના નિમિત્તો છૂટી જાય
એ નિર્ગમ છે મુનિપણુ એટલે કે સર્વોત્કૃષ્ટ સાધ વશા કે
જ્યાં સાનમુ અને છઠ્ઠુ શુલ્કધાનકે વાગવા પડતાં કારે છે
તેથી મહાન પરિવ્રજા પીતગમ શાતમુદ્રા હોય છે (આત્મામા
અનતગાન વીર્યની શક્તિ છે, નવ વર્ષના બાળકને કેવળજ્ઞાન
મર્મ જાન અને કો- પૂર્વનુ આયુષ્ય રહે ત્યાંમુધી દેહ ન ન
રહે અને મહાપુણ્યવત્ત પરમ ઔદાગિય શરીર બની રહે એવો
કુલ્લી ત્રિમત્ર નિયમ છે) મુનિપણુમાં એક દેહ ચિવાય બીજુ
કાંઈ હોય નહિ અને તે પશુ નિર્મમત્વપણે છે

માન છે તે સવમ હેતુ હોય ને જ્ઞાનીઓને સવમના
 હેતુએ દેહને તેની સ્થિતિ પર્યંત નજાતુ છે તેથી તેઓ વિક પ
 ઇચ્છાથી ર મા હોય છે જ્યાં દેહ સવમના નિર્વાહ અર્થે છે
 ત્યાં શરીરની શાતા (સંગવડ) મમ વબાવ હોતો નથી આ
 વાન બગમય વધાર્યને આની છે મટે મુનિપણની બાવન
 અને મુનિની વસ્તુસ્થિતિ કેની હેય તે જાણતુ ત્રોજનમૂલ
 છે દેહને ઉપચારની સવમતુ ઉપકરણ મ્યુ છે આહારની
 ત્વિ અવ ૧૪ પશુ તે ઇન્દ્રિય કે વિષય કયાય પે ધવા મટે
 નથી પણ સવમ મટે છે સવમમા ઇંદ્રિયમન (અતીન્દ્રિય
 શાતિમા દગ્ની વખતે) નિમિત્તરૂપે હોય છે અને મૂળ કારણ
 આ મસ્તક વની સ્થિતતા છે સ્વ / સ્વભવિક આત્મજ્ઞાનમા
 દમ્તુ વનતુ તે યગતા । એ હેતુએ જ દેહાદિતુ પ્રવર્તવું
 હોય છે

અન્ય દગ્તો અન્ય મ્યુ ૨ પે નહિ જહી ખીજા કોઈ
 બાલ નિમિત્ત ખપે નહીં એમ જણા મુ છે તેથી નૈસર્ગિક
 સિદ્ધાંતથી નક્કી થય છે કે જોનો આત્મા સ્વય સહજવરૂપે
 ને ૬ એવા સધકને બહીંગ નિમિત્ત દેહાદિ હોય છે મુનિને
 તેનો આશ્રય કે વિ પ નથી પૂજન સ કાર મટે કે દેહ સુદર
 દેખાય તે માટે તેમજ જીન કે ઇંદ્રિયવરૂં પશુ વત્તાદિ કોઈ
 પગિમ્ત ખપે નહિ જ્યાંની પૂર્વ વીતરાગ સ્થિતિ પ્રગટી
 નથી ત્યાં લગી અ પગમ હેય છે અને આહાર લેવાની વૃત્તિ
 આવે છે પણ તે વૃત્તિનું સ્વામીપણ નથી

દેહે પણ નિમિત્ત મૂર્ત્ત નવ જોય ને એની દશા

હોય છે ત્યાં અથવા માન દેહાસક્ષિત કે મમતા નથી માર્ગ દેહ
 કે-દેવગણન થયા પછી આહાર હોય તો ? તે જુરી વાત છે
 મનમે ગુણગુણને ધ્યાન સમાધિ શા છે ત્યાં આહારની વૃત્તિ
 નથી તો તેથી ઉપલી જમિનમા કેમ હોય ? નમ્મ હોય જિન
 સામનર્થ (મોક્ષમાર્ગમા) કેવી દશા હોય તે અહીં જાણી
 દીધું છે, આગ્નિ ભાવના (મનોગ્ધ) વડે પુરવાર્થની ખીન-
 મના શૃદ્ધ્યપણું છોડી મુનિપણું મદણું કરવાનાનો વિકલ્પ
 આવે ૧ ૧૬ ૧૭ ૧૮ માં તીર્થંકર ભગવાન એમ બન્ને
 પ ની ધાર્મિક દના તેઓ પણ શૃદ્ધ્ય-સામા ભગવતી જિન
 દિશાની ભવના જાનતા અને તે ભાવનાના દૃતરૂપે સસાર
 છોડી મુનિપણું ધારણું કરી જગત દેવમા નમ્મ દેહપણે ચાલી
 નીમ્ણા, જેમની મોગ જાગર દેવો એવા કરતા દના, અને જનીશ
 દના મુગ્ધ બધી ગમ્મ જેમને આમર દાગતા એવા છ બંડના
 અધિભૂતિ, તે પણ મુનિ થઈ જગત દેવે ચાલી એને દેહની
 મમતા પ્રથમથીજ નડોતી પણ આગ્નિ મોહનો ઉલ્પ ગમ
 (હૃદય) વર્તે છે તેનો વિકલ્પ તોડીને નનપણે સાનમી સાધ
 જમિનર્થ પ્રવત મરે છે, અંતે તે વખતે ચોથું જ્ઞાન (મન પર્યાય)
 પ્રગટ કરે સ્વરૂપના માધનમા પોતાનો બેદર અવગાન દીડો કે
 તેથી ધર્માન્માને દેહ દષ્ટિ સ્હેજે ટળી જાય છે દેહમા અગવળના
 આવના કુ ખનો અનુભવ થનો નથી

૧૮૧ નવા ? જન્મ વખતે જેવો દેહ હોય છે તેવા
 દેહની રિયતિ આત્માની સાધન-સામા હોય છે સાધન-સામા
 જાગર મોગ નિમિત્ત હોય છે તે મુનિપણું (નિમિત્ત સાધ
 દશા) હોય-સાધે અતિ મહીર નિર્વિદાગી નીન-મ

અવત નિર્દોષ મુદ્રા હોય છે એવા ગુણના ભંડાર મુનિ એક
 ન્યાયે બાગક જેવા સરળ નિર્દોષ છે આત્મ સમાધિન્ય પગ્મ
 પવિત્ર ગાનદયામા રમણ કુન્નારા મુનિ છે છંડા ગુણસ્થાનક
 સુધી આદાર સેવાનો રિપ્પ આરે છે ત્રા આદાર સેવાની
 શ્રુતિ છે પણ તેમા મૂર્ઝા કે લોપુપતા નથી શરીરના રાગ અર્થે
 નહિ પણ સયમના નિર્મોહ અર્થે એકજ વખત આદાર પાણી
 વાપરે છે આદાર સેવા વખતે આદારનુ વક્ષ નથી પણ પૂર્ણ
 ક્યારે થાઉં એ લક્ષ છે, જ્યારે દશા છે એવા અપૂર્વ ટાણા
 ક્યારે આવશે? એ ભાવનામાજ શુદ્ધતાનો અશ પડે છે
 જિન આદાર અને રીતગમ રાનો વિચાર એ ભાવના છે, તે
 ભાવનુ કાગળુ છે કાગળુમા જો કાર્યનો અશ ન હોય તો
 તેને રીતગમદશાનુ 'સધક' કાગળુ નામ અપાય નહિ એ
 ઉત્કૃષ્ટ સાધના વર્તે એવો અપૂર્વ અવસર મ્યારે આવશે
 એ શ્રી ભાવના છે "સ્વકામ" એટલે સ્વસમય છે શ્રી
 અમૃતચંદ્ર આચાર્ય સમયસારે યથા પહેલા કળશમા 'સમય
 નો અર્થ' 'આત્મા' થાય છે એમ કહે છે અને તેમા 'સાર
 જે દ્રવ્યમ્મ' ભાવમ્મ' નોકર્મ રહિત 'શુદ્ધાત્મા' છે તેને નમ
 રમાં કરે છે પૂર્ણ આત્માની પ્રગટ અવસ્થા જનદી પ્રગટ
 એવી એ ભાવના છે

શ્રીમદ્ ગજવદને સન્યસ્થન અને આત્મ અનુભવ તો
 થઈ ગયો હતો, એટલે અહીં મુનિપણની ભાવના ભાવે છે
 જેવું પૂર્ણ અસંગ નિરાવગળ આત્મગ્વરૂપ લક્ષમા લીધું છે
 કુંતાના લક્ષે હવે તે પગમ પાપ્તિનો ઉપાય શુ તે
 છે પૂર્ણ સમય સાધવાની ભાવના ઉપાડી છે ૨

દર્શનમોહ વ્યતીત થઈ ઉપન્યો બોધ લે,
 રહુ લિપ્ત કેવલ ચેતન્યનું જ્ઞાન લે;
 તેથી પ્રકીર્ણ ચારિત્રમોહ વિલોકિએ,
 વર્તે એવું શુદ્ધસ્વરૂપનું ધ્યાન લે અઠ ॥૩॥

‘દર્શનમોહ વ્યતીત થઈ ઉપન્યો બોધ’ આત્માના અ
 મિપ્રાપમા ભાતિ એટલે કે પુણ્ય પાપ ગંગાદિ શુભાશુભ પદ્ધિ
 જ્ઞાન વૃત્તિને પોતાની માનરી, તેને આદ્યક્ષી માનરી, તેનું
 નામ દર્શનમોહ છે આત્મા પોતાને જૂવરૂપ માને છે તેથી કુ
 પરનો કર્તા બેક્તા છું એમ કલ્પના કરે છે આત્મતત્ત્વ
 અસ્ય છે, તેનો અમય સ્વભાવ છે, તે પગના બંધન ગદિત
 છે વસ્તુ સ્વભાવ એવો હોવા છતાં એમ ન માનતા પ્રકૃતિના
 નિમિત્તનું બંધન મારામાં છે, કુ પુણ્યપાપિવાળો છું, શુભ પદ્ધિ-
 જ્ઞાન એ મારું કર્તવ્ય છે, એ આદિ પ્રકારે પરભાવમાં એકત્વ
 શુદ્ધિ થી તેનું નામ દર્શનમોહ છે એક આત્મતત્ત્વને બીજા
 તત્ત્વના ભેગવાગો ઉપાધિવાગો બંધવાગો માનવો તે દર્શનમોહ
 ૪ આત્મા સ્વાધિન તત્ત્વ વસ્તુ છે, તે કદી પણ સ્વભાવે જૂવ
 રૂપ ન હોય. મોહકર્મની એક જડ પ્રકૃતિનું નામ ‘દર્શન
 મોહ’ છે તે તો નિમિત્ત માત્ર છે અજ્ઞાન અવગ્રાહમાં જીવ
 ટકે છે ત્યાંથી પોતાને અન્યથા તે માને બને, પણ તે
 કદી અન્યપણે (પરનો કર્તા બેક્તા) થતો નથી જૂલ ટલે છે,
 મટે જૂલ તે અવસર નથી, પણ ચોગતા છે જૂવ થવામાં
 ઉપાધિરૂપ નિમિત્ત કાગ્ય જીલુ લેઈએ, માટે વિભારી
 સ્થામાં હોય છે નિમિત્ત તો પર વસ્તુ

યથાર્થપણે પગવગ્તુ ા અવસ્થાનુ જ્ઞાન નહિ હોનાના કારણે
 પૂર્વ જ્ઞાનનું નિમિત્ત પામીને જે રજ્જુ હો સ્વપ્નામાં પડવા દતા
 તે રાગદ્વેષે વ્યભાગી આવતા જ્ઞાનમાં દેખાતું છે ત્યારે તેજ
 જાણે છુ છુ એમ માની તેમાં એકાકી થઈ પોતાની કથાતી
 અજ્ઞાની દેખે છે પોતાને પગદપ તથા પરને પોતાદર માને
 છે પોતે ગમી દૂધી મોહી મને છે તેનું નિમિત્ત પામીને નવા
 રજ્જુકાંડે (આત્મ મુલ્ય ધાતમ્ નિમિત્ત કર્મરૂપ) બધાય છે
 અજ્ઞાન અવસ્થાની પરપરામાં તે રજ્જુકાંડે નિમિત્ત થવા મ્હે
 છે પણ જે સમયે જીવ જ્ઞાન બાવે અજ્ઞાન અવસ્થાનો અભાવ
 મ્હે છે તે સમયે અનાદિ ત્રવાદથી જે દર્શનમોહ કર્મ હતું
 તેનો ક્ષય થાય છે તે સમયે સસાગની અતીતનું મૂળ જે મિથ્ય
 ત્વભાવ હતો તેને ટાળીને દર્શનમોહ વ્યતિત થઈ ઉપગમે
 બોધ એમ કહેવાય છે, પગને પેતાનું માનવામાં નિમિત્તરૂપ
 જે દર્શનમોહ જે કર્મ છે તેનો નાશ મ્હો છે એમ આદી
 મ્હેતુ છે

શક્તિરૂપે જીવનો સ્વભાવ શુદ્ધ છે તો પણ આત્મા તે શુદ્ધ
 પર્ણાય (પૂર્ણતાનો અર્થ) પ્રગટ થયો છે તેને પૂર્ણ મનની
 ભાવના છે આત્મા જેવો સર્વથા પરમાત્મા બાબતુ દેમે છે તેવો જ
 છે એવો યથાર્થ બોધ દર્શનમોહ ક્ષય મ્હો ઉપગમે છે એમ
 આદી કહેવું છે માટે ઉપગમે તત્ત્વ છે ઉપગમે એમ લાગી
 આ ૥ નથી આત્મમેધ પ્રગટ થયો છે તે શુદ્ધ તે હવે મ્હે છે

દેહ ભિન્ન કેવન ચૈતન્યનું જ્ઞાન જો આક કર્મના
 ૧ ૧૦ દ્રવ્ય કર્મ નોકર્મ અને ભાવકર્મથી ભિન્ન કેવન

ભાવના ભાવનાની બાકી ગડે નહિ પણ આગ્નિ શુદ્ધ અધુરો
છે તેથી આગ્નિ મોહમર્મના ઉત્પન્ન થોડું જોડાવું થાય છે
તે વિષ્ણુ કે એમ જાણે છે

તેથી પ્રક્ષીણ આગ્નિમેદ વિનોદાએ' તેથી અહીં
કય છે કે આગ્નિમેદ વિગેરે કરીને ક્ષીણ થતો જાય છે તેને
રેખાએ મમ્મમોષ રડે પૂર્ણ શુદ્ધ સ્વરૂપનું જ્ઞાન થતા સાધક
સ્વભાવ પ્રગટે છે પણ તેમા પ્રકૃતિના નિમિત્ત થતી અસ્થિરતા
જેટલી ટગી છે અને જેટલી બાકી છે તે નક્કી કરી સ્થિરતા
વડે આગ્નિમેદ ક્ષય કરવા માટે પુરુષાર્થ વધારે છે અને જ્ઞાનની
સ્થિરતા વધતા આગ્નિમેદ વિગેરે કરીને ક્ષીણ થતો જાય છે
એની ખાતરી રાનાજીવમા આવે છે એનું નામ વિનોદાએ
ક આત્માના જ્ઞાન પત્રી આગ્નિમેદ પ્રક્ષીણ એટલે કે
વિગેરે કરીને મોહ ક્ષય થતો જાય છે અહીં ઉપશમની વાત
કરી નથી જે અતિહત ધારામવહી જ્ઞાનનળની જામતિથી
આગળ વધે ત્યાં ઉપશમ નહિ પણ ક્ષય કરવાનું બાળ રહે કે
અગ્નિને રાખથી બારે તેમ ઉપશમે નહિ પણ પાણીથી ઓલવી
નાખે તેમ ક્ષયથી અહીં ભાવના ઉપાડી છે આત્મા જ્ઞાનમુર્તિ
પવિત્ર શુદ્ધ છે તેના જ્ઞાનમા ગહીને સમ્પ્રદર્શન જ્ઞાન આગ્નિ
સ્વરૂપ મોહમાર્ગમા પ્રગટ અવકાશજે સ્થિરતા વધારું ગગ
દર્શો નાશ થતા દેખુ અને મારા સ્વરૂપનો વિગ્રસ થતો જોડે,
એવે વિગ્રસ નિર્મળ અવધા જોડે એમ અહીં કહ્યું છે ગગ
દર્શ દર્શ શોક ગતિ અગતિ વિગેરે આગ્નિ મોહની અવ
ધા અહીં થતી જાય છે

“વર્તે એવું શુદ્ધ સ્વરૂપનું ધ્યાન જો” એમ જણાવ્યું છે. તેનો અર્થ એ છે કે-પરમાણુ માત્રનો મારે સંબંધ નથી તેમજ શરીર પુણ્યાદિ અસ્થિરતાનો. પણ સંબંધ જ્ઞાનમાં નથી, એવો હું શુદ્ધ જ્ઞાનધન છું. અગ્નિનો અંગારો (લીલા લાકડાના ધુમાડા વિનાનો) કેવળ અગ્નિમય દીપતો હોય, એવો ચૈતન્ય જોત (પ્રકૃતિના મગ્નમેલરૂપ ધુમાડા વિનાનો) છે. પૂર્વ ભૂલનાં નિમિત્તથી. આવેલ આવરણ વગરે પડ્યાં છે, પણ તે ઉદય વખતે દુગ્ધ દેખાડીને ખરી જાય છે. તે ઉદય વખતે અખંડપણામાં સ્થિર રહી તે નિમિત્તની અસર ન લે, અર્થાત્ જ્ઞાનદશામાં સ્થિર એકાગ્રપણે જ્ઞાનમાંજ સાતાપણે ટકી રહે તો, કર્મે કરી સર્વ કર્મ ઉદય આવી ખરી જાય છે. અને દ્રવ્ય સ્વભાવે પૃથ્વી, શુદ્ધ, પવિત્ર, નિર્માળ એવો આત્મા છે તેવોજ અવસ્થાએ નિર્માળ શુદ્ધ થઈ જાય છે. દેવજ્ઞજ્ઞાનમાં ઉત્કૃષ્ટ પર્યાય શુદ્ધતાપણે પરિણમે છે, તેવો પરમાત્મ સ્વભાવ પ્રગટ (જાગૃત) થાય એવો અપૂર્વ અવસર ક્યારે આવશે? સ્વસમય સ્થિતિ ક્યારે આવશે એ જાવના અહીં જાવી છે. ૩.

આત્મસ્થિરતા ત્રણ સંક્ષિપ્ત યોગની,

મુખ્યપણે તો વર્તે દેહપર્યંત જો;

ધાર પરિપક્વ કે ઉપસર્ગલયે કરી,

આવી શકે નહીં તે સ્થિરતાનો અંત જો. અ૦ ॥૪॥

મીઠા જ્ઞાન સહિત પુરુષાર્થની ધારા ઉપાડી છે; અને અપાઠાખંડ આ એકવીસ ગાથા કમળદલ લખી ની

સ નરવર પની એકાગ્રતા વખતની વિ વ શા કેરી દશે ? અપૂર્વ
 સાધનનું નડતર કેવું દશે ? ગોમ પગમ આમર્ષકારી સદ્વિચાર
 એણી હોય ત્યાં કેવું પગમાથરૂં મમ મરી ચકાય છે એના
 ગ બીઃ ન્યાયનો વિચાર કળ્તે આરી અપૂર્વ વાત કોઈ ખીખી
 પ મેથી નાવા તો ખગ ? જેની શુદ્ધિ મનામદથી મોદિત છે તે
 સત્ય નહિ મમે સોફો મધ્યપણે વિચાર ન કરે અને કેવળ
 નિદા કરે કે શ્રીમદે પૂજના મટે આ મનુ લખ્યું છે પણ
 ગોમ કહેનારા જે તાના આત્માની લયમ અશાતના મરે છે
 તેમનો ગ્રંથ વત જોઈને રિક આ ન પ નુ આરી અપૂર્વ
 ભારનાની વાણીનો અપૂર્વોમ તો કોઈ લાવો ? ગોખ્યે થાય
 તેમ નથી એમને સદગ પુરુષાર્થની ધાગ ચ લી હતી તેમને
 કે હમે કલ્પ નહોતુ કે તમે અ વારે અપૂર્વ અવસરની અતર્ગત
 ભારનાતુ કા ન લખે પપુ ના મિનદિશા (ભગવતિ દિશા) નુ
 મહુમાન થયુ ત્યાં આ મા અદ્યથી બપુકાર મારતો રિધગતા
 પુરુષાર્થ માગે છે નિશ્ચિત લેવનો પુરુષાર્થ આવ છે કે સર્વ
 સગ વિમુક્ત જેવો છુ તવો થાઉ મટે આ ન જોઈએ એમ
 મુનિપણની ભાવ ॥ ભાવતા હતા આ તે ધગમા છે કે રનમા ?
 પૃથ્વી રિધરતાની દષ્ટિ ચોકાર કરે છે કે હવે હુ કપારે પૃથ્વી
 થાઉ વર્તમાન મળે કેરળીભગવાનના વિગ્દ પ ના એ વિરદ
 દળાને પૂર્ણ રસરની પ્રાપ્તિનો અપૂર્વ અવસર મારે આવશે
 એરી ભવના રી ઇ કોઈ કહે તેઓ ધધા કગતા હતા રીઆ
 બેગા કગતા હતા પપુ ભાષરે ॥ બાલ દષ્ટિએ એવા પવિત્ર
 ધર્મા માના હ વ પાગખ ના મંદુ પડે મરણકે મુદસ્ય વેપ હતા
 ગોમના અતર્ગત ઉચ્ચગતા ગોમખરી સાધારણુ હવેને મંદુ

હે સમાજમા સ્વચ્છતાલિુ જોડ હતુ તેમા સાચી વાત
 'ને પ્રેરના જાય તેમના કાગળમા સર્વજ્ઞ જ્ઞાનીનો મોક્ષમાર્ગ
 દર્શાવે તે વખતનો સમાજ જોઈને બહુ જાહેરમા ન આપ્યા
 નેકોના પુણ્ય ગેવા એમા બીજુ શુ થાય કાગળની ગલિની
 ન તે વખતે લોકો આ જ્ઞાનની વાત સાંભળવા તૈયાર ન હતા
 ને જાણ કરતા આ વાગ મારો કે કે હજારો ભાષ્યો બહેનો
 રેમથી સાબરો છે

વર્તમાનમા પચમહાવિરોધ ક્ષેત્રમા સાક્ષાત સર્વજ્ઞ પ્રભુ તી
 થકુ ભગવાન મિગજો છે, જ્યાં સનાતન વીતગગ શાસન આને
 કે, હજારો નાખો સત મુનિઓના ટોળા છે ધન્ય કે તે કોન
 માગ ભાવને એ વિરહ કોને પ્રીતિ? શ્રીમદ્ એ મહાપુરુષ
 નર્વજ ભગવાનો વિરહ સહારીને ભાવના ગતા હતા નહી
 નો દેવચરણએ પશુ વિરહ ગારો કે કે ભગત ક્ષેત્ર માનવ
 પદ કે નાખ્યો દુઃખમાગ જિન પૂર્વધર વિરથી કે દુલહો
 નાથન આનો, ચદ્રાનન જિન સાબળીએ અગદાસ હે ભગવાન
 આ ભગતક્ષેત્રે અને પચમમગે હે નાથ તમાગ વિરહ પડ્યા,
 દૂર્ધાગી અને શુતકવગીના પશુ વિરહ પડ્યા એ વિરહમા
 મ્હંસબધ ટાળવાની આ ભવના છે, એવા ચદ્રાનન ભગવા
 નને વિનિતિ પ્રીતિ સપક પોતાનો ભાવ મનાવે છે તે વખતે
 ને મનના સંધનો ગગનો ભાગ છે તે મહાશય હોવાથી
 લોકોત્તર પુણ્ય સહેજે બધાઈ જાય છે, પશુ તેનો પ્રથમથીજ
 નકાર છે તે પુણ્યના દુઃખમા ઇન્દ્રપદ ચક્રવર્તિય પશુ ગ્રમાઈ
 જાય છે ભવિ રમાં તીર્થકર ભગવાનના ચણનાં જઈને નિ
 મ્હંસમાર્ગન

ગવા માટે મુનિપદ અગીયાર

મે દાસના પ્રગટ પ્રવાની આ ભાવના છે આ કાગમા વીતગત
 સર્વજનો જોય નથી પણ એ સર્વજ સાસન (વીતગતધમ
 આત્મધર્મ) નો નિર્મલ્ય માર્ગ છે તે અનાદિ સત્પથ છે તે
 સનાતન છે અને ગહેએ આ ભાવના (સ્વાધ્યાય) પૂર્ણ શુદ્ધ
 આત્માની પ્રતીતિ અનુભવન અને સદા સહિતની છે પૂર્ણ
 સાધ્ય માટે નમ્ર મનિસા યાગિન અગ્રીમ કરવુ જોઈએ

કોઈ મહે કે-શુદ્ધ વજે કેવળજ્ઞાન અને મુનિપણ્ય પ્રગટે
 તે શુદ્ધકત કેટલું ઉત્તર એ વાત જુકી છે કાગળ બાલ્યઅવ્ય
 તર નિર્મલ્યપણ ની ભાવના માટે એટલે અન્ય તર પુરવાર્થથી
 ગગનપ્રવયનો ન સ યતા બાલ્ય નિમિત્તનો ત્યાગ સહેજે થઈ
 જાય છે શુદ્ધ વામમા પ્રાપ્તો ત્યાગ સર્વથા થઈ શકે નહિ
 મટે મુનિપણ્ય હોવાનું જોઈએ તે પણ વચ્ચે ગદિત હોય તે
 મુનિપણ્ય કહેવાય

તા ૧ ૧૨-

નોંધ મ થ મા દર્શનમેહ દળતા નેત્રાદિથી લિન કેવળ
 ચેન પતુ જ્ઞાન વર્તે છે એમ જુ અને તે શુદ્ધાત્મ એ પસહિત
 હાન્ય શોભ ગગા અધિગતાનો અગ્ર પૂર્ણ જૂલના નિમિત્તથી
 આવન યાગિન મોહકમના ઉદયનો દૃષ્ટ (અભાવ) જ નથી
 એમમનાવડે થય છે એમ યાગિને આગર અરિત ધાતક
 પ્રકૃતિનો અભવ યતા સાતમી જૂમિમ પ્રગટે છે અને પછી
 વગવગ ઠી સતમી જૂમિમ પનટાયા મે છે દ્યાતા ધ્યાન
 એ નો વિષય વૃત્તિને જ ન સમાધિસ્થદય ધ્યાનની ગિયરતા
 સતમી જૂમિ (મુનિપણ્ય) આરે નમે એવી અહીં

ભાવના છે. આત્મસ્થિરતા એટલે મન વચન કાયાની શુદ્ધિ, આત્માની અંતર સ્થિરતા મુખ્યપણે છે. તેમાં ખંડ ન પડે એવી સ્થિરતા દેવનો અંત આવે ત્યાંસુધી રહે. અહીં સાતમું શુદ્ધિસ્થાનક મુખ્યપણે કહ્યું છે, ત્યાં બુદ્ધિપૂર્વક વિકલ્પ નથી, તેથી નિર્વિકલ્પદશા છે, તેને છઠ્ઠું શુદ્ધિસ્થાન ગોણુપણે કહ્યું છે. મુનિપણામાં છઠ્ઠા શુદ્ધિસ્થાને મન વચન કાયાનો શુભયોગ, પાંચ મહાવ્રતના શુભ વિકલ્પ વિગેરે રહે છે, પણ અંતર રમણુતા મુખ્યપણે વર્તે એવી વારંવાર બળવાનપણે સ્વરૂપદશો ભાવના આવે છે.

“ ધોર પરિણામ કે ઉપસર્ગ ભયે કરી ” આત્મ સ્થિરતા શુભાશુભ ભાવ વિકલ્પ વિનાની શુદ્ધ સ્વભાવમાં એકાગ્રતા એવી દેખી રહે કે, બાવીસ પરિણામો ઉદય ધોર (ભયંકર) અનુક્રમે આવી જાય છતાં તે પ્રત્યે અસ્તિ-એક ન થાય. ગમે તેવા ધોર પરિણામ આવે પણ મારી સ્થિરતાને પ્રકૃતિના કોઈ-પણ સંયોગો ડગાવી ન શકે, છ જ મહિના આદારપાણી ન મળે, સમ્પત્ત ટાલ પડે તોપણ તેનો વિકલ્પ ન આવે, આજે હીમ પડ્યું માટે વિહાર ન કરું એવો વિકલ્પ ન આવે. તાપ પડે છતાં એવો ભય દહી ન ઉપજે કે મને આનાથી દુઃખ થશે, અદારથી સૂર્ય જે સમ્પત્ત તપે અને તાપ પડે તો મુનિનો પુરુષાર્થ ફાટીને સ્થિરતા જાળવી વધી જાય; એવા સાત અસાતાના નિમિત્તો આવે તો પણ મારી આત્મ સ્થિરતાનો અંત ન આવે. એટલે કે એવી મારી નિશ્ચય સ્વરૂપ સમાધિ સાધકદશા જીવવંતપણે દેખી રહે, અને બાવીસ પરિણામ વિચારી લેવા મદંતર

ચર્ચકારી સયમ મમાધિ ગાખી કે તેને ધન્ય છે. જો તે અગ વાતાનો યોગ દેખાય પણ જ્ઞાનીને તે નાસ કરી શકે નહિ. જ્ઞાનમાં બધું દેખાત પણ જ્ઞાનમાં કાઈ પેસી જાય નહિ.

ઉપસર્ગ આગ પ્રગરના છે, દેવ અથવા અતરકૃત, નિર્દય જન મનુષ્યજન અને અએનનજન કમઠે શ્રી પાર્શ્વનાથ જગવાન પ્રત્યે ઉપસર્ગ કરેલો તથા શ્રી મહારીર જગવાનની છાત્રાઈ દશામાં ઉપસર્ગ થયેના છતાં અતરમાં તેમને શોભ ન હતો. એમજ દેવ ધર્માત્મા મુનિ આત્મ સ્થિતતામાં અટકાય નહોતે છે, ધાર્મીમાં ખીરી નાખે છતાં સ્વરૂપની સ્થિતતામાંથી બહાર ની જાયવાનો વિધિ પણ ન આવે, મેં ધણુ સદન કર્યું એવો વિકલ્પ પણ ન આવે, અને જોને એમ ચાલ કે મેં ધણુ સદન કર્યું તેને પોતાના સામર્થ્યનું જ્ઞાન નથી સોકાને વાચન અવધ્ય મનન કરી નથી પણ વાતો કરવી છે, નિશ્ચિતિ લઈને આવી અપૂર્વ જાવનાનો જ્ઞાન તો કાઈ લાવો. શ્રીમદ્, અહીં સ્વરૂપની સ્થિતતાનું ધોષન કરે છે, પોતાના જાવને મતાવ કે એકે જગતમાં અપૂર્વતા કે મગધિકમાં જ અપૂર્વતા છે અપૂર્વ સમપ્રદયા (મુનિ પર્વાય) પ્રગટ થવાની જાવના જાવે છે. ૪

ગાયમના હેતુથી ધોગપ્રવર્તના,

અવરૂપવક્ષે જિનઆજ્ઞા આધીન જો;

તે પણ કાણ કાણુ વરતી જાતી સ્થિતિમાં,

અતે થાયે નિઃસ્વરૂપમાં લીન જો અગ ૫

અહીં જ જ્ઞાની જીજ્ઞાસામાં હતી હવે 'સયમના હેતુથી પ્રવર્તના' એ જાવના કે, તેનો અર્થ એ છે કે-કલ્પ

દમન માટે પૂર્વના શુભાશુભ સંસ્કારની અસ્થિતતા ટાળવા માટે, પૂર્વ શુદ્ધ અકારના દષ્ટિના લક્ષે શુભ પશ્ચિમામરૂપ ઉપયોગમાં આ શુભચાનમાં વર્તવું હોય છે, તેમાં શ્રવણ, શિષ્યને ઉપદેશ અભ્યાસ, વિદ્યા, દેવશુદ્ધર્મની ભક્તિ, સ્વાધ્યાસ, ધ્યાન વિગેરે સવનના હેતુએ થાય છે હું સ્થિત છું, જ્ઞાતા છું, કેવળ મક્કમ છું એ દષ્ટિએ તેમાં વર્તવાનો પુરુષાર્થ વર્તે છે, તેની ક્ષયે શુભયોગની પ્રવર્તના થાય તે પણ જિન ચીતગગ ભગવાનની આજ્ઞાને આધીન વર્તે છે

હું પૂર્ણ અવસ્થાપણે થયો નથી તેથી જિન ભગવાને સંપન્નના વધુણો જે કહ્યા છે તે આજ્ઞાનુ આરાધન કરવામાં મા પ્રવર્તન થાય છે, કેમકે જિન શાસન ચીતગગ આગ્રિ દશામાં નિદામયણે વર્તવાનો મારો જ્ઞાન છે આ ભગવતિ પૂજ્ય જિન જિનદીશ્વાનુ બહુમાન છે, “નમો લોચે સ્વ સાદુણું” સ્વર્ગ-શાન-આગ્રિ સ્વરૂપ આત્મામાં એકત્વપણે ગેનાગ સાધુ પદ્ય પદ્યેષિમાં વદનિક છે, અનત જ્ઞાની ભગવતો એ પ ગેના લોકોત્તર માર્ગ (મોક્ષમાર્ગ)માં જેઓ પ્રવર્તે છે, તેમનું બહુમાન થવું જોઈએ

સતમી જૂમિકાએ આરાધ્ય આનંદપ્રતો, તથા હું મુનિહું વિગેરે વિગ્રહ, તથા ત્રતાના શુભ પશ્ચિમામરૂપો નિ દ્ય છૂટીને અસંવનમાં સ્થિત થઈ જાય છે, ત્યાં વધ વધ જ્ઞાનનો વિગ્રહ પદ્ય હોતો નથી સર્વજ્ઞ ભગવાન કહે છે કે-આ શુભ ચાનકે મુનિપણનો આચાર, જેનું અને નિયમ તથા પદ આદર્યક આદિ દિવાના નમ વિગ્રહ આપવાની જે જે

ભુઓ તો ખગ । કેટલી ભાવના / નાવના ભાવતા રીતગત
 રાની પ્રતે કેટલી અનન્ય ભક્તિ ગહે છે અને કહે છે કે ઈ
 ન થ । ત ધમ્મ સ તામિ પત્તિયામિ ગમેમિ કામેમિ પાનેમિ
 જિનેન્દ્ર રીતગતનો ધર્મ ૭ ૧ ૭ ૭ નેની રચિ ૭ ૭
 અતગમા અપર્શના એ લે જાણુ ૭ અને આગધુ છુ જિન
 અરના રિચાગ વ ૭ ન રા જાધક અવભાર કેમ રધે એ ભવના
 છે પૂર્ણ વચાખવાન સાગિનજ એ ઉપાદેય છે । ભાશુભ ને
 મની પ્રવર્તના તે મારા અવભાર નથી તેનાથી મુખ થનો નથી
 એવુ જાન છે જતા શુભ જોગ થરા વિના ગહે નહિ ની રહી
 ભૂમિમમા હુર ૭ થમા વનતા નિમિત્ત ૭ ગભ જોગ સાથે ગદ છે

અરે ૭ નજે જિન જ્ઞાના અધીન જો અટી મુખ
 પ્રગટારાની વાન ૭ જોના અો મન સ મધીના જિન આરા
 વિચારાદિ આવજન છટે તેટલી સ્વરૂપની વિચરતા સહેજે વધતી
 જતર અો તે તો અશે જ્ઞાના અનિના આનંદનનો રિ ૭
 ૭ગી જતર છે

તે પણ કષ્ટ કષ્ટ વધતી જતી સ્થિતિમા તેનો અર્થ
 એ ૭ કેનાનમા જેમ અતઃ ઝિચગતા વનતી જાય તેમ નિ
 મિત્તનો વિ ૭ ૭ગી જતર છે સાતમે મુખઅારો ભગવાન ૭
 ગદ છે એ જ્ઞાતિ આવાનુ અવનન સહેજે ૭ગી જતર છે
 મનના પગિણામનુ કષ્ટે કષ્ટે વધુ અને અતગમા ઝિચગતા
 અર ૭ ગમજનાનુ રધુ થાય ૭ ભુઓ તો ખગ । રીમ
 ગજવ મુ અ્યાત્રમમા ખાવા ઉપર મેસીને ૭ગી ભાવના
 રી કે આ જ્ઞાનનો મિદ્ધાતિક દે ૭ તો કોઈ વધે ।

“અતે થાયે નિજ સ્વરૂપમાં લીન જો” પ્રભુ શું કહે છે-એ વિકલ્પનું પણ અવલંબન છૂટી જાય, અને એકલી જ્ઞાન સ્વરૂપ સમાધિમાં સ્થિરતા રહે એવો અપૂર્વ અવસર ક્યારે આવશે એ ભાવના અહીં ભાવી છે. આવી આત્મસ્વરૂપની સ્વકાળદશા, નિર્મલ વીતરાગ સ્થિતિ ધારક મુનિપદ, આ દેહે પ્રાપ્ત થાય એવો અપૂર્વ અવસર (શુદ્ધ પર્યાયની નિર્મળતા, સ્થિરતા) ક્યારે આવશે? એમ ચૈતનની જ્ઞાતમાંથી ભાવના ભાવવી જોઈએ. પોતાના શુદ્ધ સ્વરૂપની ભાવના ભાવનાર કાળ ક્ષેત્રને ન જુઓ, પોતાની યોગ્યતા જુઓ. “પૂર્ણતાના લક્ષે સરૂઆત” અહીં પૂર્ણ ઉપર મીટ છે. જેને જેનું પોસાણ થાય તેના વાપદા ન હોય. જેમાં ઉત્કૃષ્ટ રચિ હોય તેમાં ક્ષણ માત્રનો વિલંબ સહ્યો ન જાય, આત્માનો સ્વભાવ આનંદ સ્વરૂપ છે તેથી આનંદની હેઠિયા આવે તેમાં એકલો આત્માજ ધોળાય.

આત્મસ્થિરતા અને તે સ્થિરતાનો પુરુષાર્થ પોતાને સ્વાધીન છે, પણ મન વચન કાયાના યોગનું સ્થિર રહેવું કે પક્ષ-દાવું તે ઉદ્ધવાધીન છે, સર્વથા તે યોગનું પ્રવર્તન ધરીને અ-યોગીપણું તો ચૌદમે ગુણુરથાને થાય છે. સાતમે ગુણુરથાને અપ્રમત્તદશામાં ‘હું’ અને ‘જાણનાર દેખનાર’ આદિ સર્વ વિકલ્પ છૂટીને આત્મ સ્વરૂપમાં સ્થિરતા વર્તે છે, તેમાં છુદ્ધિપૂર્વક ‘મારું’ વિકલ્પનો અવકાશ નથી. તેમાં થતા અતિ સૂક્ષ્મ વિકલ્પ, કેવળજ્ઞાન ગમ્ય છે, સાધકને તે વિકલ્પભેદાનું લક્ષ નથી. અપૂર્વ અવસરની બારમી ગાથા સુધી સાતમા ગુણુરથાનક મુધીની ભાવના સમજાવી છે. “તે તે ભાવની સ્થિરતાની

મ્યા એકામતા અહીં મુખ્યપણે મુનિપની નિમય રાને
અસંગ ગણે છે ૫

પથ વિરથમા નમદેવ વિરહિતતા

પથ પ્રમાદે ન મને મનનો દોષ જો,

દ્રય દેન ને મન જાન પ્રતિમવચ્ચ,

નિચરુ હિત્યાધીન પણ વીત લોભ જો અઠ ૬

ધ ૧ જાનના ૧ ધ ૧ એ અપૂર્વ સધવ સ્વભાવની નિમંથ
શા એમ ત્વિસ આ જાવના મોનાની હતી તેમા એમ મના
અહી મોના કે એ અરી જાવના જાવનો હતો અને સધુ
કેમ ન થયો / અરે / કેહલી અધમ મનો જા ૧ પથમકાગની
નિહારી છે નિં । ગ્ના ૧ એટલે પણ જાન નથી કે આને
જાવના છે સમ્યક્ગન થનાની માથે / મુનિપણ આવે એવો
નિયમ નથી મુનિપણ મર્ષ તકથી થતુ નથી અહી તો લોકો
તર ૧૨માર્થ માર્થ છે અનુવ સધવજ્ઞાની જાનના છે જોનો
કુરુમાર્થ ઉપડે તેજુજ મર્ષ સહેજે થાલ કાઈ માને છે કે
અમે જાણતામ કો મારે સધુ કહેવાઈએ પણ આ કાઈ
નાટક જમવવાનુ નથી માર્તો અપૂર્વ વીનગમ અગિની વાન
છે ગગન આગની પણ મોગડનો અભાવ થયે મુનિપણ
અરે છે અને સડો જહાગથી નિમિત્ત વચ્ચાદિ છૂટી જાય
છે એવા નિયમ છે હોયી માછ થતુ નથી, જાવના મરે ને
તગતમ દૂગ દેખાર એવા માછ નિયમ નથી પગ જાવના
મનાગને પૂરો વિશ્વાસ છે કે હવે સમાગમા એમથી વધુ જવ
ની જાણ સ્વિત્ર ધર્માત્માએ રેલી જાનનાનો વિરોધ ૨૦

નાગ જીવો પણ હતા, એના વખાણુ હતા હોય તો તમે
અમાગ મહાનમા આવગો નહિ એમ પણ કહેનાગ હતા. અ
ત્યારે તો કાળ (એ અપેક્ષાએ) સારો ૬ કે જેથી વધે મથળે
નેમનો મહિમા ગવાય છે જ્ઞાન અને જ્ઞાનીની વિગવના કળનાગ
જીવોને માયા દિતની વાત ગોઠે નહિ, જેમ સન્નિપાતના
(ત્રિદોષના) રોગીને ગળતુ દૂધ હાનિ કરે, તેમ અસાગમા જે
જીવા પડ્યા કે તેને પગમ દિતની વાત સામગતા સત્તો અના
જ આવે તે જોતાને મહાન માને છે, અને જીવોને તુલ્ય
માને છે, રિપર કલાન કોને કહેવા, તેને કેમ દાગવા તે કાંઈ
અમળે નહિ, જિન આગાનુ જ્ઞાન નહિ, અને ધગ મુકીને
વસધારી ધધને આલી નીમ્યા એટલે ત્યાગી થયાનુ અભિમાન
ધાગ્યુ કહે છે વીતગમની આગાના નામે અનતજ્ઞાનીની અને
જોતાની આશાતના કરે છે આશાતના ક્યા માય છે તેનુ તેને
જ્ઞાન નથી તેને કાણુ સમજવે? એવા જીવો (વચ્ચાર મૂક)
વળા જોયા તેથી શ્રીમદે આત્મસિદ્ધિમા કહ્યુ છે કે—

“લલું રવરૂપ ન વૃતિનું મલું વ્રત અભિમાન,
મહિ નહિ પરમાર્થને લેવા લોકિન માન”

તેવા જીવોને સમ્યક્જ્ઞાન શુ તેનુ જ્ઞાન નથી, અને માત્ર
શુભજ્ઞાનને (મદકષાને) ધર્મ માને છે, સંવગ માને છે, નિ
ર્જગ માને છે, પણ ખરીરીતે શુભ પગિણામ ગમે તો પુણ્ય
કે ધર્મ નથી અમે વનવારી છીએ, ત્યાગી છીએ, એવુ અ
ભિમાન હોય
કાગી રે મદકષાવ પણ નથી, તો અવગ
જેને જાનીને જોગખવા

મધ્યસ્થતા તથા આદ્ય મહિત તેમના પ્રત્યે અવનોકન કરવું તેમની વાત ઉપર મધ્યસ્થતાથી વિચાર કરવો ને મતા માનાર્થે સ્વજીવ આદિ દોષો દાણાને અતીન્દ્રિય આત્મધર્મ વિચાર કરવા.

પ્રથમ વિષયમાં મત દ્વય વિરહિતતા પાત્ર પ્રમાણના નિર્ણય પ્રશ્નના સંબંધ સુ ર અસુદ્ધ રૂપ ખાટા મીઠા વગેરે સુગંધ દુર્ગંધ મધ સુવાણો કર્કશ વગરે અર્થ એ બધામાં રાગ દ્વય થવો જોઈએ નહિ અને વિરાગ પ્રતિ તેમની ઉપેક્ષા વર્તવી છે એ જોમ દાથીના મુક્યાચરે મારીને ર સ્થિતિ તેનું મધ નહિ ન હોય તેમ અવરૂપ ગિયગ્તાની ગમણતામાં પ્રકૃતિના શુભ અશુભ પદ્ધતિ સદા પશુ ન હોય જાતા અવરૂપના પૂર્ણ શોભ આગળ વિષય ક્યાયની કૃતિ (વિષય) પશુ ન આવે એ તેવા પ્રતિકૂળ અનુકૂળ પુ મત ગમ્યાના વિકૃત મધ રસ રૂપના મળના મ પડ્યા હેય છતાં તે નિમિત્તની અ પ પશુ અમર ન થાય.

પ્રથમ પ્રમાણે ને મને મનનો શુભ જો પાત્ર પ્રમથ ન જાન એટલે કે અવરૂપમાં અસાવધાની ન થાય પ્રમથ પાત્ર પ્રમાણના છે-મત કાન વિષય નિદા વિકૃત મધ-પેા તાના અવરૂપની જોને મળતા વર્તે છે તેને પગવનુના ક્ષણ સંગીતની મમતા કેમ આવે? જોમ અકવર્તિને નોસ દળગ મેવાળા અનિમિત્ત વધાન ધણા હાગ હોય તેને જીવ અગોડીગો હાગ આપી જલ તે તેનો શોભ કેમ થાય? તેમ જાની ધર્મા ભાને વિષય આવથી શોભ ન થાય એટલે તે હોય જ નહિ.

ગિયગ્તામાં કાર્તિક સંગીતે શોભ કે અસ્થિરતા

ન થાય વિન્યા આત્માની ધર્મકથા બૂઝીને પગકથા માટે તેવી
રૂતિ પણ ન આવે, સસારની કુચલીનો ગસ તે વિકૃત છે તે
જાનીને ન હોય, જોને મોક્ષની પૂર્ણ પવિત્રતાનો પ્રેમ છે તેને
સસારના વિન્યા કથાય નિંદા આદિ કવવાનો ભાવ કેમ હોય ?
નજ દોષ

મુનિપણ્યામા આવા પાત્ર પ્રકારના વિષય તથા ક્રોધ, માન
માયા, લોભની એકાગ્રતા અભાવ હોય છે પ્રમાદ-આત્મસ્વ
રૂપમા અણુઉત્સાહ તેનું નામ પ્રમાદ છે આત્મ સ્વરૂપમા
ઉત્સાહ અથવા સ્વરૂપમા સાવધાની તેનું નામ અપ્રમાદ છે
એવી સર્વોત્કૃષ્ટ સાધનદશા (સર્વકાળ, ત્રિધૃતિ સ્થિરતા) વર્તે,
એવી ગદ્ધ અવધાની એકાગ્રતા જન્મી વર્તે એવી અહીં
ભાવના ॥

‘ દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાળ ભાવ પ્રતિબંધ વશુ ’ (૧) દ્રવ્ય પ્રતિબંધ
નણુ-કાર્ત્ત પગવસ્તુ વિના ન ચાલે-તેમા અટકવું પડે તેમ
ગેત નહિ. સમ્યગ્ચર્ચન જ્ઞાન ચારિત્ર મિત્રાચ જાનીને કાર્ત્ત
તેનું નથી (૨) ક્ષેત્ર પ્રતિબંધ વશુ-હવા, પાણી સગવડતા
અમુક ક્ષેત્રે સાગ છે માટે ત્યાં રોકાવું તેમ હોય નહિ
(૩) કાળ પ્રતિબંધ વશુ-શિયાળામા અમુક ક્ષેત્ર મને
અનુકૂળ પડે દિનાગામા અમુક ઠેમણે જવું એવો કાળનો
પ્રતિબંધ હોય નહિ (૪) ભાવ પ્રતિબંધ વશુ-ક્રોધપણુ એકાગ્ર
પક્ષનો આગ્રહ ન હોય આ ઠેમણે મને માનનારા ધણા છે
અથવા આ સ્થાને ધણા મનુષ્યો છે, તેની ભક્તિ સાચી
માટે માટે અથવા મને બધા ભક્તિભા

કરે ■ મટે રોગપુ એવો ભાવ (છ-છા) આદિ હોય નહિ એવા ચાર પ્રકારના પ્રતિનિધ ગદિન તથા ભાવ અપ્રતિનિધ પછે મોક્ષમાર્ગમા અપ્રતિલક્ષ ભાવે મારે વિચરતુ એવી ભાવના અહીં ભાવી છે

૫મી વિચરતુ ઉત્પાદિન પછી રીત લોખળે એમ ગામથા ખીન્ને ગામ ને વિદ્યાર્થ સ્થાન છે તેમા લોખ કામ્ય રહિત સયમ હતુએ ઉત્પાદિનપછે પૂર્વ પ્રકૃતિનો રોગ દે માય તેમજ વન પુ હોય ઉત્પાદિનપછે ' પૂર્વ પ્રકૃતિનો એવો ઉ ય આવે તેને વિ વેન મલિત જાણે કે એમા મારે મર્ત્ય નથી અને તેમા મમત્વ ગમ ન કરે પ્રકૃતિના ઉત્પન્ને જ્ઞાનભાવે જાણે અને જ્ઞાનમા જ્ઞાનપદ્ય વત પછુ તેમા મારે જ્ઞાન વિમુક્ત કે મમતા ન મ ત્યા અપૂર્વ પીતગમન્યા મારે સાધન નિર્માય મુનિ અપ્ર તિલક્ષ દર્શન જ્ઞાન આગ્રિ મોક્ષમાર્ગમા વર્ત આત્માની આરો અપૂર્વ ચિન્તા ઉત્કૃષ્ટ સાધન્યા મારે આવશે એવી ભાવના ભાવી છે

૬મી સળધનુ બધન નિશ્ચુ છેડીને ઉત્પત્તી મુદ્ધ મધીને પ્રવાવડે ચિન્તાથી છેડે અપ્યાય લગે વિચરવાની ભાવના પ્રગટ કરી છે અને તેથી ક્યુ કે વિચરતુ કેવ મદત પુરુષને પધળે કોઈ જિનેષગ મદાન પુરુષ મગે અથવા મુનિવગ સતપુરુષો જોગ પ્રાપ્ત થાય તો તેની પાછળ આશી નીકળાએ એવો અપૂર્વ અવસર મારે આવશે ? જાણ અને મર્તેનક ટાળી આત્મમુદ્ધારી ચિન્તા કરે એવી ની ના અપૂર્વ ભાવના છે ।

કોવપ્રત્યે તો વર્તે દોવશ્યભાવતા,

માનપ્રત્યે તો દીનપણાનું માન જો;

માયાપ્રત્યે માયા સાક્ષી ભાવની,

લોભપ્રત્યે નહીં લોભ સમાન જો અઠ ૭.

જેની ગતિ હોય તેની ભાવના ભવાય આત્મા નઈ કષાર
 રૂપે નથી તેથી આ કષારને ટાળવાનો ભાવ આત્મી જગ્યાન
 છે આત્મા કાર્ધ કોવ, માન માયા, લોભ-પ નથી, કોષાદિ
 જુદ તેનો ન-માન નથી, જુલશ્વ યસનું માને જાયે પણ પાતે
 વાર્ધ જુનશ્વ થઈ જતો નથી, જેવો કોષ કળવા પ્રત્યે ભાવ
 દનો, તેવો કોરને ટાળવા માટે કૂનાડપ ભાવ કર, એટલે કે
 જાનમા ટકુ, કોષ પ્રત્યે અરચિ થતા કોષ અગ્રી જનર છે,
 તેમજ અદ્યમા જાનકગાવડે જાનની ધીરજ પ્રગટી છે માખીને
 સકર ને ફટકડીનો વિવેક છે તેથી સાદર ઉપગ્ર જેમે અને ફટ
 કડી ઉપગ્ર ન જેમે, માખીને પણ જેહ વન્તુના લક્ષણોને જાણી
 પ્રલભ્ય ત્યાગનો વિવેક છે તેમ છવે પણ વિવેક કળવો જોઈએ
 દુ જડવરતુના લક્ષણથી ભિન્ન લક્ષણવાળો, રાગ, વ્ય ગદિત,
 પવિત્ર આનદશ્વ જુ, પૂર્વ કર્મના ગજકણો કોષાદિ-પે ઉદયમા
 દેખાર છે, પણ તે આનદ રમથી જુના લક્ષણવાળા દોષિન
 કર્મભાર ને, માટે તેવા ભાવ મારે ન કળવા જેમ માખી
 ફટકડીમા ખટાસ જાણીને છોડે છે, તેમ જાની વિવેકવડે
 પરતુ લક્ષણ ભિન્ન જાણીને, પગભાર મોદકમંજનિન
 મુખ ભાવની

ગહે છે, આ માના અનહદ નિગાહુળ આનંદસનેા ગરીબો :
પ્રુપતાને વરા મેમ થાય? નજ થાય.

હુ આત્મા છુ સત્ ચૈતન્યમન છુ શુભાશુભ ગર્ભા
નૃતિ તથા દેહાદિ સર્વાભામ ગહિન સાક્ષી- નણુનારો જ છુ
એટલે તે પ્રકૃતિ મો બાધન નથી એવા સાધનને કો કોષાદિને
અરા આન પશુ તેની જ્ઞાન શ્રદ્ધાને અમર ન થાય અહીં એવ
પ્રેક્ષાભાવની ભવના છે ઉદયભાવમા અનુ નહિ એરી ભા
વના છે જેમ સત્તાત્રિય અને પ્રુપવવાગો મનુષ્ય હોય તે બીજા
ભાવવાની મગા આના નજીતો હોય અને બધા પડખા
સગખા હોય તે નનગાઓને ઉભા થરા ન દે, તેમ આ ચૈત
ન્ય પ્રજામા મેહદ સામર્થ્ય જ્ઞાનના ભર્તુ છે તે પ્રુપવ પાપની
નૃતિને ભાગીને ટાળા દે એરી અવસતાનુ વીર્ય માધનને જ
મત હોય કે પૂર્વ પ્રકૃતિની દેવાતિ દે માય તેનો હુ સાક્ષી છુ
તાતા છુ એટલે કે તે કોષાદિને થવા ન હો એવા અક્રમાવ
નુદ સ્વરૂપમા સાધનાન મુદ એરી ઉત્કૃષ્ટ સાધનના મારે
આપશે એરી બાનનાનુ ગટલુ અહીં કર્તુ છે

માન પ્રત્યે તો રોનપણાનુ માનવે લે કોતર વિનય
નિવક મહિત દિનપણ એ સતસ્વરૂપનુ બહુમાન છે, નમ્રતા
છે સદ્ગુરુ પાસે દાસાનુવસ છુ પૂર્ણ સ્વરૂપનો દાસ છુ એમા
દીનતા કે રામપણ નથી પણ પૂર્ણ કેરવજ્ઞાન સ્વરૂપ આ
માનો વિનય છે તેમા જેના અનંતગુણ ઉતરી થયા છે તેને
ઓળખીને તેવા શુભ પોનાને નમર કરાની રુચિનો વિનય છે

રાત્રિમા તુ કે કે દોરને ઉપર મથાવે છતવો માનો

નમ્રતાવડે ટાળવું, “અહો ! સર્વજ્ઞ વીતરાગ પ્રભુ ! ક્યાં આપની અખંડ પૂર્ણ સ્વરૂપ આનંદદશા અને ક્યાં મારી અસ્પૃશ્યતા, ન્યાંત્રી માગમાં કેવળગતન પ્રગટ નથી ત્યાંત્રી અસ્પૃશ્ય છે,” એવીરીતે પોતાના પૂર્ણ સ્વરૂપમા ઠરવા માટે અહીં અતિ અનિ નિર્માનતા, મુદ્દતા જણાવે છે. પોતાને જેની રુચિ છે તેનું બહુમાન કરે છે, એ વિકૃત સાથેજ પૂર્ણ અકપાય સ્વરૂપ છે એ લક્ષે ગુણની રહિનો પુરુષાર્થ છે; એવા આ લોકોત્તર વિનય છે

આર તાનના ધણી શ્રી ગણુધર્મેવ, સર્વજ્ઞ પ્રભુ પામે પોતાની પામરતા દેખાડે છે. અને સસાગમાં ઉધી દષ્ટિવાળા પર વડે લાભ નુકસાન માને છે. પુણ્યાદિની પગધીનતામાં સુખ માનીને અભિમાન કરે છે કે હું શરીરે મુઠર છું, આગ પૈસાથી મોટા છું વગેરે ઉપાધિ લાવોને પોતાના કરીને, અનિત્ય જડ પદાર્થથી પોતાને મોટા માને છે, એ પુણ્યાદિ જડની ઉપાધિથી હું મોટા છું એમ માનવું તે મહા અજ્ઞાન સહિત ગંધી દષ્ટિ છે. ધર્માત્મા એમ માને છે કે માગમાં અનંતગુણ છે, અનંત સુખ છે, પણ હજી પૂર્ણ પવિત્રદશા પ્રગટ નથી તેથી નિર્દોષ દેવ-ગુરુ શાસ્ત્રની ભક્તિ કરે છે, પોતાને અનંતગુણનું બહુમાન આવતાં વિનયથી દર્શાવે છે. જે પૂર્ણતાનો સાધક છે તેને પૂર્ણ પવિત્ર સ્વરૂપની આરાધનામા અપ્ય પણ દોષ ગમવાની શુદ્ધિ હોતી નથી વિનયવંત ધર્માત્મા મરલપણે અતિદામનતાથી વર્તે છે, નિર્દોષ સ્વભાવમા જનપ્રતિવાળા લાવનાર છે કે એક અનંતગુણ ગર્વ ન આવે એવી નિર્દોષ રાગદશા

સાવકને પૂર્ણ શુદ્ધ પરમાત્મ અવસ્થાની પ્રતીત અનુભવ
વર્તે છે, તેથી જાણે છે કે મારી વર્તમાન-શામા હજી અગ્નિ
ગ્તાની નમનાઈને લીધે, હું પામ્યો છું એટલે કે હું પૂર્ણ
અવસ્થાનો દાસાનુભવ છું એવો વિચેક હોવાથી વીનગગી સત્ય
અનુભવ બહુમાન કરે છે પરમાર્થ પોતાના અવસ્થાની તે જાણ
છે મારી પૂર્ણ અવધાવ હજી ઉપરથી નથી મારે અભિમાન
કેમ કરે, જેમ જાણ્યો તેમ કરે અવસ્થાની મર્યાદામાં વર્તે છે

કોઈપણ આત્મા પૂર્ણ શુદ્ધ-શાને પામી જાય છતાં તેની
અસહી મર્યાદા શીનીને વધી ન જાય, એવો સદૃશ સ્વભાવ
જાણીને છતાં મિદ્ધ પરમાત્મદશા પૂર્ણપણે નિર્મળ થતાં પછી
આગળ કોઈ મર્યાદા જોવા ધવાપણું ગહેતું નથી. અવધાવ જ
પોતાના પૂર્ણ કે પશુ સાધકદશામાં હજી તેના અનતમા જાગે
પણુ શુભની શુદ્ધતા ઉપરી નથી તે તેમાં કેમ અભિમાન કરે ?
શુભુ સાધક આત્મા અનિમગ્ન, દિત અદિતભાવને સમજવામાં
વિનિશ્ચય અને વિનયવત હોય છે, તેમાં જ પાતળ તથા ભોમ
જો વિનયપણાની મદદતા કે પ્રભુનો જન પ્રભુ જેવો જ હોય
હું પરમાત્માનો દાસાનુભવ છું, અજ્ઞાન છું એવી નિર્માનતા
હોય છે પોતાના શુભ ઉપર લક્ષ્ય કરીને સ્વભાવની શુદ્ધતા
વધાવનાર હોવાથી પુજ્યાદિ દેહ વગેરેની મોટા સ્વીકારતો નથી.

અપૂર્ણ એટલે પૂર્વકારે નહિ પ્રગટતી એવી પવિત્ર નિર્માન
દશા (અધ્યયન-સા-વીતગચ્છા)ની જાણના જાણે છે એ
જાણના અપૂર્ણ છે પૂર્ણ અનતમામાં વૌકિક સત્ય, સંઘવના,
નિષ્પદ વગેરે શુભગચ્છા કરેતું, તે નહિ પણ આત્માના

આર્થે જ્ઞાન સહિત, અધ્યાયનેતરે કથાવાદિ ગગદેવની અગ્નિ
 તાનો સર્વથા સ્વયં કરે તે અપૂર્વ અવસર છે અજ્ઞાનભાવે તો
 વધુ કયું છે બાહ્યથી ત્યાગી થઈ ધ્યાનમાં બેઠો હોય ત્યા
 તના દેહને કોઈ બાજે અથવા આમડી ઉતરડી ક્ષાત્ર છાટે છતા
 મનમાં ક્રોધ ન કરે એવા નકારની સ્થિતિ અજ્ઞાનભાવ અનંત
 સાર કરી, છતાં અંતરમાં મન સબધી શુભ પરિણામનો પગ
 (બધભાર) ઉભો રહ્યો, પણ જ્ઞાનભાવે નિર્ભય ન થઈ આ
 ભાના જ્ઞાન વિના જે સરસતા વિનય નિમાનતા આદિ
 તે બધું મનની ધારણાએ પરભાર કે તે બધામાં (ઉપ
 ભાવો) પોતાનો માનીને શુભ અગ્રુષ્ઠ નામણીરૂપ પગભાવમાં
 દબી થયું છે, પણ આત્માને પરથી નિગમો નિગમની કેમ
 ગમ્યો તેની જ્ઞાનકળા જ્યાંયથી જીવ ન ગાંધી નાનગી તેની
 થી મહેનત મક્તમાં મળે છે અજ્ઞાન તે ત્યાં નથી

‘માયા પ્રત્યે માયા માફા જ્ઞાનની પગભાવની તુલના
 વતિ સામે અખંડ ગાયક સાક્ષી ભાવની ગતિરૂપ મગ્ન
 એટલે વિલાસ સામે (મનિનભાવ સામે) રિરુદ્ધતારૂપ નિર્ભય
 વિનિલજ્વલા કેવલ તો ગ્રહીતે નામ દે.

કોઈ મહે કે મમાગમાં મગ પ્રે તરંગી મરી સ્વપ્ન
 તેમ ન કરીએ તો આલે નદિ કર્મક સર્પ કુશલ ગાંધી
 નોજ પગ વહેનાર સગળો જ્ઞાન, જો પુનઃ મધ્યા મનસ્વમાં
 નહે, માટ અમારે તો ઘર સસાર નભાવના માટ
 ન પડે, તો કહે ન કે, એ માનવના મધી
 ન પાપ કહે ન કે, તે નથી હીં મહે

વડે મુણુ ચાપ એમ કેમ મને ? જોણે એના જોધા સિદ્ધાત માન્યા છે, તે કોષ કપા ડોડી શક નહિ માટે શક પ્રત્યે શતા કરવી તે ગુના અપગ્રહ છે તેના પ્રત્યે પણ સગળતા મહિનતા હોતી જોઈએ પ્રયોજનનશ કોઈને સુચના આપવા સબધી વિક પ આવી જાય એ જુદી વાત છે પણ મ્હાર મ્હવા જોવા ■ એ માન્યતા તો મિથ્યા છે થોડો ધણો કોષ માન માન લોભ કરે તો જ બધુ ઠીક ઠીક બની ગહે એવું માન્યુ તેમા એમજ આ યુ કે અવમુણુ કે દોષ-દભ કરે તોજ સાફ ગહે બ્યવસ્થા નહે એ બધી બધી માન્યતા છે દોષ મ્હવા જોવો માનો તેને દોષ રાખવાની જુદી ચર્ચા તે તેનાથી મુણુ કેમ પ્રગટે ? માટે આત્માનુ દિત કરવું હોય તો મારો અભાવ બેઠક સમના, સમારપ છે તેવો નિર્ણય કરવો

સસાર દેહાદિ પરદનની બ્યવસ્થામા કોઈનું ધાધુ મળુ નથી દરેક વસ્તુનું મર્પ અવતર છે કોઈ ચીજ પરને આધીન નથી વળી કોઈ સાથે રાગપવડે તે તે ચીજ અનુકૂળ થતી નથી, પણ પૂર્વના પુણ્ય દોષ તો તે તેના મગ્જે અનુકૂળ દેખાય છે પણ કોઈ ચીજ કોઈ આ મા અન્ય કોઈને વશ નથી

કોઈ મહે 'બ્યાપક પ્રમ વડે જગત વસ ચાપ સિ માટે વિષ ઉપર પ્રેમ કેમવલો જોઈએ' તો એમા જો સિદ્ધાત આ પો કે ધણો ગમ કરે તો બધા મને અનુકૂળ ચાન ત્યારે મને શાન્તિ ચાપ પુ તેમ બનતુ નથી કાગ્જુકે નધા સ્વતન છે દનથી ધર્મ અને શાન્તિ નક્કી કરનારા પરને માધાન કરવા માગે જ, તેના નધા સિદ્ધાત જુદાજ

કે, નિર્દોષ મોક્ષમાર્ગમાં તો પણ સયોગની અપેક્ષા ગદિત
 ગગદોષ વિના કષાય ગદિત નિમગ્ની જાય છે, પગથી ભિન્ન
 પૂર્ણ પવિત્ર જ્ઞાનપણે છે, ગમ્યાદિપણે નથી, દેહાદિની દિવ્યા કંવા
 પણે નથી, પ્રુષ્ઠાદિ પણ ચીજની મદની ઓતિસાજસાજો નથી,
 એકનો પૂર્ણજ્ઞાન આનંદ સ્વભાવી છે, એવી પવિત્રતા પ્રગટ
 કરવાનો જે સ્વરૂપની ઐશ્વર્યપુરુષાર્થ તે પોતાથી થાય
 છે તેમાં પણ ચીજ મને મદ કરે-અનન્ય થાય તેની પણ
 ધીનતા નથી કાગણુકે દરેક આત્માનો જ્ઞાન સ્વભાવ સદાન રત
 તત્ર છે, પૂર્ણ છે શુદ્ધ સ્વભાવની દૃષ્ટિમાં અન્ય માત્ર ગગ
 નથી, પણ આનંદન નથી, છતાં સ્વભાવની પૂર્ણ ઐશ્વર્યતા ન
 કરી રાકે ત્યાં નિર્દોષ દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર તથા શીતગંગી વર્મ પ્રત્યે
 વિનય ભક્તિરૂપે વનણુ ગહે, તે ગુણની રચિનું વનણુ છે
 તેમાં અંધ પણ રાગદોષ આદ્યગુણીય નથી તો પત્રી પગનું
 કરવું નહીં કરવું તેની વાત કરાથી હોય? કાગણુકે કોઈ આત્મા
 પરનું ગર્હ કરી શકતો નથી માટે જેને કી કરવું છે, આ
 ધીનપણે દમી ગહે તેનું સામ્યુદિત કરવું છે, તે પો પોતા નિર્દોષ
 જ્ઞાનસ્વભાવવડે સમજવું જોઈએ કે દોષથી ગુણ પ્રગટ ન થાય
 માટે વસ્તુ સ્વરૂપને નિમગ્ન અનાધિત ન્યાયવડે સમજો

આત્મા સદા જ્ઞાન આનંદ સ્વરૂપ નિર્દોષ આત્મા છે
 હું જાતા છું, પૂર્ણ છે, શુદ્ધ છે, તેની પ્રતીતિ, તે સ્વાધીન
 પૂર્ણ સ્વરૂપનું જ્ઞાન અને તેનું જ વનણુ ગહે ત્યાં અત્યંત પણ
 કોવ, માન, માના, મોહ આ ગુણીય ન જ હોય વર્તમાન પ્રરુ
 પાર્થની નમગાઇથી અંધ કષાયની અઐશ્વર્યતા થાય
 જાત છે, જાણુ અમે મૃદુથી કીએ માટે અમારે

ગાગાપ કગવા જોઈએ તોજ બધા સરખા રહે, એ અભિપ્રાય
મિથ્યા છે કારણકે પૂર્વના પુપ્પ વિના બહારની સગવડતા
મળતી નથી અનેજ તો બહારની સગવડતા છે એમ કહેવું
તે કંપના માન કે, ખતા છે એમ કદાચિત્ત લોખંડ વ્યવહારથી
માની હોયો પણ હું પર સસાર, દેહાદિને આમ જ ઠીક રાખી
ગરુ બધાને દાખમા રાખી ચુકું પણ મને મદદગાર છે, હું
પરને મદદ કરી ચુકું છું એ માન્યતા અજ્ઞાન ૬, મિથ્યાદર્શન
૩ ૫ ૮

પરદેરી નામ મદાન ગળતોના સ્વામી કડક સત્તામિય હતો
જના એવા રખત આગેા કે રાણીએ એ ખવડાવ્યું પોતે
જાણ્યું જતા સી ઉપર કોષ ન કર્યો અને જાણ્યું કે આ દેહને
અત આ પ્રમાણે જ લાગે છે હું કાઈ પણ વસ્તુને સ્વામી
નથી, જીએ મારા ચરીરથી લાભ ન દોઠો તેથી તેને તેનું
કપડુંપ કામ કહ્યું, હું મારે જાનરૂપ કામ કરે, એર ખવડાવ્યું
તે પણ જાણ્યું હું તો અસંધેમી ચાતા જ છું એમ વિચાર
કરતા કરતા પોતાના પવિત્ર સ્વભાવના મહિમામા રિચર મધને
મહા પવિત્ર સમાધિદલામા જાન બાવે દેહ છોડ્યો પોતાની પામે
ગળસના હતી પણ વાપરી નહિ એ જૂન ન હતી પણ મેં તે
ગાનીની વિચિત્રલુના છે રિવંડ કે કાઈ કહે કે અમે પર
સીજમા પાણું મમ કરીએ પણ તેમ કદી કા નિું કાઈવડે મર્ધ
ચાકતું જ નથી જાનમાં જવો જૂલીને માત્ર રાગાની કંપના
મદ રહે દર આત્મા પોતાના અનંતમુખપણે અનંત રૂ
પણે છે, પરપણું-પગની કિયા કરવાપણે નસતળા ત્રણ
૫ નથી એમ દન મીજા દનનું કાઈ કાઈ કરી રહે

નહિ, નિમિત્તપણે કર્તા છું એમ માનવું તે પણ અત્યંત છે. માટે પર ઉપર દબાણનો ભાવ-ક્રાવ કરે તોપણ પરથી લાભ અશક્ય થઈ શકે નહિ; પણ પોતાના ત્રિકાળી સ્વભાવના લઈ જાન સ્વભાવની જામતિ અને શાન્તિરૂપ ગુણવડે ગુણ ઉઘડે છે. કાર્ત્તવ્ય પરાધીન નથી. દરેક પદાર્થ પૂરેપૂરા સ્વતંત્ર છે, જુદા છે. અનાદિ અનંત પોતાવડે પૂર્ણ છે, માત્ર સ્વભાવનું લક્ષ કરી અનાદિનો જોધો અભિપ્રાય (ખોટી માન્યતા) બદલવાની જરૂર છે.

સાચું જાન અંતરથી સમાધાન કરે છે; અને અજ્ઞાન-ભાવ પરમાં ઠીક ઝઠીક કલ્પના કરીને સંયોગની ઉપાધિ પામે છે. મારા તરફથી કાંઈને દુઃખ ન થાઓ, એવી સમજણમાં સર્વ સમાધાન છે. એવો અભિપ્રાય હોય તો, નીતિ-ન્યાયનું તર્કન થયા વિના રહે નહિ. કુટુંબમાં કાંઈની જુલ થઈ જાય તો જાનમાં (સમજણમાં) સમાધાન કરવું જોઈએ. પતિમાં જુલ હોય તો જેમ સ્ત્રી જતું કરે છે, સદન કરે છે તેમ કદા સ્ત્રી જુલ કરે તો તેનો પતિ જરાપણ સદન ન કરે એ ન્યાય નથી. ધૌર્ધ્વનીતિ-વહેવારમાં સદ્ગુણના દાવો કરનારા પોતાના માનેલા સિદ્ધાંત ખાતર ધણું સહન કરે છે, અને એ નીતિની ખાતર ખીણું બધું જતું કરે છે; તો લોકોત્તર આત્મ-ધર્મમાં વહેવાર સજ્જનતા તો હોય જ. આખો સંસાર કર્મ રિશિતિએ છે તે વિવેકથી અને સમજણની ધીરજથી જેને જાણતાં આવડે છે તે ખીણને દોષ, દુઃખ આપવાના કરે નહિ.

પ્રશ્ન-આપનો વાત સોચી છે પણ વગર સમાગમા મહીને
એમ થવું અસંભવ છે

હિતરૂપ સંયોગ મેળવે લાભ કે નુશ્ચિન કરી શકતા
નથી અચાનકડે માનો જાણે જેને એવું અભિમાન છે કે અમે
કોઈ દિ ગધાર ન કરીએ તો અમારે ધમ ન ચાલે માન આ
નરુ અગવજતા જળનાથ નદિ લેખા નમાસ (નપુસંગેવા)
મહેવાશુ તો તે માન્યતા બેગી ?

(૧) જેણે તીવ્ર કોર માન માસ લોભમા ચૈતન્ય વીર્ય
પૂર્વ જોયું છે પડે દયા । અનીતિ જુડા આચાર મેળ
મેળા છે તે તરક નરુતિના નપુસંગ થયા (નપુસંગે
નાગા હવે આ પુરુષ બેઠેલા કામ મોગની અનતી કડ
તીવ્ર આક્રમણ હોય છે)

(૨) જે હવે કોઈ માન લોભમા થાકા જોવાયા અને
પર વધારે મુર્ખ તે તિર્થ અંગ થયા

(૩) જે મદમ્ભાવના મધ્યમ ભાવપરે ગયા તે મુખ્ય થયા

(૪) જે મુખભાવમા વધારા તે દેવ થયા

(૫) જેણે સ્વરૂપ વિચિત્ર વગેરે કાવ્યમા તદ્દન વીર્ય ન જો
યું તે વીતરાગી મિદ્ધ પરમા મા થયા

સર્વ હવે છે સિદ્ધવ્યય જે સમજે તે યાચ સિદ્ધ પરમા
મા સમાન પૂર્ણ પવિત્ર કિર્તિ ત્રેમ આત્મામા જગી છે પર
ગેહ રૂપ અમત્ય સ્વરૂપની પવિત્ર સાતિને જૂલોને કોઈ માન
લોભ રૂપ વિરાધ વામનામા જો ૧૩ ૧૪ વસ્તુમા મુખ્ય

શુદ્ધિ કરવી તે મહાપાપ છે. સ્વાધીન સ્વરૂપની અનંતી દિસા છે. ક્રોધાદિ તૂચભાવને ધારણ કરવામાં પોતાની હીણુપ, નપુંસક-પણું છે; માટે પ્રથમજ આત્માને યથાર્થ સ્વરૂપે જાણી, પર્યાયી રીતે અરીક્ષ માનવાનો, પરમાં દર્તા-બોક્તાપણનો અભિપ્રાય ફેરવી, એવો નિર્ણય કરે કે મારા નિત્ય જ્ઞાનસ્વભાવમાં અરૂપ પણ ક્રોધ, માન, માયા, લોભ નથી, માટે તે કરવા જેવા નથી. દિન અહિંતરૂપ તો પોતાના જ ભાવ હોવાથી પોતે પોતાના ભાવને વશ રાખી શકે, એવો સમજણરૂપ સ્વભાવ નક્કી થવાથી એ પણ નક્કી થયું કે ક્રોધાદિ દોષવડે સ્ત્રી પુત્રો આદિ સરખાં રહે, દખાઈ જાય એ માનવું પણ જૂઠું જ છે; માટે ત્રિકાળી ગુણદષ્ટિ રાખીને અવગ્રહ (દોષ) કરવાનું લક્ષ સ્વપ્નામાં પણ ન રાખે. અરૂપ પણ ક્રોધાદિ કષાય મારામાં નથી માટે ન થવા દઉં એવો ચોક્કસ અભિપ્રાય ટકાવી રાખવો.

“માયા પ્રત્યે માયા સાક્ષી ભાવની” જેમ જ્ઞાન સ્વભાવની જ્યમતિ છુપાવીને ખીગત પ્રત્યે દષ્ટભાવ કરતો હતો તે પરવક્તવ્ય પત્રદીને અખંડ જ્ઞાનસ્વભાવની જ્યમતિ એવી રાખું કે, શાઈ પ્રકારના દષ્ટનો અંશ આવે તો તેનાથી જુદો રહી, નિર્દોષ સાક્ષી ભાવની જ્ઞાનદષ્ટિ વડે જાણી લઉં. સ્વભાવની જ્યમ-નિમાં અંશમાત્ર દષ્ટ આવવા ન દઉં. માયા-દૂરિતભાવને પવિત્ર સરસ્વત સ્વભાવી દષ્ટિવડે મંતરીને (રાણીને) જીતી લઉં.

“લોભ પ્રત્યે નદિ લોભ સમાન છે” જેમ લોભમાં લોભ કરવા જેવો છે એમ મમત્વભાવ રહ્યો, તે લો અંશમાત્ર લોભ નદિ મુખ નિર્લોભતારૂપ અજ્ઞાતી

આ મામા સ્થિત રહુ પરમ શાન્તિમય માગ આ મામા તૃપ્ત
 રહુ હુ અનંત બેદર જન શાન્તિ અવજારી છુ જ્ઞાનસ્વભાવમા
 સ્થિતનાવરે નિર્મળતા પ્રગમ થતા અભુક્ત અભુલોક જાણ
 કે તે પૂર્ણ આનંદ અભાવને જૂલીને પર મરોમમા સુખ
 સુદિ માની કૃષી પડયો તેથી નમગ અભુલોકના પરિ
 મદની તૃપ્તિ વધારો જન હ પામ તે તૃપ્તિ આડા પૂરો
 થાય તેમ નથી અજ્ઞાનનાવ જનની તૃપ્તિવડે જેમ લોભ કે
 મામા બદલા દત્તી તેમ જ્ઞાનસ્વભાવમા સરોવર થતા બેદર
 સતે ૧ અવરૂપ પૂર્ણ શુદ્ધતાના આનવરે અનંતજ્ઞાન અનંત
 મતોય ગામી મહુ હુ અનંતા સસારની વાસના ડેરીને હ
 પુણ્યપાપ રહિત પૂર્ણ શુદ્ધ પવિત્રતામા હરે અને નિ ૧ ૨
 ભાવો સનો ૧ યમુ એવી અહીં જાણ ૭

પૂર્ણ પવિત્ર મિદપ પોતામા શાન્તિ સ્થો ૧ તની પ્રાપ્તિ
 લોભનો વિષ પ છદા મુખસ્થાન દુષ્ટી આવી જાય હ ૧૫
 દષ્ટિના મુલ વિષ પો નકાર છે અંતે બરિષમા ૧ જુ અ
 નામે યાશુ તેમ સ્વકે ૧ જો તનો વર્તમાનમા સતો ૧ ૧
 હ એટલે સસારના પુણ્ય પના એની છ-છ નથી પણ
 મોક્ષ છ-છનો વિષ ૧ ૦ મને ૧ ૫ સ્થિતતાની અર્થ ૧
 ૫ મારે આવમે ૧ ગોત્રી અંતે જાણ ૭

મહુ ઉપસર્ગ-પ્રત્યક્ષ પલ્લ કો ૧ નહો

૧૬ અંતે તથાપિ ન મમ માન લે,

રેહુ જાય પમ મામા થાય ન ગમમા,

લોભ નહો છ પ્રમગ સિદ્ધિ નિદાન જો અ ૦ ૮

અપૂર્વ અવગરની ભાવનામાં એવી રચિનુ ગટન થાય છે કે ઉત્કૃષ્ટ સાધકદશા પ્રગટે, અને શુભાશુભ પ્રકૃતિના કાષ્ટ પણ ઉત્પન્ન એવો દ્વંદ્વ કે ફરીને બંધન ન થાય. જે કંઈ વિકલ્પ જોડે તે જ ક્ષણે અબધ, અબધ, અપૂર્વ દશાવડે તેને જોડે, એમલે કે મારી શુદ્ધ દશાઉપ બાણને ઉગ્ર કરીને, કર્મ જાણી સૂક્ષ્મ સધિના જોડાણ ભાવને પુરુષાર્થવડે તોડી નાખુ, મેરી ઉત્કૃષ્ટ સાધકદશા ક્યારે આવશે એ ભાવના અહીં કે મદ ઉપમર્ગ ગુનાગ્ર પ્રત્યે પણ લેશમાત્ર ક્રોધ ન થાય. કોનાં પ્રાપ્ત કરવાનો અભિપ્રાય નથી, પણ જે પૂર્વે જૂનનું નિમિત્ત પામી આવેના કર્મ, તેની પ્રગટ થતી અન્યાયા શીઘ્ર ટળી જાય એવી સ્વરૂપ ગ્ધિગતાની જામવડેના ઉગ્ર પુરુષાર્થ લાડુ

પોતે નિગપગધી છતાં પણ કાષ્ટ દેવ, મનુષ્ય, તિર્થંક અથવા અચેતન પ્રકૃતિનો પ્રેર ઉપમર્ગ-અચાતાના ઉદયમાં આવે તો પણ તે પ્રત્યે લેશમાત્ર ક્રોધ કરે નહિ, પણ કે પૂર્વ કર્મકૃત અચાતાવહનીનાં ધણા પ્રાગ્ના કર્મ બંધારેનાં હ ત તેની ગ્ધિતિ પૂરી થયા ફગાઈને ખરી જવાનાં હ, તે અધ્યારી દહવામાં ફાળી હ તેનાથી જ્ઞાનગુણને હાનિ નથી કાઈ માને કે એ ઘણાં માન્ય મુર્તિ તો તેની માન્યતા જૂઠી છે પણ કૃત જ્ઞાનનો રસભાવ મેહક જાણવું છે હજારો તો અનન્ય, દવમતાન પ્રગટે ત્યાં બધું-અનંતનું સહજે જાણવું થાય છે તે દશા વિના પોતે ઘણાં જાણુ, વાત સંતુ એમ માનવું ન જાય હ કાઈ કહે કે કાષ્ટ મો ગામ દે, નીંદે તો કેલીરાગ માર સદન કરવું, સન ગાની મધ દે તેની જે પણ લેમ નથી એટલે મમજાણવું નહીં

રહેતું તે છે અનતી અગવજાના સયો । દેખાયા ૫૨ જા
 જાન અગવજાના અભાવવાનું નથી જાણવું તમા દોર કે દુષ
 નથી જેમ છે તેમ જાણવું તે યુક્ત છે તેમાં અનતી સમત
 છે આત્મા સ્વાય બેદદાન-અમતાનો સમુદ છે પર નીજને
 જાણુ છું એમ કહેવું બરાબર ૧૨માન કે ખરેખર પોતે પોત ન
 જાનની સ્વચ્છતાને પોતામાં જાણે દેખે છે, પર ચીજ કાઢીને
 બગાડનાર કે સુધારનાર નથી આત્મા સ્વાધીન જાનસ્વરૂપે છે
 રાગાદિ કે દેહાદિ વગેરે પર ચીજપણે ત્રણમળમાં નથી એ
 દ્રવ્યમાં પરતું મરણ-કાર્યપણુ પરાધીનપણુ કે પગને મદદ
 ગારપણુ ત્રણોત્ક ત્રણકાગમાં નથી એ ત્રણમળમાં બે કદમ
 પ્રવાની તામત કાર્ધ આત્મામાં નથી છતાં માને તેની માન્યતા
 જૂદી છે તો સ્વાતંત્ર જાનસ્વભારી આત્માનું જ્ઞાન નથી પર
 નિમિત્ત ઉપર દષ્ટિ છે તેણે રાગ પ્રવા જેવો માન્યો છે પરથી
 મને લાભ તુકથાન થાય તેમ માન્યું તેણે અનતા પર સાથે
 અનતો રાગ દેવ કવવા જેવો માન્યો તેની બીધી દષ્ટિમાં
 નોકાલ ભરત પ્રવા જેવા છે એમ આ ૩, પણ જાનમાં
 અવરજી જાનનું સમાધાન પ્રવા જેવું છે એમ ન આનું જેણે
 સ્વચ્છ રીતગમના ન્યાયથી વધાર્યું જાનસ્વભારને એકાગ્રી
 અનતિ અનત એકરૂપ પૃથ્વી ભિન્નપણે જાણનાર છું એવા
 બેદદ અપરિમિત જન સમનાર-રૂપની પ્રતીતિ કરી છે તો
 જનસ્વભાવની ધીંગલ કાઢપણુ રીતે ખૂં તેમ નથી માટે
 મુદરચન્દામાં પશુ-વન-જાનસ્વભાવની પ્રતીતિમાં બેદદ સમતા
 ૨૧ / ૨૨ છે જન તો યુક્ત છે યુક્તી દોની ઉત્પત્તિ
 જેણે જનને પોતાનું સ્વરૂપ માન્યું તેણે પૃથ્વી

અનુ માન્યુ નથી એટલે જ્ઞાન બાવે જેમ હ તેમ જાણી
લેવું તે તો ગુણ છે, જ્ઞાનનું કાર્ય જાણવાનું છે, ગગનનું કાર્ય
પર ઝીઝમા ફીકે અડીક કરવાના વડે અટકવાનું છે જ્ઞાન તો
તેક આત્માનો અવતર અખડ સ્વભાવ છે તે કાર્ય કાળે જાણ
વામાં ખૂટે—અટકે તેવા સ્વભાવે નથી

જેને પર ઝીઝમા તીવ્ર સ્નેહ છે, તેને તૃષ્ણા મોહ રહિત
જ્ઞાન સ્વભાવી આત્માની ઓળખાણુ નથી અમુક મોહ ટાળ્યા
વિના ધર્મની નજીક અવાય નહિ પેમો ખગ્ગે ખૂટે નાંહ
એ ન્યાયનો સિદ્ધાંત છે મધ્યસ્થ વિચારથી ચચાર્યપણે કુદ
ગતી નિયમ સમજવા જેવો છે કે, દાન દેવાથી ધન ન ખૂટે
પણ પુઝર ખૂટે તો ધન ખૂટે નિર્નોબી અકપાથી પવિત્ર આત્મ
અવરૂપની ઓળખાણુ થયા પછી, વીતરાગી શુદ્ધાત્માનું લક્ષ નિગ
દંથી જ્ઞાનભાવમાં વર્તે છે તેથી પ્રથમ મસાગ તરફનો અશુભ
ગગ ખગ્લી સાચા ધર્મની પ્રજ્ઞાનના અર્થે, લોભ ક્રોધનો ત્યાગ
કે છે સાચા ધર્મને માધનાગ ટની ગ્હે એટલે મારો વીત-
ગગભાવ વધી જ્ઞાન, એની ભાવનામાં મૃદુઅને અશુભથી મચવા
માટે વનાદિ ક્રિયા થયા વિના રહે નહિ. પગની દિશા સાથે
સખધ નથી પા. ગુણની રચિમા સર્વથા ગગ ટળ્યો નથી,
તેથી ગગ ગ્લો તેની દિશા બદલે છે પણ શુભગગને મદદગા
માનતો નથી પગથી તદન નિવૃત્તિસ્વરૂપ-જ્ઞાનસ્વરૂપ છુ એની
સાધીન તત્ત્વની રચિ ગગનો નાશ કરનાગ છે, તેથી બ્રહ્મચર્ય,
સત્ય વગેરે સદગુણની ગચિ થયા વિના ગ્હે નહિ
સાચી ઓળખાણુ ચર્ચ કે તગતગ ત્યાગી ચર્ચ જ્ઞાન એવા

નથી સાચી ઝોળખાણ થાય તેને ચવદાર નીતિ તથા પગમાં
મત્ત પ્રગળ્યા વિના ગુડ નહિ, ત્યાં પગમાં મત્ત ૬, ૮
નવહાલ (નિમિત્ત) સત્ય વચનાદિ હોત જ મત્તનુ લાન પ્રગ
પુર્ણ ત્યાં અસાધ્યો (જોગી સમજાવ્યો) અતઃ પશુ ન ગે
એવા નોકગ નિરમ છ

‘ રુચિ અનુસારી સીર ’ જેમ જેનો પ્રમ હોય ને છટની
પ્રાપ્તિ કરવા માટે પુરુષાર્થ કરે જ, જેણે પે ગાંધી માય તેો માત
મરી રીંગને પશુ મેળવવાનો પ્રયત્ન કરે જ એવો નિયમ
પગધીનનાનું દુખ દેખે તો હોત દુખ વિનાનો છુ એકનો છુ
એમ વિચારે, અને બીજુ બધુ જાણુ જરી, છપાવે ઉપા
ગોતે જેમ નાની ઈજા અથવા અધુરીયુ પાચન્તજે દયાક
આ છવતન્ન લોને દેહ ઉપર થયુ વજન જતા દેહનો મટે
મર્ડ જાય તેણુ જોડ જરી બહાર નીકળે મટેકોડો જે
કોનને મોટ તો બર્ડ રંગી વૂની જાય પાપ મટે નહિ, એમ
દરેક છવ પેતાને એકેણુ (જગ્યા ધાગેણુ) કરતો જાણુ
નેથી એમ સિદ્ધ થતુ કે સમજાત. અનુસાર રુચિ, રુચિ અનુ
ગાધી તાર્ક દાણ જ જેને જે જતણુ પોપાણુ નક્કી થયુ, છટ
માન્યુ, નને મેળવવાનો પૂરો પુરુષાર્થ કરે જ તેને માટે દેહ
જતો જ પશુ માનેના છટની પ્રાપ્તિ કરે જ (પગ ચીજને
કેદ પ્રાપ્ત કરી સમજુ નથી કંપનાથી માને કરે) લૌકિક
જેવન કે કે દેહ પાનવામિ દિવા અર્થ સાધવામિ” તમ
અનતમામની પગા નિનાથી અમદેવ અપાનખાવથી છટવાનો
કે પગ ની જન અખાવવડે જાણે તેની રુચિ કેમ

ન થાય! હું સદાય જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણવૃદ્ધિ પૂર્ણ છું, શુદ્ધ છું. રાગાદિ, દુષ્ટ પાપ, પર ઉપાધિ, મંજ-મેલ મારામાં નથી. પરથી જુદો ન હું એમ જોણે જાણ્યું તે યથાર્થ સ્વરૂપની નિર્દેશક થકામાં જ્ઞાનીર્થવટે, સ્વાધીનસ્વરૂપની એકાગ્રતાથી આખું સિદ્ધ-પદ સેવા સ્વરૂપ રસમાં ચોંટવો, લીન થયો તે કેમ ઉખડે? પેણે મંદોરો તો તૂટી જાય પણ આ પૂર્ણ સ્વભાવની શુદ્ધતાની કંઈ અને શુદ્ધધ્યાનની એણી તૂટેજ નહિ; કેવળજ્ઞાન કાવે જ, વચ્ચે ક્યાયાદિમાં અટકવું થાય નહિ એવો અવસર [અવ=નિધય, મર=ત્રેવમાર્ગ] ક્યારે આવશે એવી અહીં ખાંવના છે.

પરથી ભિન્નપણે ત્રિકાળી જ્ઞાનસ્વભાવપણે હું કાઈવડે અ-ટકનાર નથી, પરપણે નથી, રાગાદિપણે નથી, પર વર્ણણનો અશુદ્ધભાવ તો એક સમયમાત્રની અવરથા જોડે છે; હું નિત્ય ટકાત્કારી જાયક એકરૂપ છું, કાઈ નિમિત્તની અપેક્ષાવાળો નથી, એવો દરેક આત્મા પૂર્ણ સ્વતંત્ર ભગવાન છે. સર્વજ ભગવાનના શાસનમાં આખા જગતના ન્યાય લઈ છે, મધ્ય-અપણે સ્વતંત્ર સ્વભાવથી વિચારો તો સર્વજનના અનુસાર જુદું જ્ઞાન આત્મામાં ભર્યું છે. શ્રીમદે એજ કહ્યું છે, કે.—

“બહુ ઉપસર્ગકર્તા પ્રત્યે પણ કોઈ નહિ, બહુ રાજ્ય ચાહો જોડદવાયક છે, બહુ ઉપસર્ગ સામે મેં ક્યો સ્વભાવ મન્ય છે. કામા એટલે સ્વભાવથી બનેલી એકાગ્રતામાં કામના દોષ ન દેખાય, કારણકે કાઈ વસ્તુ દોષદાયક જમે અગવડતાના પ્રસંગો જ્ઞાનની સ્વચ્છતામાં નથી આપા નથી. અશુભ કર્મના સંયોગને કારણે જ

ઊંઘા પુરુષાર્થવડે વિકારી પર્વાયનો પૂર્વ સીકર મ્યો હતે તે
 બૂનનું ફળ વત માનમા દેખાય છે પણ હવ ત્રિકાલી અખડ
 જ્ઞાનસ્વભાવનો સ્વામી હોવાથી બૂનરૂપે પશ્ચિમતા (યતો)
 નથી પણ નિર્દોષ સાતાપણે અમૂલ્ય સ્વભાવના જ્ઞાનમા દર્શાને
 જૂતકાળની અવસ્થાનું તથા નિમિત્તનું જ્ઞાન કટુ હુ રની
 જે સયોગો દેખે તેમા હર્ષ સોક ક્રોધ નથી નિર્દોષ જ્ઞાન
 અભાવનું લક્ષ ગળીને જાનીને અ પ રામદ્વર્મા જોડાવુ થાય
 છે તેની મુખ્યતા નથી પણ ત્રિકાળી જ્ઞાનસ્વભાવી હુ તે જ
 મુખ્ય છે એવું વિચારી નિ રક સ્વભાવમા સાચો અભિપ્રાય
 સાવો કે રામદ્વર્મા જોડરૂપે હું નથી કાઠણકે તે મારો સ્વભાવ
 નથી મારે અવમાન મ્હાર કવો નથી ગ હવ ન થવા
 એટલે કે જન્મજ્ઞાન જ્ઞાનસ્વભાવની મેહન્ટામા ગિચર રું એવો
 અભિપ્રાય દર્શાવી ગળવો તે જ જ્ઞાનની ક્રિયા છે અ પ ગને!
 ભાગ થાય છે તે જુરી વાત છે પણ અમારે તો ગગદેવ મ્હવા
 પડે એવું માને તેમા તો પણ અહિત છે હું બીજાએને સમ
 જ્ઞાની હો માગવડે બીજા સાજો છે મારી મનાદથી બધું
 મરીરીને નમે છે એમ પગની વસ્થા પ્રે મર્ત્વ કે મમત્વ
 ગળવું એવી માન્યતા તે મારાપ કે પગનું કાઠપણુ મર્થ
 કરી રાકુ એ ઊંઘા અભિજ્ઞાન છે તે અભિજ્ઞાનમા અનતી આ
 સક્તિ છે મારે તે અભિજ્ઞાન પ્રથમ મલ્લવો જોઈએ
 હ સાચ પગથી જુદો જ્ઞાન આનંદવરૂપી હુ જ્ઞાન સિવાય
 માંદ મ્હી રાકનો નથી પરવનજુમા અખડો જ્ઞાન નિત્ય સ્વભાવની
 ભાવનાવડે દાગના હુ પગ મને મલ્લગાઠ હોઈ શકે નહિ
 પ દગ્ગ તા એ છે કે ગગ રહિત જ આનંદ

રહિત જ્ઞાન કરવાનું છે. પૂર્ણ પવિત્ર જ્ઞાનપણે છુ, એવો અભિપ્રાય સર્ગંગ ટકાવી રાખવો અને સ્વરૂપ રચિની દૃઢતા વધારવી એજ હિતકર છે.

કોઈને પ્રસંગવશ સત્તાહ સૂચના વગેરે કહેવું પડે તેમા કોઈ જાતનો આગ્રહ-મમત્વ ન જોઈએ. હું જે વાત કરવાનો ભાર કરે છું તેનાથી કોઈ સુધરે કે બગડે એનું કર્તવ્ય-મમત્વ છોડી દેવું. પછી તે સુધર્યો કે ન સુધર્યો તે તેના આધાર-તેના ભાવે છે, મેં કોઈનું કાર્ક કરી દીધું નથી, ત્રણેકાને જ ન જ કહ્યું છે એમ માન્યું એટલે રાગદ્વેષ થવાનો ખાસ કારણ થઈ રહેતો નથી સુધરવાનું પોતાને છે ત્રિકાળી દ્રવ્ય સ્વભાવમા કંઈ બગાડ થતો નથી. વર્તમાન એક સમયની અવસ્થામાં પર તમ્કે વલણ કરી નવા ગમદેષ કરે છે તે જૂલ, નિત્યજ્ઞાનસ્વભાવનું લક્ષ અને સ્થિરતાવડે ટાળી શકાય છે, માટે સમાધાન કરવાનું પોતાને છે; પરથી કાર્ક નથી આમા અનેક પ્રત્યેના સમાધાન આવી જાય છે. ૨ બીજાને શીઘ્ર સમજાવી દઉં, પરની વ્યવસ્થા ગમી શકું એ આદિ માન્યતા ત્રણેકાને જૂઠી છે. જે પોતે એકજ સુધર્યો તેને આ મું જગત સુધર્યું, જેણે ન્યાયીન સ્વરૂપે એક આત્માને અવિરોધપણે વધાર્યો, તેને કોઈ નિમિત્તનું વિધન નથી ગમે તેવી અનુકૂળતા કે પ્રતિબૂજતાના નિમિત્ત આપનારા જહુ ઉપસર્ગ આપે તેમા જાનને શું ? ઉપસર્ગ ચાર પ્રકારે કલા છે. દેવ-મનુષ્ય-પશુ, અને અચેતનનૃત; તેમા કોઈ પ્રયે કોઈનો વિકૃત્ત પણ આવે

કોઈ માને કે-હું મારા બાઈ, મિત્ર, પુત્રાદિ ઉપર

આટલો ઉપકારી રહ્યો છતાં તેનો બદલો તેઓ નિંદા આદિ અગવડતા આપી મને હેરાન કર્યા કરે છે, એ માનવું તે મિથ્યા-બ્રમણ છે. એ બધા સર્વોચ્ચ પૂર્વકર્મના નિમિત્ત છે, તેમાં ટૂંકીક અધીકની-મારાપણની કલ્પના કરે છે, નિમિત્ત આત્મામાં નથી; માટે તેની અસર ન હોય તો તને કાંઈ જાગરજાતીયો અગાડનાર નથી.

કાર્મિકપણ પરવસ્તુ પરાણે રાગ-દ્વેષ, ક્રોધાદિ ઉપજાવી નથી. આત્મા અરૂપી જ્ઞાનવત, જ્ઞાનપિંડ છે, તેમાં રાગ-દ્વેષ ઉપાધિનો અંશ નથી; તો પછી પર વસ્તુ અત્યે ક્ષોભ શા માટે કરેલો ? પર વસ્તુ છે તે તદ્દન શિત્ત, તેના બાવે સ્થિત છે. એમ સ્વતંત્ર વસ્તુરવમાવને શિત્ત બાળે, તો 'મારામાં ક્રોધ નથી, દ્વેષ-આત્મરમ્યો નથી, ઉપાધિ નથી' એમ દેખાશે.

આત્મા જ્ઞાતા-સાક્ષી છે, અરૂપી જ્ઞાનમાં ગમવું-ન ગમવું આદિ વિદ્વંસ (ઉપાધિ) નો અંશ નથી. લોકો પર વસ્તુથી મુખ-દુઃખ કરીએ છે, અને પોતાને રાગવાળો માને છે. પણ જો આત્મા રામાદિરૂપ ધર્મ ગંગા હોય તો રાગ દુઃખ શકે નહીં. વળી શુભ પરના કારણે પોતાને મુખી દુઃખી કરે છે તે પરતુ ખરું નથી. જો બીજાથી શુભને દુઃખ માય એવું હોય તો શુભ થમા રાખી શકે નહિ; પણ તેમ તો થતું નથી. આત્મા અને નેત્ર પ્રતિદૂષ સર્વોચ્ચમાં-પ્રસન્નમાં હામા, સમતા, શાંતિ રાખી શકે છે તેમાં કાર્મ ના પાડી શકે નહીં. નિમિત્ત તેમાં મળે, પણ તેનો સરળો અર્થ ધર્મ શકે છે. પવિત્ર જ્ઞાનીની પણ કાર્મિક નિંદા થાય, નિંદાના પુસ્તકોનાં

પુનઃ વખાણ, પણ તેમા આત્માને શુ ? અણુ ઝાની નિંદા કરે ?

એક અમુક અનત પરમાણુઓનો બનેલો છે, તે (વાણી) તે પરમાણુની અગત્યા છે તે નિંદાના શબ્દો કહેતા નથી કે હું દ્રેષ કરું, પણ અણુની પોતાની ઊંધી માન્યતાને લીધે અમારી નિંદા કરે છે' એમ માની પોતે પોતાના ભાવે દ્રેષ કરે છે પણ ઝાનીને ગમ-દ્રેષ કરના નથી તો પછી પગલો કાણ કરાવી શકે ?

ઝાની જાણે છે કે નિંદાના શબ્દોના જડ ગુણો પુસ્તક પાને ધવાના હોય તેને ઈર્ષ શક્તિ રાખી શકે તેમ નથી, એમ અણુના જીવને ગમે તે પરિપક્વ આવે ત્યારે ક્ષમા કરી તે માત્ર સહજ સ્વરૂપ કે, સમતા સ્વરૂપની સ્થિતિ વધારવાની ઉત્તમ ક્રોડીનો આ કારણ છે, આમો જીવ મને દુષ્ટ દેવામા નિમિત્ત થાય છે એમ તેનો દ્રેષ ન થાય, પણ તેની અજાનકથા ભેદ કરી આવે, પણ કાર્ત્તવ્યે એ કે ક્રોધ ન થવો જોઈએ એમ સમતાભાવ ગણે ઈ

ન્યાયુધી પરવતુમા જીવે મૃત્યુ મમતા માન્યુ છે અને પૃથ્વી જુદાપણ સમજ્યો નથી, ત્યાસુધી તે અભિમાન અને ગમદેવ કરે, તથા પગનો તર્ક-બોક્કતા હુ, એની પના કરે પરસ નથી ધાર્યું પ્તી થાય નહોં અને ઊંધી માન્યતાથી ગમ દ્રેષ કરે નહોં (માટે પ્રથમ વસ્તુસ્વરૂપને જાણો, તેનો અભ્યાસ વાંચન, શ્રવણ મનન કરે સાચી અમન્યુ વિના ઊંધી અજાનકથા થશે લેખને એમ થાય છે કે મારો દી ગે થઈને

ભઈ થઈને દદથી આગળ વધીને અમારૂં આત્મ અદિત કેમ કરે ? પણ ભાઈ રે ! સસાગને એવો જ નિયમ છે એ મહા નીન નથી અને તે ટાળવાનો સાચો ઉપાય એ- માત્ર આત્મજ્ઞાન છે લોકોમા વહાલી વસ્તુને ટકાવી રાખવા માટે કેટલી ઉદ્દેશ મગજ રામે છે તો પત્રી સાચુ દિલ આત્મસ્વરૂપ તેની પ્રપ્તિ થઈ તેમાં મહા પણ પ્રમગ્નુ વિદ્ય કેમ આવના દે ? ન જ આવના દે

તા ૧-૧૨-૩

અકાશચ્છિદ વડે મ્હાલ ટાળવાની આ જાવના ॥ પૂર્વ જૂના મગ્ગેથી સત્તામા પડેલા આવગણો તે ચારિત્રમોહને ટાળવાનો અપૂર્વ અવસર ક્યારે આવશે ? મને તેવા પ્રતિકૂળ પ્રસંગે આવે પણ તે કળાસા પ્રત્યે ક્રોધ નહીં પણ ક્ષમા એટલે હું મને ક્ષમા દઉં છું તેના નિમિત્તોને દૂર કરવા નથી કાગ્યકે નિમિત્તો દૂર કર્યા થતા નથી પણ તે સત્વધનુ નિર્દોષ જ્ઞાન થાય છે અથવા રામ-દષ થઈ શકે છે, પણ નિમિત્તોના પ્રસંગને દૂર કરવાનું કોઈનું સામર્થ્ય નથી માટે તે વખતે ક્ષમા ટકાવી રાખવી તે પોતાના પુરુષાચને આધીન છે અજ્ઞાની પગ નિમિત્તને ટાળવા-દૂર કરવા માગે છે, પણ તેનું દૂર થવું જીવને આધીન નથી જીવની સત્તાની તે વાત નથી તેથી ધારો પુરુષાર્થ તે (અજ્ઞાની) શ્રી શકે નહિ તેથી અચાન્તિ દગી શકે નહીં અને શાંતિ મને નહીં ધર્માત્મા નિમિત્તનું લક્ષ્ય નહીં કગતા સમતાભાવને ક્ષમાસ્વભાવને ધારણ કરે છે

જીવને ક્રોધ કગતા અટકાવે તે આ જીવના સામ

થીની વાત નથી, પણ મારા સદજ સ્વભાવમાં હું સમતા
 કે, તે મારી સ્વસત્તાની વાત છે. ઘાણીમાં પીણી નાંખે છતાં
 અચીરી ભાવ દેશી રાખવાની આ વાત છે. અહીં ઉત્કૃષ્ટ
 સમકક્ષાની ભાવના છે, તેથી જ ઉત્કૃષ્ટ પરિપક્વની વાત કરી
 છે. આ સદજ વીતરાગદશાની ભાવના છે. નિર્ઝંઘ મુનિદશામાં
 સર્ગમ આત્મસમાધિ જ્યારે વર્તે છે, ત્યારે બહાર શું થાય
 છે, તેની કાંઈ ખબર રહેતી નથી. બોલે કાણુ ? સમજાવે કાણુ ?
 સાંભળે કાણુ ? એવી મધ્યસ્થ વીતરાગ ભાવનાનો હકાર સાચા
 સ્વરૂપની ઓગખાણુ થયે આવે. પર નિમિત્તને ટાળવું, રાખવું
 કે તેમાં કાંઈ ધાણ-મેણકે ફેરફાર કરવો તે ચેતનના આધારે નથી;
 માટે તેનો નિર્જંઘ હાવી એકવાર સાચા અભિપ્રાયની હા તો
 લાવો ! આત્માની સ્વાધીનતા જેમ છે તેમ તેની હા લાવો તો
 રાગ-દ્વેષ કરવાનો ઉપાધિભાવ [અધભાવ] આખો ઊડી
 જશે. જે કર્તવ્ય આત્માને હાથ છે તે જ કરવું એવો જ્ઞાનીનો
 આશય છે. અજ્ઞાની બાહ્ય સંગોગોને હડસેલવા (ફેર ફરવા)
 માગે છે, અને તેથી રાગ-દ્વેષ મોહ કરે છે; ત્યારે સમ્યક્જ્ઞાની
 ધર્માત્મા જે પોતાને આશ્રિત જ્ઞાનપરિણમનચક્ર છે તે વડે
 સમતારવભાવના ચક્રમાં પરિણમે છે, તેથી સદજ રાગ-દ્વેષ,
 વિપય-કલાપનું તેને શૂન્ય થાય છે.

કદી ધોર અજ્ઞાતાનો ઉદયયોગે શરીરને ઘાણીમાં પીણી
 નાંખવાનો ધોર ઉપમર્ગ આવે તોપણ જ્ઞાની તે સંજ ધી રાગ-દ્વેષ
 રહિત જ્ઞાન કરે છે; જ્ઞાનમાં જાણે છે પણ જાણુય.
 નહીં. જ પરમાણુઓ છૂટા પડે છે.

હે આવે અભિપ્રાય તો લાવે । હા તો પાડે । આત્માની શ્રદ્ધા જેને હોય તેને ગમે તેવા પ્રતિકૂળ પ્રસંગમાં ખેદ હોય નહીં, તેનો વિચાર નહીં અતરંગમાં ફોજ નહીં, એવી જ્ઞાનની દલતા હોય છે ત્યાસુધી શુદ્ધસ્થ અવસ્થા છે અને પુરુષાર્થમાં નિર્જળતા છે, ત્યાસુધી તે જ્ઞાની હોવા છતાં પૂર્વ પ્રારબ્ધવશાત્ જલ્દાથી જરા અસ્થિરતા થઈ જતી, પણ અભિપ્રાયમાં તો અગરીરી વીતગમ લાવતું હય છે, અને તેની જ પ્રગટ અવસ્થાની લાવના હોય છે આગળ મદ્દાન મુનિવરો થઈ ગયા તેઓએ ગમે તેવા ભ્રમ પગિષ્ઠમાં પણ અપૂર્વ સમતા-સમાધિલાભે સદૃજ સાતિમાં રહી, જ્ઞાનની ગમણતા દેહાવી રાખી દેહ પીધાય છે એવો વિકલ્પ પણ તેડીને જ્ઞાનવન વીતગમ દશા રાખી, જેમાં રાગ દેષના વિમ્બોને પ્રવેશ ન થાય એવી અપૂર્વ સાધકદશા જલદી આવે એવી લાવના ગમી છે આ ધર્માત્મા શુદ્ધસ્થાશ્રમમાં ખેડા દતા કે આત્મામાં ખેડા દતા । સ્વરૂપની ચચાર્થ જગૃતિના જ્ઞાનવડે અપૂર્વતાના આ સદૃશ છે, આત્મજ્ઞાનુ જ્ઞેડાણુ સ્થિરતામાં અધિકપણે વર્તે છે, અને વીતરાગ સ્વલાવને સિદ્ધ કરીને તે રૂપ ચચાની લાવના અહીં લાવે છે, એમના નિ સક અભિપ્રાયમાં લવેનો અભાવ દેખાય છે

શુદ્ધસ્થામાં પણ દલ્લતર સમ્યક્ત્વ હોઈ શકે છે, પરિચય કરે તો સમજાવ લોકોને જાણ સમોજની કાળજી અને લય રહે છે કે, આવા સમોજો જોઈએ અને આવા ન જોઈએ એ આદિ આગ્રહવાળા વિચાર જ્ઞાનીને ન હોય, ગમે તે પરનિમિત્ત પણ તેમાં રાગ કે મમતા કગ્તા નથી અને અગરીરી

ભાવનો મહિમા લીધો કે - 'ધન્ય તે મુનિવર રે, જે વર્તે
સમભાવે' એ ઉત્કૃષ્ટ સાધકદ્વયાની રચિ જેના અતરમા
યથાર્થપણે વસી છે તેની આ ભાવના છે

'વદે ચક્રિ તથાપિ ન મળે માન જો' છ ખડનો અ
ધિપતિ ચક્રવર્તી મહા વૈભવરત હોય છે તેની બે હજાર
દેવો સેવા કરે છે, ૪૮ હજાર પાટણુ, ૭૨ હજાર નગર, ૯૬
કરોડ પાપ-જનો તે ધણી છે (આ વાત માધ્યમ્ય માણુસની
બુદ્ધિમા ન પશ્ય બેસે) આવો ગજ વર્તમાનકાળે પચમહા
વિદેહ ક્ષેત્રમા હયાત છે, ત્યા સનાતન જૈન નિર્મલ મુનિધર્મ
સંપાદ વર્તે છે એ ચક્રવર્તી સમ્રાટ મોખા લપકાથી મુનિને
વદન કરવા આવે, ત્યા બહુ જ સ્તુતિ કરે - 'હે મુનિ
મહાગજ ! આપ બહુ જ પવિત્ર દસાવાળા છો' એમ તેમને
બાહુમાનથી વંદન કરે, પણ મુનિને તે સખધે માનનો અસ-
પણ નથી જોને જે ગોઠે તેણે તે કરે, એ ન્યાયે ગુણનો આ-
દર કરનારને ગુણ ગોઠા છે, તે તેના કારણે છે, અને કદી
નિંદા કરનારને દોષ ગોઠ્યા, તે તે પણ તેના કારણે છે તેથી
મુનિને તે પચસખધી કાર્ધ પણ વિકલપ નથી ચૈતન્ય આનંદ
મૂર્તિ ભગવાન આત્મા પોતે જ્ઞાનાનંદની સદજ સમતામા મહા
ગુણ પૂર્ણ રિચગતામા, એકાગ્રતામા ટડ્યો છે, તેને ૨૧ ૨૧
રૂપથી બહાર નીકળતું કેમ ગોરે ? ન ગોરે

મુનિપણામ
ઉત્કૃષ્ટ સાધક

જે દશા પ્રત્યક્ષ પ્રગટપણે વર્તે,
આમા આદર છે તે દશા

સ્ત્રીમાનમાં પ્રગી નથી તેથી અહીં તેની સ્ત્રી વધારે છે પોતામાં પાવતા છે અને તેની દશાનો આગ્રહ છે તેથી પૂર્ણતાના લક્ષ્યે આ ભાવના બારી છે વધાર્યું અરૂપની આગ્રહાણુ જેને વર્તે છે તે સમગ્રદષ્ટિ આવી જાનના કરે છે

સહી બન્યતા મોટું માન મળુ અમ વ ત્રિભુવન અપ માન ત્રિલોકનામ તીર્થ કરદેવ સર્વજ બ્રહ્મવાનના ન્યાયમાં ધર્મ સમા વચ્ચે વણી દૂગી કે આ શ્રવ બન્ય છે તે સમાન બીજી જગતમાં મોટું માન મળુ હોય ? તથા કોઈ શ્રવને દૂધી દેખીને સહેજે વાણીમાં સમ ની રો કે એ શ્રવ અપ મ ૧૭ તે તેથી જગતમાં મોટું અપમાન મળુ સમજવું ? સક્ષાત્ સર્વજ બ્રહ્મવાનની વણી એ શ્રવો ઉદસી ખાસ કહે કે આ શ્રવ સુખાન છે અહો ધન્ય ! એના જેવું જગતમાં મોટું માન બીજી મળુ ? જ્યારે ગૌતમ બ્રહ્મવચ્ચે સમસરણ (ધર્મસમા) મા પેા અને માન થઈ એ જગતને તબ મ મુખ થયા કે તથાનો ૧૫ પ્વનિનો ધોધ જરો તેમાં પ્રથમ વાચ્ય અહો ગૌતમ બન્ય છે એમ સાક્ષત્ પ્રભુની પ્રથમ દિવ્ય પ્વનિમાં પ્રથમ માન ગૌતમને મળ્યું

તીર્થદર બ્રહ્મવાનને પડેના કેવલચ ન તમ મુ હતુ જગા ધાસક ૧૨૯ સુધી વાણી દૂગી ન હતી સર્વજ બ્રહ્મવાન તા રીતગત છે તેમને જ બ નથી પણ જાણના રજાઓનો કુત્તી ચોગ એવ રતો કે ને કે તર પુણ્યનત બ્રહ્મવચ્ચે ૫ રી ૫ મરા તથા શ્રવણ ઉદા ન જ્યારે સુધી તથા સ મુખ ન ટોલુ મુધી તીથ ૨ જ ૧ ની વાણી બીજી નિમિત્ત ધર્મ નહીં

સો ઇંદ્રો, લાખો દેવ વગેરે અસખ્યાત પ્રાણીઓ પ્રભુના દર્શને તથા વાણી સાભળવા આવે છે, ઇંદ્રો પણ ભગવાનની ભક્તિ કરે છે, છતાં છામડ દિવસ સુધી વાણી ન ફટી અને ગૌતમ ગણધર પ્રભુ સન્મુખ આવતા જ દિવ્ય ધ્વનિ ફટી, માટે હું મોટો એમ તેને (ગૌતમને) અભિમાન ન આવ્યું, પણ પ્રભુ પામે દીનતાથી-નમ્રતાથી વિનયમા ટળી પડ્યા, અને તે જ ક્ષણે સાતમી અપ્રમત ભૂમિદા-નિર્વિક'પદશા અને યોધુ (મન પર્યાય) જ્ઞાન પ્રગટ્યું, અને ગણધર દેવની પ'ની મળી

માફાત સર્વજ્ઞ પરમાત્માથી નીચલી પદની ગણધરદેવની છે, તે મળી છતાં પોતે અતિ નિર્માનતા વર્ણવે છે કે, 'ધન્ય પ્રભુ' આપની વાણીને પણ વદન કરે છું, ધન્ય પ્રભુ ! આપનો વીતરાગ માર્ગ ! શુ પૂછવું ! બધા સમાધાન થઈ ગયા ધન્ય પ્રભુ ! અપૂર્વ ઉપકારી આપના વચન ભ્રમ્ય શ્રવેને આત્મામા ટચે ચતા સર્વથા સદૃઢ ટળી જાય છે, અને તેઓ નિર્માનપણે આત્મામા ફરી જાય છે તે અનત ઉપકારનું વાણીદ્વારા શુ વર્ણન કરીએ ! આ ગણધરદેવને ઉત્કૃષ્ટ સાધક દશા વર્તે છે પામ્યું જ્ઞાન (કેવળજ્ઞાન) પ્રગટ કરવાનો પુરુષાર્થ વર્તે છે આવી નિર્માની નિર્ઘ'ચ્છાનો અપૂર્વ અવસર મને ક્યારે આવશે ? અહીં એ ભાવના ભાવી છે.

મોક્ષમાર્ગ પ્રગટ કરવાનો આ નિર્ઘ'ચ માર્ગ છે, બીજો નથી મુનિને ચક્રવર્તી ગત્ત ધણ માન આપે હવતગે જનન સમૂહ, અનેક તથા નોકરવર્ગ સંહિત દર્શન

હતા મુનિને તેનું માન ન આવે તે જાણે છે કે આત્માનું માન શબ્દોથી કે વિક પદો થતું નથી પોતાના જાતનું તેો કદા છે કદા નિંત કે સ્તુતિ કરે તો તે નામકર્મની પ્રકૃતિ જે તેથી મને લાભ હાનિ નથી એમ માનનારા મુનિરસોને ધન્ય છે

દેહ જન્મ પણ માયા થાત ન રોમમાં સર્વોત્કૃષ્ટ માધ્યમ શાવાળા મુનિ પૂર્ણ શુદ્ધતાના પુરુષાર્થની રમણતામાં વર્તે છે તેમા મ્હી દેહનાશનો પ્રસંગ આવે કદી યોગ પવિત્રો પ્રસંગ આવે તોપણ દેહમા અસમાન પણ મમતા ન થાય પુરુષાર્થની સિધ્ધતાથી છૂટી ગમદપમા અનુકુળ ન થાય સીધો પુરુષાર્થ વર્તે, તેમા કુત્સિતા ન થાય સગમ પુરુષાર્થ પૂર્ણતાના લક્ષ્યે ચા થો જ જન પૂર્ણ કેનજીજ્ઞાન ઉપર જ અડોન મીઠા મા ૧ એટલે તેમા વીર્યને જોડો સગમ સિચગતા દમવી ગળ્યે વચ્ચે મ્હાપિ દેહ જવાનો પ્રસંગ આવે તોપણ પુરુષાર્થની ગતિ બદલાય નહીં મોહભાવ કે માયાનો અસ પણ આવે નહીં મ્હી પણ પુરુષાર્થની વક્ર કુત્સિત ગતિ ન થાય આરાધીતગત જાવનો પુરુષાર્થ જનારે પ્રવટ મ્હીસ તે અવગણને ધન્ય છે એવી જાવના અહીં જારી છે

અહીં મ્હેવાનો આશય એ છે કે દેહ નાશના સમયે પણ મારો અતીન્દ્રિય પુરુષાર્થ સગમ ગ્રહો દેહ જાવનો વિક પ પ્રમ વચ્ચે નહીં મ્હી યોગ ઉપસર્ગ હો તો અપૂર્વ મમાધિ છુ (પરિતમરણ)ની જગતિ વધી જાય દેહ જન્મ જના રોમમા પા ન થાયો કામિન સ્વભાવ પગિણિની

ગતિ વિપરીત ન થાઓ એવો અપૂર્વ અવસર ક્યારે આવશે
નેની આ લાવના છે

નોખ નહીં હા પ્રમદ સિદ્ધિ નિદાન જો' વચનસિદ્ધિ
અભિમા-આદિ સિદ્ધિ, લબ્ધિ યોગરૂપે પુણ્ય પ્રકૃતિઓ પ્રગટે
જતા તે સન્મુખ જોવાનો વિચ્છેદ પણ ન આવે નવવાડ નિ
નક સ્વભાવ નિષ્કારિત સત્યમન, અર્હિમા આદિ સમય
ભાવના ગુણો પીતગતતા મમતા વધતા મહાપુણ્યવતને જ
સિદ્ધિઓ (વચનસિદ્ધિ અભિમા મહિમા વગેરે) પ્રગટે છે, 'રિક્ત
સિદ્ધિ દાગી સરી ધામા પેસે પણ એ મિદ્ધિઓ પ્રગતી છે
કે નહીં તે જોવામા હું આંકું નહીં એની લાવના છે માગમા
અનતસુખ છે હું નવય આનંદ થા સિદ્ધ છું, એમા ઉપાધિ
જન્ય જડ પુણ્યની લબ્ધિનો શા માટે વિચાર ? અમત જોના
ઉત્તમ આહાર ખાનારા વિષ્ટામળનો વિચાર ન કરે, તેમ
મનિને પૂર્ણ શુદ્ધ આત્મા સિનાય ખીજનો એટલે કે ગંગાદિનો
વિચાર ન હોય પૂર્ણ શુદ્ધ નિજપદ ન પ્રગટે ત્યાસુધી એક
સમય માત્ર પ્રમાદમા આંકું તો ધણું નુકસાન છે એમ જોશે
જન્યુ કે અને પૂર્ણ થવાની દલત રચિ જોને વધતી જાય
છે તે પોતાના પુરુષાર્થને ઉપાધિમા મૂકે જોડે જ નહીં
કાષ્ટ મુનિને યુદ્ધમા કે પેશાનમા પણ લબ્ધિ હોય છે, પણ એની
પુણ્યની લબ્ધિ છે કે નહીં તેનો વિચાર પણ આત્માર્થો ન કરે
ત્યા તદ્દન નિર્જોબતા-નીતરાગ જાનો પુરુષાર્થ ધૂટાય છે ત્યાં
કાંઈ પરિણામ ન જોને વિશેષ જાળવાનું
પ્રગતિ નિષ્કપ ન રહ એવી

અપૂર્વ સ્વ સમાધિયોગ મ્યારે આવશે ? એ અહીં જાનના
 છે ॥ ૮ ॥

નમ્નભાવ, મુડભાવ સહ અસ્ત્રાનતા,

અદતધોનન આદિ પરમ પ્રસિદ્ધ જો;

દેશ, ઝેમ, નખ કે અગે સૃગાર નહીં,

દ્રવ્યભાવ સયમમય નિર્મય સિદ્ધ જો અઠ ૯.

તે અપૂર્વ અવસરને ધન્ય છે કે જ્યારે દેહ તે માન સયમ
 હેતુ હોય, નમ્ન મહે વસ્ત્ર નહીં દ્રવ્ય અને ભાવે નમ્ન નિર્મય,
 અતરમા દેહાદિની આસક્તિની સુખાશ-અનાસક્તિ અને બાજ્ય
 કુદરતી દિગબજ દેહ પશુ સુખો એટલે કે જગતની લાગણીના
 લુગડા નહિ, દેહનો ગમ નહીં, તેથી ગમનું નિમિત્ત વસ્ત્ર પશુ
 નહીં શરીરમા ચાતાની આસક્તિનો જોને ભાવ નથી, અશરીરી
 ભાવે જોનું વર્તન છે એવા મુનિને, ' માત્ર દેહ તે સયમ હેતુ
 હોય જો ' રહ મા વર્તે શ્રીમ, આ ભાવના ભાવે છ હાથી
 કાંઈ થતુ નથી, પશુ રાગ દાળના કૃત્રિમતા દળી જાય છે
 પ્રથમ દષ્ટિમાથી દેહ ભાવ દળો છે નમ્ન ભાવે બાસાતર
 નિર્મયતાની ભાવના વધારે છે એવી મુનિદશા દ્રવ્યભાવથી
 પ્રગટ કરે કે, માગ અવિકારી ચૈતન્યસ્વરૂપમા અતરમા
 પ્રુપ્ત-પાપ નહીં, અસ્થિરતા નહીં, ઇષ્ટ-અનિષ્ટ લાગણી
 નહીં તેમ બાજ્યથી વસ્ત્ર નહીં. એવી ઉત્કૃષ્ટ સાધકદશા વિના
 મોક્ષ પ્રગટે જ નહિ અહીં તો આસક્તિના ભાવના મર્યા
 નો દહતર અભિપ્રાય રજાય છે બાર ગાથા સુધી
 ની ભાવના છે માગ પૂર્વ સ્વરૂપમા સ્થિત રહેવાનો

ઉત્સાહ (અર્થાત્ અવરૂપમા સાધનાની) વર્તે પણ તેમા અ-
સાધનાની-(પ્રમાદ) નો અંશ પણ ન હો.

પ્રતિકૂળતાની અગ્નિરૂપ લાગણીમા સાધકને બળવુ પાવવે
નહી, અને અનુકૂળતાની બરફરૂપ લાગણીમા ગળવુ પાવવે
નહી, એરી અદ્વૈતમા પરમ ઉદામીનતા (લૂખાસ) લેધએ
ધ્યાતા, ધ્યાન, ધ્યેયનો વિકલ્પ તૂટીને તદ્દન સ્થિતતા વર્તે એવી
દશા ક્યારે આવશે, તેની આ ભાવના છે

‘ મુંડભાવ ’ મસ્તક, ઝાઝી આદિના કેશ વધારવા નહી,
(મુડનના દસ પ્રકાર હોય છે) દેહની આમકિતનો અભાવ
(અસરીરી ભાવ) ન્યા વર્તે છે ત્યા ઇન્દ્રિયો અને વિષય
ક્યાયોનુ મુડન હોય જ, અને બાહ્ય પણ મુડન હોય, એવો
કુદગતી નિમિત્ત-નૈમિત્તિક સંબંધ છે પાચ ઇન્દ્રિય, ચાક ક્યાય
અને કેશનુચન (શરીરની સોભાનો ત્યાગ) એમ દસ પ્રકારે
મુડન છે પાચ ઇન્દ્રિયના વિષય વિકલ્પની લાગણીને ખૂટી કરી
નાખરી તથા ક્રોધ, માન, માયા, લોકાને ટાળી નાખવા, એમ
ક્યાયભાવ મુડન થયે તે વિભાવની જાત ફરી પાગરે નહી.
તેનો મૂળથી ક્ષય ચાય એરી સાધકદશા હોય ત્યા બાહ્યથી
કેશનુચન (વાગને ઉપાડવા) નુ નિમિત્ત કાર્ય અવશ્ય બને
જ, એવા મનાતન નિયમ છે પણ કાળનો મહિમા છે તેથી
નીનગમ માર્ગથી બિંદુ કહેનારા વેષધારી સાધુઓ જગતમા
વ્યગ્રા, જે હો છે “ અસ્તરા વડે વાળ કાઢવા, સ્નાન કરવુ,”
પણ ભાઈ રે! જે સનાતન મુનિ ધર્મ છે તેમા પોતાની
દષ્ટિએ બીજું બાલવુ કે કહેવુ તે અનર્થજ્ઞાનીથી પ્રતિકૂળ

છે પોતાથી તેવો પુરસ્કાર ન અને એ જુની વાત ૬ તથા
 જધુ માનવુ ને જુની વાત છે ત્રિમળ નિયમ ૬ કે મુનિ
 ધર્મ નિમય જ છે ૧. તાલ પગિત્રથી ગદિત અને આ
 જનતર રાગ િ કપાયથી ગદિત એ રીત દ્ર ૧ અને જાવધી
 લૂખાસપણ હોત ત્યા ન નપણુ જ હોય એવો ત્રમેમાગને
 મગ છે કોઈ જાતના સત્ત્વ કે અત્ત્વ રિના હાથ વડે જ કેશને
 હોય કઢવાનો બ્યવહાર છે બાણ નિમિત્ત એમ જ હોય ત્રિમળ
 સર્વજનુ શાસન એક જ વિધિથી છે તેમા ખીજે માર્ગ કેમ
 કહેવાય ? પોતાથી તે જાતનો પુરસ્કાર ન થઈ શકે એ જુની
 વાત છે પણ તે ઉત્કૃષ્ટ ધર્મને દીતો કેમ કહેવાય ? અભિપ્રાયમા
 જૂન ત્યા આખા તત્ત્વની હાનિ છે તત્ત્વ સુ છે તેની શ્રદ્ધા
 વિના આગળ વધી શકાય એમ માને તે અનત શાનીઓથી
 અધિક થતા મામે છે પોતે ત્રિમળ માર્ગ મુનિ ધર્મમા ન
 ગ્હી શકતો હોય તો એમ કહેવુ કે ૬ ગ્હી શકતો નથી
 જિનશાસનનો ધર્મ તો આમ જ છે એમ સાચી પ્રત્યક્ષા
 કરે તેણે અવિરોધ માર્ગને ઉભો ગણ્યો છે પણ પોતાનુ
 મતન્ય (અભિપ્રાય) તેથી (જિનશાસન-ધર્મથી) વિરુદ્ધ
 જાહેર મે તેણે સનાતન માગનો નિરોધ કર્યો છે એટલે કે
 પોતાનો જ નિરોધ કર્યો છે

જે ન્યાય અનત શાનીઓએ મ્હો છે તેના વિચાર વિના કોઈ
 તેનાથી હીધુ અનુમાન કરે તો કરો પણ તેથી કાઈ સાચા
 માર્ગને બાધ નથી લોકોને સરીગની મમતા વણુ તેથી
 બોળા બચાવતા કુતર્ક ગોળી કાઢે અને કહે કે આમ હેવુ
 ૭ અમને આમ લાગે છે પણ આ જે વિધિ મ્હી તે

દષ્ટિનો અભિપ્રાય અને આવી જ ઉત્કૃષ્ટ સાધકદશા વિના મોક્ષ-
માર્ગ નથી. પોતે મુનિ ધર્મમાં ન રહી શકે તો પણ સનાતન
ત્રીતરાગ માર્ગની શ્રદ્ધા-વાયમાં બીજું ન માને. અત્રે જે
વિધિએ કહેવાય છે તેવી સાધકદશા જ મોક્ષનું કારણ છે પૂર્ણ
શુદ્ધ આનંદધન આત્માને પ્રગટ કરવાનો પ્રયોગ ત્રિકાળ આ
જ છે, બીજો નથી.

પ્રશ્ન:-દેશ કાળના કારણે તેમાં કોઈ સુધારો ન થાય ?

ઉત્તર:-એક હોય ત્રણ કાળમાં, પરમારથનો પંથ,

પ્રેરે તે પરમાર્થને, તે બ્યવહાર સમંત.

(આત્મસિદ્ધિ ગાથા ૩૬.)

હું પૂર્ણ શુદ્ધ છું તે નિશ્ચય (પરમાર્થ), અને રાગ-દેષ
લાગીને સ્થિર થવાનો પુરુષાર્થ તે જાનની ક્રિયાનો બ્યવહાર.
ત્યાં અંદરમાં (ભાવમાં) લુખાણ છે ત્યાં બાહ્ય નિમિત્ત પણ
તે અનુકૂળ જ હોય. પરમ ઉપશમભાવ-વૈરાગ્યભાવ-વંત
ગ્રવને લુખો દેહ જ હોય, એવો કુદરતી નિમિત્ત-નૈમિત્તિક યોગ
જ. ત્રણેકાળ પરમાર્થનો એક જ માર્ગ હોય. અનંતકાળ પહેલાં
જે, જોગ અને લોટની સુખડી બનાવતા હતા અને આજે પણ
જે જ ત્રણ વસ્તુઓની સુખડી બનાવે છે, પણ તેને બદલે
શાખ, માટી અને રેતીની સુખડી કોષ્ટએ બનાવી નથી.
અનંતકાળ પહેલાં જે જાતની, જે પ્રકારે સુખડી ચતી હતી
જાતની, તે જ પ્રકારે ત્રિકાળ હોય. પણ હા! પ્ર
જાળ અને જે કરતાં મીઠાસ સહેજ ઘટે
તેની જેમાં કોઈ બીજું કંઈ

જેમ તે મિથ્યા (ખોટું) છે, તેમ સમ્યક્દર્શન સમ્યક્જ્ઞાન
ઓ ગમ્ય રહિત જ્ઞાનની સ્થિતિ રમણતારૂપ વીતગમ્ય ચારિત્ર
તે ત્રણરૂપ મોક્ષમાર્ગ વિકાળ અનાધિત સનાતન માર્ગ છે
નિર્મલ વીતગમ્યતાવાળા સાધક મુનિનો દિગ્ગજર વેળ તથા
માત્ર એક જ વિધિનાળો હોય છે તેમા કોઈ બીજો માર્ગ
કહે તો તે મિથ્યા છે ૨૪૫ વર્ષ પહેલાં આ ભરતક્ષેત્રમા
એ જ મુનિ ધર્મ દત્તો હજારો સત મુનિઓના ટોળા હતા
સાક્ષી શુદ્ધ ચિત્તદ આનંદન ચૈતન્યમૂર્તિ, જ્ઞાન-પૂજ
ભગવાન તીર્થંગ દેવ સર્વજ્ઞ પ્રભુ આ જ ક્ષેત્રે બિરાજતા
હતા ત્યાગપત્રી અમુક વર્તી ની વા બાદ બાર દુકાળી કાળમા
શિથિલચારી ધર્મ વીતગમ્યતા નામે આ યો તે અવસર્પિણી
જાળો મદિમા ૬ તે કાળનુ માપ સર્પના આકારે છે પ્રથમ
સાગરુ શરીર પુષ્ટ-ગજુ હોય અને ઉતરતા છેડે પાતળુ હોય,
તેમ અવસર્પિણીમા ધર્મનો પ્રથમ ચરિયાતો કાળ હોય પછી
જિતગતો મગ્ય હોય પણ ધર્મનો અભાવ થાય નહીં પાચમા
આરાના છેડા સુધી એટલે આ વર્તમાન કાળમા ચૈતન્યની સ
મૃદિ ઉજ્જ્વલ સાધકદશા મુનિધર્મ તારતમ્યપણે ધરતો જાય
પણ સર્પના અભાવ ન થાય વળી શૂદ્ધસ્ય હોય તો પુરુષાર્થની
મત્તા હોય પણ શ્રદ્ધામા એટલે કે સાચા અભિપ્રાયમા મુનિ
તમા શૂદ્ધસ્યને આતરો ન હોય એ જ સનાતન નિર્મલ મા
ર્ગની શ્રદ્ધા હોય

કોઈ મહેતુ હોય કે દર ક્ષેત્ર જાળ ભાવ બદલાય તેમ ધર્મ
ન થાય તો તે વાત જૂની છે સમ્યક્દર્શન સમ્યક્જ્ઞાન અને
સમ્યક્ચારિત્રની એકતા તે જ મોક્ષમાર્ગ છે બોળ ૨૧૨૭ ને

કાંઈ સુધારો માને તો તે ન્યાય નથી, પણ કુતર્ક જીધાર્થ છે નિર્મય મુનિધર્મ ન પાળી શકાય તો ગૃહસ્થપણુ માને મનાવે પણ અભિપ્રાયમા (શ્રદ્ધામા) જીધી માન્યતા અને વિપરીત પ્રવૃત્તિ ન કરે પોતાને વીતરાગનો માર્ગ ન સમજાય કે ન રહે તેથી તે સનાતન માર્ગને ઢીલો ન જ દહેવાય નન દિ ગબર નિર્મયદશા, ઉત્કૃષ્ટ સાધકપણુનો મુનિમાર્ગ એ જ કેવળજ્ઞાન પ્રગટ કરવાનો પ્રયોગ છે વર્તમાન કાળમા પચમ હાવિદેહક્ષેત્રમા તો બીજો માર્ગ નથી અને આ ક્ષેત્રમા પણ મોક્ષમાર્ગના પ્રયોગો મદ પડ્યા તેથી કાંઈ સનાતન માર્ગને બીજો દહેવાય નહીં અન્યથા માનવામાં પોતાનુ જ મોહુ અહિત છે

અહીં “મુડભાવ” માં મસ્તકના વાળ હાથવડે ચૂટવાની વાત છે લોચ એટલે આલોચપૂર્વક લોચ એ લોચનો નિશ્ચય અર્થ છે હું જ્ઞાનાનંદ પવિત્ર શુદ્ધ વીતરાગી છું એવી શ્રદ્ધા, સ્વાનુભવ (સમ્યક્દર્શન જ્ઞાન) સ્વરૂપ આત્મામા ગિયગતા ચતા અચરીરી ભાવ વર્તે છે, અને ત્યાં સહેજે બાહ્ય અવ્યતન નિર્મયપણુ હોય છે

“નગ્નભાવ, મુડભાવ મહા અમ્નાનતા” મુનિ પોતે શરીરને પાણીથી માફ કરે નહીં, સત મુનિઓનો માર્ગ અરનાન વાળો જ છે, વીતગગદશાનો સાધક જિનમુનિ લુગકુ પદા બીને પણ શરીર લૂટે નહીં અત્યારે કાંઈ કહે છે કે, થોડા પાણીથી સ્નાન કરવુ તે યોગ્ય છે, પણ તે વા છે મધ્યમ નિર્મયથી, ન્યાયપૂર્વક મુનિનો માર્ગ નહીં જ હોય ને જિનતા ન હોય લોકોત્તમમાર્ગ,

નિચ માધકે ચાના પુરુષ થઈની હદ (ગિયતિ) સુ છે તે માર્ગનો
અનુભવ કરી વિના ખનગ રહે નહીં વિશ્વના સેવનાગ ધ્વજ
ચરનો મહિમા બાળે નહિ તેમ અર્ધી સમજવું

વિવરકસાના ખાના મગીને ધોષને સાગ તુગડા પહેરે
કે ત્યાં રીતગમલાને સાધનાગ સ્વચ્છ મુનિ જીવન-
સ્પર્શ જ્ઞાન મગતા નથી નિરોધ મુનિવાળા મુનિ બાહ્ય અને
અંતરગ શુદ્ધ અને પરિત્ર છે મુનિનો સૂખો દેહ જોતા પણ
તે મદાન પરિત્રતાનો નિષિ હોય તેવી સૌમ્ય મુખમુદ્રા દેખાય છે
નાન મગાનો નિકલ પણ તેને નથી જડ મડ નિ શોભા શી ર
વિજ્ઞાના ઉમ્મગ ઉપર કાષ્ટને મોહ અને મમતા નથી તેમ
મુનિને શરીરની જોખા કરાની ધ્વજ ન જ હોય આ મમ-
નવુ સાધારણ જીવિવાગાને અડ પડે તેમ છે.

જૈનધર્મ તે લોકોત્તર માર્ગ છે, તેનો પરિવચ કર્યા વિના
ન સમજવ તમ નથી સમજ્યા વિના કુતર્કથી પાર પડે તેમ
નથી હ ખાના ધણી-અકર્ણી પણ રાજ્ય ઝોડીને નનમુનિ
ચક્રને ચાની નીકળે કે દેહાલિની મમતા તજીને વીતગમ સમા-
ધિમા નિચ ચૈતન્ય જ્ઞાનપિના સદગ આનંદમા રસમર ભર્યો
પડ્યો હોય છે, જ્ઞાન ધ્યાનમા, વીતરાગદસામા મસ્ત રહે છે,
કર્ણેકરો છટુ સાનમુ ગુણસ્થાનક પડે છે, સાતમા ગુણસ્થાનકે
ધ્યાતા ધ્યાન અને ધ્યેયનો વિક પ જીને સમતા-સમાધિમા
ડીને લીમ જોવો મધ જલ છે (જાણે સોગવલા સુવર્ણનો
નાળે સહનહનો લાગીઓ પડ્યો હોય,) તથા જેમ મજીર મહા
મધ્યનિદ્રથી લગતીના મોખ ઠીજતા હોય તેમ
તામા-સ્વરૂપીનતામા એવો પુરુષાર્થ ફાટફાટ થાય છે

કે મણે હમણા કેવળજ્ઞાન લીધું કે લઉં, એવી ઉત્કૃષ્ટ દયા
કેવી હશે તે વિચારો !

જેમ મમુદ્રમા ભગતી અન્નનાજ મધ્યર્મિદુયી આવે છે
તેમ ચૈતન્ય ભગવાન આત્મા જ્ઞાન મમુદ્ર છે તેને બાહ્યથી કે
કોની મદદ નથી, પણ અતઃક્રમથી જ પુરુષાર્થ રાટે છે, એમ
બ્રહ્મભક્ત શ્રીમદ્ભાષા બેદદ ગભીરતાની સ્થિરતા યતા, અદ્વરમા
બેદદને લક્ષમા લેનાં, અપૂર્વ પુરુષાર્થ સદ્વિત સ્વરૂપ ઉત્સાહમા
સ્થિરતાની સાધક જન્મવટ કરે છે અને અનંતી વિશુદ્ધિ
કેવળવતતા વધારે છે તે સદ્ગુણ આનંદ વ્યા છે, તેની સામે
જેવું કે બાહ્ય નિમિત્તને જોવા દેહાધ્યાસ ગદિત આત્માનો
જ સનાતન નિર્મલ મુનિ માર્ગ છે તે જ નિકાળ વસ્તુસ્થિતિ
કે સાધારણ સુદ્ધિવાળા જીવાને એમ નારે કે આ તો જીવા
જ્ઞાનાની વાતો હાકચે ગણે છે પણ માલ્ય નિમિત્તની પાછ-
ળો પરમ પવિત્ર પુરુષાર્થ આ ચીતરાગ આધાર દશાની બુદ્ધિ
મમા કેવો હોઈ શકે તેનો ગભીર આશય સમજવાની પાતળા
ધરે જીવતે તેના મધ્ય પાછા વિશેષ ગદિત મમજાય છે કાળ
વનાઈ ગયો અને ૨૨૭૬ વેદો વીતરાગ માર્ગથી ખીલુ
માનવા સાચા જેમ જેમ તોફામા ઘાતાશીવતા અને દેહની
મમતા વધતી ગઈ તેમ તેમ વીતરાગ જિન શાસનના નામે
૨૨૭૬ શિશિનાયાગ ખૂન રા મા, અને તેને પોષણ આપવાના
નિમિત્ત વસ્ત્ર પાત્ર આદિ પશ્ચિમ વધ્યો, મુનિ ધર્મને પણ
ગુરુજી જોવા મળ્યો શ્રી મહાશીર ભગવાન તીર્થંગ દેવ પછી
અમુક વર્ગે બાગ વર્ષનો મોટો દુષ્કાળ પડ્યો અને તેમા શિ-
શિવાચારથી ની ગયા

લોકો પચપાત સુદિ ઠાળીને મધ્યપક્ષે તરતે વિચાર
તો વસ્તુસ્થિતિ સમગ્ર તમ છે બધા પડખાથી વિરોધ
ઠાળીને યથાર્થ વીતરાગ સ્વરૂપની શ્રદ્ધા મેરે તો મુનિ ધર્મ-નિ
બગ નિર્મલ્ય ત્યા કેવી હોઈ શકે તે સમગ્ર તમ છે વિગ
મુનિ મહાન વૈરાવ વત ઉપશમ સમતા વગેરે ગુણોમા કહેવ
ત્યા છે જેમ અજાગ ઉપર રાખ ભારી (દાની) હોય ત
ઉપગ્રથી માન ગળ્ય દેખાત. પણ અહમ્મા અગ્નિમય અગ્રા
ભરો પડે છે તેમ નાનીતુ ચરીત તૃપ્ત દેખાય પણ અદ
રમા મતા પવિત્ર રાગ આનદનો અનુભવ ચૈતન્યધન નિગમરૂપ
વર્તિ (જગમ્તો) હોય કે મુનિની દશા વરૂપ સમાધિમા
ચૈતન્ય જ્યોત અતિ પવિત્ર ઉજ્જવલતાથી એપીત રાત
વીતરાગ હોય છે વારવાર છટુ-સાતમુ મુલુમ્માન આન્યા મેરે
છે પૂર્ણ કેવળગાન સપૂર્ણ વીતગમતા સાધક પ્રયોગ તે
અપૂર્વ મુનિ દશા છે બાહ્ય અને આ રતર નિર્મલ્ય દશ
વડે જ કેવળગાન પ્રાપ્ત મ્વાનો પ્રયોગ વર્તે છે

કોઈ કહે આત્માનો મોક્ષ થાય તેમા વસ્તુતિ સાથે શુ
સાધ છે? મમે તે વેષમા પા મુનિ ધર્મ હોત તો શુ વાધો
છે? એવા કુતરૂ સાવનારો ઉત્કૃષ્ટ વીતરાગ દશા સાધ મુનિ
માર્ગની સ્થિતિ પુરુષાર્થ (ઉપાન) ની તૈયારી અને વૈરાવ
ત્યા કેવી હોય તેના મહિમાની ખમગ નથી તેથી તે અથથા
પના કરે છે

વળા કોઈ મેરે કે શરીરની સોજા વંચન તથા રાત
લિનીપાપા આદિ ગમ મ્યાન પોતના માટે વચ્ચ પાન ગમતા

નથી, પણ સંયમના નિભાવ માટે વસ્ત્ર-પાત્ર રાખે છે તો તે નિર્મથ્ય માર્ગમાં ન્યાયથી પ્રવેશ કરી શકે તેમ નથી. આ ગાથામાં કહ્યું કે જિદ્દગી ભર સ્નાન નહીં. એમાં મુનિ યવની ભાવનાનું બળ કેટલું છે કે દેહ પ્રત્યે આયુ માત્ર પણ મમતા નહિ, પછી દેહની યોજા શી ? “ ઉકરડે પુષ્પ હોય નહીં, ” તેમજ મડદાનાં સામૈયાં કે આદર હોય નહીં.

મુનિને અચેતન એવા આ શરીરનો આદર ન હોય; શરીર તો મુકદ્દુ છે, તેવા અચેતન ધર્મવાળા દેહાદિ પ્રત્યે મુનિ હિદાસીન હોય છે. અંશમાત્ર પણ દેહ પ્રત્યે જોને રાગ કે આ-ભક્તિ નથી, તે દેહને સ્નાનાદિવડે સાફ રાખું, તેની સેવા કરે એવો વિકલ્પ કેમ કરે ? શરીરને સ્નાન તે મડદાને સામૈયા જોવું છે. જગત દેહાદિની ઉપાધિમાં સગવડતાનો આનંદ તથા મુખની હાલના કરે છે, અને મુનિ અશરીરી બાવે અતીન્દ્રિય ત્રૈનમ્ય સમાધિમાં સદૃશ આનંદની અખંડ ધારાવાહી સમતા વેદે છે. જે પીતરામદસામાં વર્તે છે તે કેવળજ્ઞાન નિધાનનાં આમંત્રણ કરે છે. દેહ રહો કે ન રહો તેનો વિકલ્પ પણ નથી. આવી ઉન્નુષ્ટ મુનિદશાની ભાવના કાણુ ન બાવે ? શ્રીમદ્ પોતાને જે રિચતિ જોમ્રએ છે તેની ભાવના કરે છે. એટલે કે મુનિપણની તૈયારી વર્તમાનથી જ કરી રાખી છે. તેથી હવે અલ્પકાળ પછી સાક્ષાત્ સર્વજ્ઞ તીર્થંકર ભગવાન આદિ કાંઈ મહત્પુરુષ પાસે-મુનિપણ લેશે, અને જિનઆત્માનું આ-રાધન કરતાં સ્વરૂપસ્થિરતા વડે, એ અપૂર્વતાથી “ જનશું સ્વરૂપ સ્વદેશ જો ” એટલે કે મોક્ષદશા લેવાના છે. એ ઉન્નુષ્ટ નિર્મથ્ય દશાવડે જિન આત્માએ વિચરતાં-” પ્રભુ આ-

તાએ ધારુ તેદ સ્વરૂપ એ' એટલે કે પૂર્ણતાન પામશુ
કશ્યુ છે કે -

‘ અવશ્ય કર્મનો ભોગ જ ભાગવતો અવગત ૨
તેથી દેહ એ જ ધાર્મિકે જનમુ રત્ન ૨૧૫ નવેગ ૨ ’
મન્યરે વિસ ગા અહો !

મુદ્ધમપણ અતરંગ પરિણામની દર્શ (સ્થિતિ) ઉપ-
વક્ષ કરતા કહક કર્મ બાબી રહ્યા છે એમ જણાયુ, તેથી
તેનો ક્ષત કરવા માં દશ એ દેહ ગામી કે, એમ જાણ્યા
સાક્ષી લારીને પુરુષાર્થ સદિત તેઓએ કશ્યુ ઠ, કોઈ આ
અપૂર્વતાના સદેશા વાવો તો ખગા ! અદા ! મુદ્ધમ વેરામા
મેકા પણ દેવગણના બર્ણકા અતરંગમા પોતાની સાક્ષીની
આવે છે ! કોઈને પૂજવા જનુ ન પડે સોમે પત્રપાત છાંટી
મધ્યસ્થપણે ન્યાયથી વિચારે તો જ જ્ઞાની રમ્યામાનુ
દેવ જાણી શકાય

‘ મન્ય રે દિવસ આ અહો ! જાગી રે શાંતિ અપૂર્વ રે

આ વાણી આત્માને ગપડાંને આરી છે, એ બાવનાના
નિમિત્તે સાચા અભિપ્રાયનું પોતાને અને પુરુષાર્થ વધારે ને

નિર્મલ્ય મુનિ દશામા અત પોવન અમ્નાનતા, દિગ્ગજ
દેહ ગીતરાગતા આદિ પરમ પ્રસિદ્ધ કે પોતાના બેદર જાન
સ્વરૂપમા ઉત્કૃષ્ટ વીરનો જોને બેદર વિશ્વાસ છે, તેનુ જીવન
કુદગતી સદ્ગજ હોય છે દાત મનડે નહીં દુર્ગમ થાય નદિ
ગરીમની પ્રકૃતિ પણ અનુકૂળ જ હોય એવા મદા અવગારીના

નીવડ છે અને જગતમાં ધણોકાગ રહેનારા હોય છે

રમ્બના કટકા પણ ગળે નહીં એવી ઉત્કૃષ્ટ માધન્યની બ
મિત્રામાં ' અદત ધોવન આદિ પરમ પ્રસિદ્ધ જો ' એવી આ
ને ૧૮ આ જુમિકામાં મધુ પન્ન ઉત્કૃષ્ટ અને છેલ્લી મધો
ની સ્થિતિવાળું હોય છે તેમાં એ જની એટલે કે નિર્ન-
ગતાની—મદ પુરુષાર્થની કલ્પના રો નહીં તેને નવનાર વિ
શુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય, સમિતિ, ગુપ્તિ, પચ મહાનત આદિ સર્જ
પણે હોય જ

" કેશ ગમ નખ કે અંગે સુમાર નહી ' શરીરને સુ
ધારવા, સમારવા, સુખુષ્ણ કે સભાળ કરવાનું તેને હોય નહિ

" દ્રવ્ય ભાવ સયમમય નિર્ઘ્રય સિદ્ધ જો ન્વરૂપ
આચરણુમય સયમ, એ જ્ઞાન ત્વરૂપની રમણતા, લીનતા, એ
મમતા કે બાહ્ય અભ્યન્તર નિષ્પગિગ્રહી મુનિ હટી સાતમાં
જુમિકામાં ધણો કાળ ગ્રહે છે બાહ્ય અને અભ્યન્તર દ્વિમિતા
જેમાં નથી એવી સદૃશ નિર્દોષ નિર્ઘ્રય દશા ત્યા હોય "
મુનિપર એટલે નિર્ઘ્રય માર્ગવટે કેવળજ્ઞાન પ્રગટ કરવાનો
પ્રયોગ, તેમાં જ્ઞાનની સ્થિતતારૂપ આગિર એ જ જ્ઞાનક્રિયા છે
આ વીતરાગસ્વરૂપ મારગની જુમિકામાં બાહ્ય પણ નન્ન દેહ,
નિર્ઘ્રય દશા જ સદૃશ નિમિત્ત હોય એ ચોક્કસ નિયમ કે
તે નિયમને શ્રીમદ્ ગણચક્ર બાણુતા હતા, તેથી પ્રથમ ગાથામાં
જ કહે છે કે " ક્યારે ચમશુ બાહ્યાતર નિર્ઘ્રય જો ? મર્ધ
સબ વતું બધન તીક્ષ્ણ ઠેહીને, વિચન્શુ કવ મદતપુરખો
પચ જો "

" માન દેહ તે સયમ હેતુ હાય જો " એવી દશા ન

મહત્પુરુષો તદન નિષ્કામિત્રી નન્ન દિગ્મઃ મુનિને જ દો
 ૩ આજ્ઞાતર પણ રાગ દેષ અજ્ઞાનની જોને અધિ નથી, એના
 મુનિપણની આ દશા હોય ૩ ૫ ૬ ॥

ગતુ મિત્ર પ્રત્યે વર્તે સમર્પિતા,

માન અમાને વર્તે તે જ સ્વભાવ જો;

હવિત કે મરણે નહીં નૂનાચિક્ષતા

સખ પ્રાપ્તિ પણ શુદ્ધ વર્તે સમભાવ જો. અ. ૧૦

અને સમજાવતી પગલા ન કહી ૭ સુતુ ક મિત્ર મને
 આત્મા શક્તિપણે સિદ્ધ ભગવાન જેવા કે, તો હુ જાની ઉપર
 ગત કે હવ કદે / વાસનાવડે કાંઈ કેદનાર મને કે કાંઈ બદન
 મોપનાર મો તો પણ તેમા કાંઈ હ / કે અનિષ્ટ નથી, એ
 નશા અહીં જગ્યાની છે કાંઈ પૂર્વના નગરો નહુ થાને આ
 નરીગને ઉપસવ કદે તો પણ દેષ નથી, તેથી વીનગત બાદ
 ૬ કાંઈ મિત્ર હોય મરીરની મધી સમગતા પૂરી પાડે એ-
 નચનની આગ સાબગતા અને સમગતા હાજર રે મહુ
 વિનર કરે તેના મિત્ર પ્રત્યે પડુ મગીતપ્દ નથી એમ રાતુ
 મિત્ર પ્રત્યે સમર્પિતા ૬ તેથી કાંઈ દુર્જનને સત્તન માને
 એમ કહેતુ નથી, પણ જાનમા જલો કે નની પ્રકૃતિની મવાત
 તેટલી ૬ એને એ જાણ, કોનીને કોઈ પ્રકૃતિવાળો જાણે
 મજાનને મજાન જાણ, પણ મને સગળા મુણી ૭ એમ ન
 માને એમ ૬ તેમ જાણ પણ કાલથી હવે સો ૬ હી ૭
 નિષ્પાડ ન ૭ એમ મે પ્રે મમ ૭ નુ જોતુ નહો
 ૧ ૧ ૮ કૃષ્ણતાએ નહ નહ છે ૬ " હવિત કે મરણે નહી

ન્યૂન અધિકતા, ભાવ મોક્ષે પણ શુદ્ધ વર્તે સમભાવ ને ' એવી એ ધારાએ સમભાવ પ્રગટે એવો અપૂર્વ અનમર ડ્યારે આવશે ? એવી ભાવના ભારી ઠ

‘ અવસર શબ્દનો અર્થ આ પ્રમાણે છે - અવ-સર અન-નિશ્ચય, સર એટલે બાણ — શુદ્ધનયગ્રી ધનુષ્ય અને શુદ્ધઉપરોગની તીક્ષ્ણતાની એમઅનાગ્રી બાણ વડે સર્વ ધર્મ નાનો નાશ થઈ જાય તેવો અનમર જનહી પ્રાપ્ત ગ્રવાની ભાવના ॥

દેહનુ આયુષ્ય લાણુ હોય કે તેનો રીત અત આવવાનો હોય તે બન્ને અરખુ છે, હવન અને મૃતુ એ પુરુષનના અનત ગજ હોની અવસ્થા એ, તેનુ મળતુ મળતુ ટગતુ ત પુ જાને આધીન છે, તેને આત્મા ટમરી ચે નહીં ધર્માત્મ આ દેહ છૂટવા ટાણે અપૂર્વ પુરુષાર્થથી સમાધિ મળે તાનિ સહ જાય છે જગતમા જેમ નવાન પોમ્પા અણસીઆ આર્ નતુ મરે છે અને તેનુ હવન વધા જાય છે તેમ ધર્મહીન મનુષ્યો જે જે મરે છે તેનુ હવન વધા જાય છે કોઈ પુરુષમા વહી મોગે હોય છતા પગમાથમા તેની વાઈ કીમત નરી પણ જેને યથાર્થ સ્વરૂપની પ્રતીતિ છે, માત્ર મોક્ષ-અભિનાય જે ના છે અને સ્વરૂપના જાનની જેને રીમન ને ને સ્વરૂપની સાવધાનીથી જાગતુ (સદ્ગુણ) હવન એ છે જાની ધર્માત્મા અકલાન સ્વરૂપમા ઉત્તામવત મરો થશે આતુષ્ય વખતે અપૂર્વ ધિ મળશે ઉત્સર લાવે જે અત ભાવનાનો ધોધ તને ॥

અદાનો પુરુષાર્થ સ્વરૂપની એકામતામા તેને ચર્તે છે, જ્યારે
અભાવ ક્રીને તે જાણ છે દેહનુ ગમે તે યાત તેનુ લક્ષ, તેની
ગભાગ કોણુ ગમી શકે ? આયુષ્યની સિધ્ધિ પૂર્ણ થશે ને
કાલે, જે કાલે જેવી રીતે દેહનુ દૃષ્ટુ નિર્માણ થયેન છે તેવી
રીતે જ યાવ છે, એક મમલ માનનો પણ ફેર પડે નહીં
કાંઈ કહે કે સાત પ્રકારે આયુષ્ય તૂટે ૪ પણ તેમ ન સમ
જતુ. આયુષ્યની સિધ્ધિ પૂર્ણ થાય ૪ ત્યારે તે સાત પ્રકાર
નાંથી કાંઈ એક નિમિત્ત હોય છે એવો નિરમ ત્યા જગ્યાએ
૪ પણ તેથી કોઈના આયુષ્યમા વધવા કોઈ કરી શકે નહીં

પ્રથમ તો પછી કોઈને માગવાનુ પાપ સામગ્રે નહિ મરણ
કે છવાડવુ કે મારવુ કોઈના હાથની વાત નથી

હિતર હા, સાચી વાત ૬ કોઈ કોઈને મારવા કે છવા
ડવાની ક્રિયા ન કરી શકે પણ જે વખતે એવુ નિમિત્ત થવાનુ
હોય તે વખતે માગવા છવાડવાનો બનો-મૂડો આવ છવ ક્રી
શકે. છવ હા તો જાન કંઈ અથરા અતાન કરે અથવા પુણ્ય
પાપના પરિણામ કર છવાડવાનો ગમ અતાનપૂર્વક પુણ્ય
ભાવ છે, અને માગવાનો ભાવ તે પાપ ભાવ ૬ ૬ પગનું
મહ કરી શકે એવો હિંમત ભાવ તે અતાન ૬

જાની દેહના વિભાગને સન્મુખ જ લુગ્ને છે એવુ તેને
દેહનુ ગમે તે થઈ જાય પણ નેન ગમવાનો કે નહીં ગમ
વાનો ભાવ (હિંમત) જ નથી કાંણુ કે દેહ તેના પોતાના
દેહના) કાંણુ આયુષ્ય સિધ્ધિ પ્રમાણે ટકવાનો છે તેથી
ચિંતા જ રાખીને નથી

રિતિ સાધન નિર્ધન ધ પશુ વર્તમાન અવસ્થામાં પ્રચારન
નદને ઝાનીને અગ્નિગતા રહ છે

૭. ગુણગ્રાહ્ય સુધી સુખ વિક ૧ મુખપણે ૬ તેમાં
નેક્ષની ૪ ઝાનો વિષ્ણુ ૫ ગહે ૭ તે વિષ્ણુ તોડીને એવી
ઉદ્ધૃત ૦ નર સિયગતા એકામતા ૨૬ કે કેવગત નની ઉત્કૃષ્ટ
રાય ૧૧૦ જીવ એમ અહીં કેતુ કે તે પામવાની રો તા
ગે તે કે ઉદ્ધૃષ્ટ સધક દસ ૧૦ આવે સમન ૧ ચાર ૧૧
મક્ષ ૧૧ નમે જ બધ અને માક્ષ એ જે તો અવસ્થા ૧
અ મા અવિનશી નિત્ય છે બધનરૂપ સસાગ પર્વાય ૪ સુખ
કે અગ્રુમ પશ્ચિમના નિમિત્ત દ્રવ્ય ૨૨ નોકમની અગ્ર્ય
મ ૧ ૪ તે બધ જન થા કહેવાન છે ૨૨-નો ૨૨ ૩૫ પુ
નની અવસ્થા ટગવાને નિમિત્તની અપેક્ષાએ મોક્ષ મહેવાન ૭
ભર અો મોક્ષ તે પનાર દષ્ટિએ ૫૦ નિમિત્તના મે ભગ ૪
અ મ તે એ ભમની અવસ્થા રૂપે નથી કેમકે તે ક્રોધ નિમિ
ત્તની અપેક્ષા ગમતો નથી ત્ત નિત્ય એમરૂપ છે આત્મજ્ઞાન
પૂર અગ્નિ આગપુ ટગવાને ૮૧ પુરુષાર્થની ભારનાથી
ઉમ નિર્ગમ ભવતુ આ વર્ણન પુર્ણ છે ॥ ૧૦ ॥

એમકી વિચરતો વળી રમશાનમાં

વળી પર્વતમાં વાવ સિંહ સયોગ જે,
અગાધ આસન ને મનમાં નહિ ક્ષોભતા,

પરમ મિત્રનો મહેલ પામ્યા યોગ જે અં ૬૧
શ્રીમદ ગણચક્રની જલ અગ્નિ શૂરગ્રામની દેખાય કે
ભવતા કેરી ઉદ્ધૃષ્ટ ભાવ કે ૧ અતઃમાં પવિત્ર ઉદારી

નના, નિવૃત્તિ ભાવ, મોક્ષ સ્વભાવને સાધવાની હોંસ-ઉત્સાહ તેમને લાગે છે. ધન્ય તે નિર્મય સાધક દયા !

જંગલમાં એકાદી એટલે કે સ્વરૂપ સ્થિતિના ભાનમાં અસંગપણે વિચરતા-ગાલ સ્ત્રેત્રથી સ્મર્યાન, જંગલ, પહાડ, ગૂફા-આદિ જ્યાં સિદ્ધ પણ એકાદી વિચરતા હોય તેવા ક્ષેત્રમાં, અને ભાવે એકાદી અસંગતામાં વિચરવું-તે મહા પવિત્ર દશાને ધન્ય છે, ધન્ય છે તેવા શાંત એકાંત ક્ષેત્રમાં એકલવદશા સાધના મુનિવરોને ! કાષ્ઠ પર્વતની ગૂફામાં અથવા ટોચ ઉપર ચડી બેઠા આનંદધન સ્વભાવની મસ્તીમાં લીન થઈ, જગત્ત જ્ઞાન દશાની એકાગ્રતાવડે દેવજ્ઞાન નિધાનને પ્રગટ કરે. એકાંત નિર્જન સ્થાનમાં નમ્ન મહાન નિર્મય મુનિ થઈ સદા સ્વરૂપમાં મમ્ન થઈ દેવજ્ઞાન (પૂર્ણપદ) પ્રગટ કરે એવી પૂર્ણ પવિત્ર દશા ક્યારે આવે ? એ અહીં ભાવના છે.

જંગલ કે જ્યાં વનરાજ (સિદ્ધ) તથા વામ મર્જન કરતા હોય, જ્યાં સાધારણ પ્રાણી ઘૂંટી બેઠે એવા વનક્ષેત્રમાં શાંત, એકાંત, અસંગ પરિણામે મહા વૈરાગ્યવંત, ઉપશમ-સમ-તાની મૂર્તિ, ચૈતન્ય જ્યોત બેઠા આનંદ સ્વરૂપની મસ્તીમાં (સદા સમાધિમાં) હ્રસ્તુ; એવો અવસર ક્યારે આવશે !

અંતરંગ અભિપ્રાયમાં અસરીરી ભાવ વર્તે છે, અને વર્તમાન ચારિત્રમાં કાંઈક ક્યારે હોવાથી જંગલની એકાંત સ્થિતિનો વિકલ્પ આવે છે, તથા ઉત્કૃષ્ટ સાધ દશાની ભાવના છે તેથી તે પૂર્ણ કરવાને માટે સિદ્ધ વસે એવા ગાદ જંગલ, પર્વતની ખીણ કે એવા એકાંત સ્થાનમાં જઈને અડોલ આ-

સા. જેસુ, બાલ અને અતરંગી અસોમતા ગળુ એમ ચિંતવે
 ૧ કાલ ગદિત પાંગળામ સદજ જ હાથ કે સરીર સ્થિત
 હેવુ-ન ગેવુ તે જુદી રાત ૬ કેમકે તે આત્માને આધીન નથી
 પણ અતરંગ સીતરાગમય નિશ્ચય સ્થિત સ્વભાવની એકાગ્રતા
 નથી જન છે એવી સ્વરૂપ જાગૃતિમાં સિદ્ધ આસીને શુ કહે ?
 મર નહ જોઈતા નથી તો તને લેવા અનાગ એટલે તેની
 નિશ્ચિત કરાવનાર ઉપકારી એવા તમિન હ આસી ભાવનાનો
 ઉસદ આવા સાધને જ આવ છે

કોલ તો બાલ સાધનનો પદ્મ ૨૨ જ પદ્મ અદો તો પૂર્ણ
 વરૂપના ઉત્સાહની ભાવના ૧ જે આ માધી થઈ રાક તે
 ગાનકિયા એ ને ૬ સ્વરૂપ મધુના (જિન સ્વરૂપ) ને
 વિચાર ૧ આસી જનના અકાન નિશ્ચય એકદ વિશ્વાસની
 તા તે દાવા ૧ કહી સિદ્ધ આસી દેહના કુડીને કટમ કો
 ના દોષ ન થાય આ ભાવના વિવેક સદિતની છે મૂતા
 જી નથી લકો હડોય પ મનની ઉપનક સ્થિતતાથી મ
 જેવા બને કે તેની આ નાન નથી આતી તો ઉત્કૃષ્ટ સાધન
 દગની ભાવન હ

શ્રી આનંદધનજીએ પન કયુ છે કે સપ્તમ જિનેશ્વર
 નીતમ માહરો ૩ જોગ ન આદુ રે કથ રીકો સાહેન
 સગ ન પાનિર કે ભાજે સાલ્જિનત એવી અખ પી
 તગગ દરાની ભાનના ભરી ૧ આગળ વધીને પોતાની શુદ્ધ
 ચતન સખીને હ ૬ કે ચમે મખી વદા જઈએ જા
 ની કોઈ માની ખય જનાનગ મુવા ન રેવે કોઈ

દેહનું ગમે તે થાઓ, પણ અખંડ સમાધિનો ઉત્સવ-મંગળ
 વર્ને એવી અસંગ સ્વરૂપની સાવધાની, નિઃશંકતા, નિર્ભયતા,
 ક્યારે આવશે ? એની અહીં લાવના છે. જેમ રાજમહેલમાં
 રાજા નિર્ભય થઈ ચૂકો હોય તેમ મુનિરાજ બાહ્યઅભ્યંતર
 નિર્મય-દિગંબર દશામાં પર્વત, વન, ક્ષેત્ર જ્યાં સિદ્ધ, વાધ
 વસના હોય ત્યાં બાહ્યઅભ્યંતર અસંગ એકત્વ દશા સાધે છે,
 અને ધ્યાનમાં કરીને સ્વરૂપ મસ્તીમાં, સદગ્ધ આનંદની રમણુ-
 તામાં રહે છે. જેમ સ્વચ્છ જળથી ભરેલું સરોવર પવન ન
 હોય ત્યારે, રિધર દેખાય છે અને પૂર્ણ ચન્દ્રના બિંબથી ઉ-
 જ્જવલ્લ દેખાય છે, તેમ મુનિરાજ શાંત, ધીર, ગંભીર, ઉત્તમ-
 વક્ત્ર સમાધિમાં મસ્ત રહી, જાણે હમણાં કેવળગાન લીધું કે
 લેશે એવા બેદર પૂર્ણ સ્વભાવમાં મીઠા મીઠીને એકાગ્ર થાય
 છે, તેમાં કદી વાધ અથવા સિદ્ધ જૂખથી ત્રાડ નાખતો આવે
 તો પણ એમ જાણે કે પરમ મિત્રનો યોગ મળ્યો; કારણ કે
 જેને શરીર જોઈતું નથી તેવા પુરુષને શરીર કોઈ લાઈ જાય
 તો લાઈ જનાર તેનો મિત્ર છે. દેહથી મારું દર્શન, જ્ઞાન, આ-
 રિત્રને લાભ કે હાનિ નથી. સમયસારમાં કશું છે કે, આ દેહ
 છેલ્લું જાઓ, બેદર જાઓ, કોઈ લાઈ જાઓ, નષ્ટ થઈ
 જાઓ કે ગમે તે રીતે જાઓ, પણ દેહ મારો નથી. દેહ પ્રત્યે
 અણુમાત્ર જેને મમત્વ નથી, એવી અચરીરી લાવનામાં વર્ત-
 નારા ધર્માત્માના ભાવ કેવા કિતૂંટ હોય છે તે જુઓ તો
 ખરા ! આ વખતે શ્રીમદ્ અવેશનના ધર્મામાં બેદરિતા
 આત્મામાં ?

આ કાગલ લખ્યું તે વખતે મુમયમાં તેમને ક્રોધગતો।
 વપાત આ બાજી નવસાય ખેજાતો હતો છતાં મર્દ પગિય
 દથી નિગમ થવાની અને ઉત્કૃષ્ટ સાધક વસાની બંધના બા
 રતા હતા આ કાગલ એકે મોટા સમની પાળા ગભીર
 બાવાઈ છે તેઓ મદદ વેગ રહત હતા અને પુરુષાર્થ નહે
 મોત્તર સ્વભાવ હતા પ્રગટ મ્હ એની જાનના સહિત અરો
 પની મિથ્યાનાની સાવધાની ગાંધીને મુનિવરની બંધના
 નઓ અની જાણે છે અને તેથી મ્હે કહે આ શરીની
 મિથિ પૂરી થવની જ છે તમા નિમિત્ત થના વરસિંગો
 સંગ્રામ મિત્ર સમાન છે નોકા મસાગ દરિયાથી અમુક રખત
 નિર્ણય લઇને સમમાનમ મસાખતુ વાચન મનન અને શ્ર
 વણની રચિ ન મ્હે તો તેમને આ જ્ઞાનની બાગનાં અશ
 પલુ કયાથી આવે ?

શ્રીમદ્ રામચન્દ્ર શૂદસ્ય વેવના હોના છતાં વીતરાંત્રી મુ
 નિપ જાની દશા મને પ્રાપ્ત થાઓ એની જાનના જાવતા હતા
 ૮ ૧૦ ૧૧ માં ધ્યાનમાં બેઠો હોઉં અને દગ્ગો મને (શરીંગો)
 વખાના ફૂલ જેના જાળીને આ દેહ માથે તેના દેહને ખાજે
 એની વિધવા મ્યાર ગાવજે ૧ માલ્ય રોગ થવો ન થવો તે
 ૩ સાધીન ૬ પખુ આસ અરીંગી બાવની દા તો નાવો
 પુરુષાર્થ ૧ ને ઉલ્લાસીન નથી ૫ ૬ ગ્યાંધીન ૭ અંત્રી
 ૮ ૯ ૧૦ જાનનાં ઉત્સદ ધર્મ મને આવે જ

સમારી લોકોને બાલ્ય ઉપારિત સંગ્રામના વૈભવની
 (૮ માલ) ૧૬ આન છે કે આમ દહેલી (૧ માલ)

હોય, આમ દેખવ, ખુરસી, ગાદી, તકિયા, પંખા વગેરે હોય, તેમાં એક મોહથી લેતાં થઈને હરખ સેવતા હોઈએ, એવી જાણી જાવના તેઓ જાવતા હોય છે; કેમકે તેમને સંસારનો પારાપાર પ્રેમ-તૃપ્તિ હોય છે. પર વસ્તુમાં સુખ-ભુદિ અને રાગી-દોષીપણું કરવામાં જે સતોષ માનતા હોય તેને રાગ રહિત પવિત્ર આત્માની રુચિ, શ્રદ્ધા ક્યાંથી હોય ?

એક ભાઈ શ્રીમદ્ પાસે ગયા. તે સામે ગાદી ઉપર બેઠી પડ્યા, અને બીડી પીતાં પીતાં પૂછ્યું, “ મોક્ષ કેમ મળે ? તમે જાની છો માટે કહો. ” તેને ઉત્તર મળ્યો કે, “ એમને એમ. ” તેમાં જે ભાવ આવ્યા કે તમે જેવા છો તેવા થઈ જાઓ (કરી જાઓ). વળી તેમાં કપકો પણ આવી ગયો કે તત્ત્વની રુચિ વિના જાની પ્રત્યે પ્રેમ, વિનય કે બહુમાન અનુભવ નહિ. દેહાદિમાં આસક્તિ અને પરથી સુખ-ભુદિવાદ, શ્રદ્ધા ક્યાંથી ભરેલા, સંસારની રચિવાળા જીવોને મોક્ષની શ્રદ્ધા ક્યાંથી થાય ? રાગદ્વેષ તથા દેહાદિથી સર્વથા મુક્તિ મેળવી મોક્ષ છે, તો ત્યાગ-વૈરાગ્યની જાવના વિના તથા શ્રદ્ધા, પ્રેમ, મમતાનો કે આસક્તિનો ઘટાડો જેને નથી તેને મોક્ષ મળે છે તે કેમ મળે ? પાત્રતા કોને દેહદાદ મેળવી મળે ન હોય અને શરીરની સગવડતા ગ્રાંથવંતી મેળવી મળે છે તેને રાગ રહિત અતીન્દ્રિય આત્માની શ્રદ્ધા, પ્રેમ, મમતા માટે દેહની મમતા પ્રથમ ઘટાડવી જોઈએ.

શ્રીમદે આ ગાથામાં શરીર મુક્તિ મેળવી મળે છે, અને તેથી કહ્યું છે કે શ્રદ્ધાને મેળવી મળે મળે

“ પરમ મિત્રનો પામ્યા જાણે મોઝ નો. ” મારે સરીર રાખ
 વાની ઇચ્છા નથી અને સિદ્ધને જરૂર છે. મારે સરીર નોંધવું
 નથી એવું સદસ્ય તું (સિદ્ધ) ક્યાંથી સમજી મરો ! એમ
 ગણી આ દેવનો નાથ (મહાંત્રી ઉપાધિનો નાથ) કરનાર
 સિદ્ધ ! તું જ મારો ઉપદારી છે. એમ અસરીરી બાવની બા-
 વના સંસારી વેપમાં બેસા બાવે છે. કેવળદર્શન, કેવળજ્ઞાન
 પ્રગટ કરવાનો પ્રયોગ વિચારે છે અને બાવના કરે છે કે,
 એવું નિમિત્ત મળે કે ગજસુકુમારની જેમ શીઘ્ર ગોપ્ર સ્વ-
 બાવ મને પ્રગટ થાય. એ રચિના રમિયા પૂર્ણ તીનરામ
 સ્વરૂપની બાવના બાવે છે. સંસારના રસિયા (મંસારની
 રચિયાગા) મોહી છવે બાધા મનોરમ બાવે છે કે મને
 ખૂબ ધન, ધર, ભાડી, વાડી મળે. હું ધન-વૈભવ, પુત્રાદિમાં
 ખૂબ વધું, અને મારી લીલી વાડી મળીને મરું. તેથી વિરહ
 રાની ધર્માત્મા એમ બાવના બાવે છે કે હું બેદર અતિરાપ
 ગુહ સ્વભાવમાં ફરતો, પુરુષાર્થ ઉજાગતો બે ધડીમાં કેવળજ્ઞાન
 પ્રગટ કરું. મુનિ જન્મલમાં આત્મ સ્વરૂપના પાન-વિચારમાં
 બેસા હોય અને દુઃખ જામ મારીને સિદ્ધ મળું પકડે તે જ
 વખતે ચૈતન્યનો અતીન્દ્રિય બેદર પુરુષાર્થ કેવળજ્ઞાન ઉપર
 મીઠ માંડીને ઉપડે છે. સિદ્ધના મોહમાં ચૈતન્ય કેમ પકડાય !
 ચૈતન્ય તો જો થાય તેને જાણે. “ સિદ્ધ પકડ્યું મળું ત્યારે
 જાનીએ પકડી અડોલ સ્થિરતા. ” સપેક એણે માંડીને અંત-
 મુહૂર્તમાં કેવળજ્ઞાન પ્રગટ કરું, એ બાવના સંસારી વેપમાં
 શ્રીમદ બાવી મયા. એ જ્ઞાતનો અપૂર્વ બાવ તો કોઈ
 નો ! ॥ ૧૧ ॥

દુનંદા નિરોધ તપ હવે તપશ્ચર્યામાં પણ ઉત્કૃષ્ટતા
દેખાડે છે

ધોર તપશ્ચર્યામાં પણ મનને તાપ નહીં,
સરસ અન્ને નહી મનને પ્રસન્ન ભાવ જો;
ગાંધી કે ગિદ્દિ વેમાનિક દેવની,
સર્વે માન્યા પુરુષ એક સરભાવ જો. અગારના

પૂર્ણ નીતગમ દશામા (સ્વરૂપની ગમણતામાં) સાધક
હવેનો ઉગ્ર પુરુષાર્થ વગતા નિર્મય મુનિ દશામા વિદંપ
આવતા પ્રાઇ પ્રાઇ વખત બળે મહિના અણાહારક દશાનો
સદગ અવસર બની જાય છે કદી ૭ મહિના પણ આહાર
ફૂરી જાય છતાં મનમાં તાપ નહીં, ફૂસતાની જ્યાં નહીં
જે નહીં, પણ સમતા (સ્થિરતા) ની વૃદ્ધિ થતી જાય
સદગ આનંદ આગર દશામા સુખતા-ગમતા જેવો અસ પણ
દેમ હોય ન જ હોર એવી મોક્ષસાધકદશાને ધન્ય છે

લોકોને મોક્ષ લેખે, અને એક દિવસનો ઉપવાસ ન
હટકે છતાંનો અવસર આવે ત્યારે થનગનાટ અને ખાવા
પીવાની લોભપતાના આગલા-પાછલા પડખાં તૈવાગ ગળે
વણા પ્રમાણના નાટક લગ્નને ત્યાં મુનિને ધોર તપશ્ચર્યા આ
ત્માના ભાન સહિત કે તેથી ૭ ૭ મહિના ડસારે ફૂરા થયા
નેતું અમગ્ન કુશાની વૃત્તિ પણ નથી સ્વરૂપશ્ચિરતાની (અનુ
ભવ) દશામાં એક ક્ષણ માત્રનો વિગ્રહ ન પડવા દઉં, એવી જોની
બાવના કે એવા મહર્ષિઓમાં લગવાનું કષ્ટભય તીર્થ કર

સસારી જીવો મમતાને વશ પૂરું ઇન્છે છે અને તેથી
લગ્ન વખતે ગીત ગાતા કહે છે કે, ' યાજી ભર્યો રાગ મોતીએ '
ભલે યાજીનું ઠેકાણું ન હોય અદર એમ્પણ મોતી ન હોય
પણ મનોરથ પૂર્ણના છે એમ મમતાની શિખા પણ પૂર્ણ
માગે અધૂર ન ઇન્છે જીવ બિધી ગુલાટ ખાઈને ઉત્કૃષ્ટ
બિધો પડ્યો, તેથી અનતી તૃષ્ણાવડે પોતાને પૂર્ણ કરવા
માગે છે તેમ મોક્ષનો ઇન્છે, સસાર ભાવથી ગુલાટ મારીને
સવળો પડ્યો પૂર્ણ સમતાની ભાવના આવે છે કે -

સિદ્ધા સિદ્ધિ મમ દિસતુ ' સમતાવાળો આવે કે મારું
પૂર્ણ શુદ્ધ સ્વરૂપ શીઘ્ર પ્રગટ થાઓ એ ભાવના ધાગવાહી
અખ-પણે જ્યાં ઘૂટાતી હોય ત્યાં તે ભાવના સસારના ભાવને
ટકવા ન દે અનાદાગ ચૈતન્યની રમણતામા બેહદ પુરુષાર્થની
જન્મવત ઘૂટાતી હોય ત્યાં એરી અપૂર્વ દેશનો અથ ઉવાડીને
વર્માતમા તેવી ભાવનામા વર્તે છે ઉત્કૃષ્ટ સાધક દેશનો ઉત્કૃષ્ટ
પુરુષાર્થ સાધિ અનત કાળ સુધી સાધન નિગકુળ અનત સુ
ખમા જીવને કરે ત્યાસુધી હોય મુનિપણામા ઘોર પગિપદની
વાત સામગી મૂઝાય છે ત્યારે વર્માતમા સમ્યક્દષ્ટિ તેવા યોગ
તથ તથા પગિપદ સામે કહે છે કે, માગમા બેહદ અનત શક્તિ
છે એક સમયની અવસ્થામા અનત સમતા ભરી છે અનત
કાળ આદાગ ન મળે તો પશુ ગાનાપણે ટપ્પાનું બેહદ સામર્થ્ય
ચૈતન્યમા ઇ સ્વનાવને દદ શી ? જેનો બેહદ સ્વભાવ તેમા
૬ હોય નહીં

ચૈતન્ય ગાતા અનાદિ-અનત, બેહદ સામર્થ્યથી પૂર્ણ રા

નધન છે હું શરીર નહીં, તેમજ શરીરના કાગલે મારો કોઈ
 ગુણ પ્રગટે નહીં ધોર તપસ્યાથી શરીર શુદ્ધ થઈ ગયું હોય
 સૂઝ કોલસા અથવા સૂકા તનસરા ગાડામાં ભર્યા હોય અને
 તે ખખડે તેમ જ મહિનાના ઉપવાસ સદ્ગુણ થઈ જતા
 શરીરના હાડકા ખખડતા હોય એવા મુનિપદની ભાવના શ્રીમદ્
 સસારમાં ગદીને કરે છે આ ભાવના ભાવે છે ત્યારે રોડકા
 ખાય છે કે તપસ્યા કરે છે ? પ્રથમ સાચી દષ્ટિ સદિત આરી
 ભાવના આવકે ધર્મમાં ભાવરી નેહએ પછી પૂર્વનાં કાગલો
 મળી આવતા તે દશા થાય કે ન પશુ થાય પશુ ભાવના ઉત્કૃષ્ટ
 પદએ હોની નેહએ ' અપૂર્વ' અવસર ' પુરુષાર્થ'થી આવે
 કે અને બેહદ ચૈતન્યશક્તિનો અનુભવ વધતા પોતાની શક્તિને
 જીવ ગોપવે નહીં

' સરસ અન્ને નહીં મનને પ્રસન્ન ભાવ જો ' માગમાં
 ન અનતી તૃપ્તિ છે તો કોનાથી રીજુ ? મુનિને કેઈ વખત
 આહારની વૃત્તિ આની, ચક્રવર્તી ગળને ત્યા આહાર દાન થયું
 અને પુષ્ટ સુદર આહાર મળ્યો, છતાં તેમાં પ્રસન્નતાનો
 વિકાસ નહીં, તે આહાર સંબંધી પ્રસન્નતા નહિ એની ઉત્કૃષ્ટ
 સમજાવ દશા મુનિને સદ્ગુણ હોય છે ચક્રવર્તી ગળને ત્યા
 ખીંગના બોજન અતિ ઉત્તમ કહેવાય છે, કદી તે આહાર લેવાનો
 યોગ બને તો તેમાં મુનિને પ્રસન્નતાનો ભાવ આવે નહીં
 આદ્ય ગુણ શરીરમાં આવવું તે ઉદ્યાધીન એન્ડે પ્રાગ્બ્ધ-અનુ
 સાર બને કે શાતાનો ઉત્પ હોય અને શરીર ટકવાનું હોય
 આહાર મલી જ રહે તેમાં ફાઈ કોનો કરે ? મુનિને બાહ્ય
 નથી તેથી આહાર પ્રત્યે રાગ નથી જેને વિષય,

ન્યને જશ માન ગુણ નથી તેમા સમવડે કુ અટકુ તો મને
 ઉપાધિ બંધન થાય પોતાને જે અનન સુખ સ્વરૂપ લક્ષ્ય
 છે તે રૂપ પૂર્ણ પવિત્ર ચમતો પુરુષાર્થ વધારવાનો સ્વરૂપ
 ત્રગટ કરવાનો ઉત્સાહ વત છે કોઇ નિમિત્તમા અટકવાનો
 કાવ નથી અહીં બારમી ગાથા સુધી ચાલિ મોહનો ક્ષય
 કરવાની જાનના છે

હવે બાકીની નવ ગાથામા ગ્રીણી વાત છે એકેક રાત્રે
 ઉપર વિસ્તાર ગતા દિનમે સીતી જાય તેમ હોવાથી દ્વિગાથમા
 થન સંકોપવુ પડે છે, તેમા જે આસર આવ તને વિચારને
 અહીં સર્વથા ક્યાન ક્ષયની વાત આવે છે આ મને આ ક્ષત્રે
 મોહ નથી ગ્યા તપુ આ નાગ ગાથામા મહેન સાતમી ભૂમિ
 મનો પુરુષાર્થ અટકે કે ચાલિ નસા (સાતમુ ગુણસ્થાન)
 તરફે એવો અવસર ૩

હવની નવ ગાથામા જે કહેવાય છે તેમ્લો પુરુષાર્થ ક્ષય
 અભિ શુદ્ધિ જ્ઞાન આ મળમા નથી ગતા જાનના ભારી
 સકાય પ્રથમ આત્માની સા પી ઓળખ અને તે થકાને દહ
 તર કરવાનો પુરુષાર્થ તથા અભ્યાસ લેખએ સત્સમાગમ નિના
 અપૂર્વ અવસર અને તે અવસરની પ્રાપ્તિ હોય નહીં જેમ
 નસકરમા નોકરી કરવી હોય તેલે તથમ નિશાન-(ગોળીનાગ)
 શીખવાનો અભ્યાસ કરવો પડે છે પછી ખરે રખતે તે અ
 બ્યાસ મમ આવ તેમ ધર્માત્મા મુમુક્ષુએ તથમથી જ અહીં
 જલાવેત જાનનામા રમતુ લેખએ

સમ્યક્દર્શન થયા પછી મુમુક્ષુને ચરિત્રની જાવના બા

યાન સ્થે વધતી જાય છે, અને અનાદાગક, અશરીરી કયા
 થાકે એ વિચાર આવે છે વધુ લોકો માને છે કે
 આદાર વિના ચાતિ ન યાન પણ વધુ વાગ લોકોમાં
 દેખાય કે કે આદાર વિના પણ અચાતિ યતી નથી જેમકે
 વાપાગ, ધધામા મ્વાકના સો રૂપીઆનો લાલ દેખાતો હોય
 તો લોકોને વત એટલું ખાવાનું જૂઠું જાય, અને મહે કે
 અહો ! આજે જૂખ પણ લાગી નથી તે બાવની ગુનાટ સવળી
 યતા અમ્બાય, અનેલ દષ્ટિના નક્ષે સહેજે આદાર છૂટી જાય
 કે સસારી જીવો અવગુણના લક્ષે (વિકાગના લક્ષે) આદાર
 નેવાનું જૂઠું જાય છે તેમ સાધક જીવોને અનાદાગક શુદ્ધ અ
 ભાવના લક્ષે અક્યાયમા જવાના પુરુષાર્થની જગૃતિથી જ
 મહિના સહેજે આદાર છૂટી જાય છે, આદારની ખુબ પલ
 ન થાય એવી દશામાં આત્મચાતિ એટલે કે પગ્મ સતોપ
 હાય છે, તેથી બાક રૂતિ કે આકૃષ્ટતા હોતી નથી

ઋષભદેવ ભગવાનને બાગ માસને પાગલ્લે શેરડીનો રસ
 મળ્યો, છતાં મળત સમતા સ્વરૂપમાં તે સખધી વિમ્બ નથી
 કે હર્ષ નથી બકતો હોય કરે કે ધન્ય વડો ! ધન્ય સુપાને
 આદાર દાન ! અમારા નિમિત્તથી મુનિશ્રવના સવમ સાધનને
 પોતે મળ્યું એવો રીત-ગમ ભાવ સત્તય ટકી રહો તેનાથી
 ધર્મ, જ્ઞાન, ચાગિ આદિ સવનની પુષ્ટિ થશે એમ બકિત
 નારથી બકતો પ્રમોદ (૬૧) કરે અને ભાવના આવે કે એવો
 અપૂર્વ

જનને ક્યાર આવશે ! ॥ ૧૭ ॥

એમ પરાજય કરીને ચારિત્રમોહનો,

આણુ ત્યાં બધા કરણ અપૂર્ણ ભા. ૧ બે,

એણી ક્ષપકતણી કરીને આરકતા,

અનન્ય ચિંતન અતિશય શુદ્ધ સ્વભાવ જે અ. ૧૧૩

આ રીતે ચારિત્ર મોહનો નાશ કરવાનો એટલે કે અસ્થિ
ગતાનુ નિમિત્ત મરણ મેલર્મ તેનો નિશ્ચય અડોલ સ્વરૂપની
સ્થિતતાવડે ક્ષય કરવાનો અધિક પુરુષાર્થ જેને ઉપાયો ૪
તેને શુદ્ધિ પૂર્વક વિષ ૫ વર્ગને રિચગતા વધી જ્ઞાન છે, તે
શાને અનમત ગુણુધ્યાન મહેસાર છે જ્ઞાત-સાતમી જૂમિકાએ
નણુ કરાવતી મોડીનો અભાવ છે જ્ઞાત ચારિત્ર ગુણુમા
મધક મહીનતા છે અનમત ગુણુધ્યાને શુદ્ધિ પૂર્વક વિષ ૫ રાગનો
અશ નથી સક્ષમ પાપ અશ ૪ તે કેરળીમમ્મ છે અ
ત્રીથી ઉપર એટલે કે આકમી જૂમિકાએ ક્ષપક એણિ માટે છે
ઉપશમની વાત નથી ચારિત્ર મોહનો ક્ષય કરવાના પગિણામ
તે ક્ષપકએણિનો ઉમ પુરુષાર્થ ૪ આ ક્ષપક એણિ એટલે
ગુણુધ્યાનનો નયમ ૫ મોડી આ ગુણુ એણિમા સમરે સમરે
અનતી પગિણામ રિચકિ અધિક અધિક વધતી જ્ઞાન છે અને
જેમ મોનાને મોડી ગતી વળતે જ્ઞાતીમા નાજેન પદરવના
મુનપૂર્ણે તાપ દેતા દેતા છે ના તાપથી તરે કે તુગ્ત સોળ
૧૩ શુદ્ધ શુદ્ધી થઈ જ્ઞાન ૪ તેમ જ્ઞાતમે ગુણુધ્યાને પુકન
ધ્યાનનો જીજ્ઞે પાપ શરૂ થતા ચાર વાતી મોડીનો ક્ષય થઈ
અપૂર્ણ નિર્માણ કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત ૫ એ સમરમા સર્વ વિષ
સર્વ ૨૩ અજ્ઞાત વસ્તુ સામાન્ય વિશેષ (જે) સર્વજ્ઞ પ્રજ્ઞા

જાનના પ્રતિભાસે છે આ કેવળજ્ઞાન યુક્તિ, આગમ પ્રમાણ
અને સ્વાનુભવથી સિદ્ધ છે, તેમ જતા સાધારણ બુદ્ધિવાળા
જીવોને સમજવું કઠણ છે

અહીં ચારિત્રમોહનો ક્ષય અને શુદ્ધ પ્ધાનની ક્ષપકશ્રે-
ણિના ઉત્કૃષ્ટ પુરમાર્થની વાત છે બાગ્મા શુણ્ણસ્થાન સુધી
સાધક દસા છે ચારિત્રમોહનો ઉદય દસમા શુણ્ણસ્થાન સુધી
ગહે છે અગિયારમે શુણ્ણસ્થાને ચારિત્રમોહનો ઉદય ન હોય
બારમે શુણ્ણસ્થાને ચારિત્રમોહનો સવયા ક્ષય થાય છે ક્ષપક-
શ્રેણિ માડીને આઠમા શુણ્ણસ્થાનથી વચ્ચે અટકયા વિના આ
ગળ વધીને બે ધડીમાં કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન, અનંતસુખ,
અનંતવીર્ય જે સક્રિયરૂપે છે તે પ્રગટ કરે છે જેને તે ઉત્કૃષ્ટ
અપરિમિત સુખની રુચિ થઇ છે, તે સાધકને વચ્ચે ક્યાય
અટકવાની શક્તિ થાય નહીં. આ જાતનો નિર્મય મુનિમાર્ગ
તે ત્રણે કાળ સનાતન મોક્ષમાર્ગ છે પચમહાવિદેહ ક્ષેત્રમા
ત્રિકાળ આ એક જ ધર્મ પ્રવર્તે છે

“કઠણ” નો અર્થ પરિણામ છે અપૂર્વ કઠણ એટલે
પૂર્ણ સ્થિરતા લાવવાનો તથા કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન પ્રગટ
કરવાનો પ્રયોગ, અર્થાત્ સ્વરૂપ સ્થિતિતાની શ્રેણિમા આરંભ
થવું તે સમ્યદર્શન થતા જે અપૂર્વ કઠણરૂપ પરિણામ થાય
છે તેની અહીં વાત નથી. આ અપૂર્વ કરણમાં સમયે સમયે
અનંત અનંતુણી વિશુદ્ધિની શક્તિવડે જીવ પૂર્ણ અકપાય
સ્વરૂપ થવાનો પુરુષાર્થ કરવા માટે શુદ્ધ પ્ધાનની શ્રેણિમા
પ્રવેશ કરે છે તે અપૂર્વ કરણમા પૂર્વે નહિ થયેલા વિશુદ્ધ-

શુદ્ધ પરિણામની એકમતા (સ્વરૂપ લીનતા) વર્તે ૫ આ
સ્વરૂપરિધગત મા એકમર તન્મય અખડ ધાગપ્રવાહી ગા
નની એકમતા અને ગુણની દિગ્વિજયતા કણે કણે વધતી
જાય છે

જે માત્ર ચારિત્રમળનો સુક્ષ્મ ઉદય આવે તેને ક્ષપકપ્રે
શ્ચિવડે ટાળતો સ્વરૂપનશ્ચિની લીનતામાં આરૂઢ થઈ અનન્ય
ચિત્તન અતિશય શુદ્ધ સ્વભાવ જે ” એવી દશા નગદ કરે છે
અહીં તદ્દન એકરૂપતા વર્તે છે

લાખ રૂપીઆની કિંમતવાળા ઉત્તમ ધોન ઉપર લાખક સ્વાર
આરૂ. થયા પછી તેને પાચ માઉનું અતર કપવાને કેદની
વાગ લાગે ? તેમ અપૂર્વ પ્રણીની ગિયરતાવડે સ્વરૂપમય
તામાં એકામપણે જે સાધક આરૂઢ થશે તેને કેવળજ્ઞાન લેના
વાર લાગે નહીં અનન્ય ચિત્તવનવડે અતિશય શુદ્ધ અતીન્દ્રિય
જ્ઞાનસ્વરૂપમાં મારી રમણતા પ્રગટપણે વધતી જાય અને તેમાં
આરૂઢ થઈ ક્ષપકનાશુ માકું એવો અવસર શીઘ્ર પાપ્ત
થાઓ ! એવી ભાવના અહીં શ્રીમદે બારી ■ ॥ ૧૩ ॥

તા ૫—૧૨—૩૬

હવે આ [ચૌદમી] આધ્યાત્મ કેવળજ્ઞાન નગટાવવાની ભા
વના કરે છે -

મોહ સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર તરી કરી,
સ્થિતિ ત્યા બધા ક્ષીણમોહ ગુણસ્થાન જે,
અત સમય ત્યા પૂર્ણ સ્વરૂપ વીતરાગ થઈ,
પ્રગટાવુ નિજ કેવળજ્ઞાન નિમાન જે અં ॥ ૧૪ ॥

જેમ રાજમહેલમાં જવા માટે પગથિયા હોય છે, તેમ પોતાનું સદજ સ્વરૂપ-સ્વરાજમહેલ છે, તેમાં જનારનું લક્ષ્ય પોતાના પૂણ્ય પવિત્ર મોક્ષ સ્વરૂપમાં છે મહેલમાં જવાના લક્ષ્યે નીચેનું પગથિયું છૂટતું જાય છે તેમ સ્વરાજમહેલમાં જવા માટે ચૌદ ગુણસ્થાન (ગુણ ટ્રેસિ) પગથિયા છે પ્રથમ ગુણસ્થાન મિથ્યાત્વ નામે છે, તે ગુણસ્થાનના બહિર્ગતમાં જીવોને પોતાના વાસ્તવિક આત્મસ્વરૂપનું જ્ઞાન નથી હું કેવળ માતા દ્રષ્ટા, રીતરામ, ચિદાનંદ, સાચત છું, મારામાં જ સ્વાધીન મુખ, બેહદ જ્ઞાન-દ-સાતિ છે, એવું નહિ માનતો અને પર વગતું જે દેહાદિ, રામ-દેવ, પુણ્ય પાપ તેને પોતાના માનતો થકો દેહાદિ-બાહ્ય સંયોગોમાં કીક-અકીકપણાની, સુખ-દુઃખપણાની મિથ્યા કલ્પના કરીને ગમ-દેવનો કર્તા અને સાતા અસાતારૂપ અશાન્તિ (અનિયંત્રતા) નો ભોક્તા થાય છે. તે મોહી જીવ જે કાંઈ માને છે, જાણે છે તથા જેમાં વર્તે છે, તે બધું 'જાણું' છે, તેથી મિથ્યા અભિપ્રાય, મિથ્યાજ્ઞાન અને મિથ્યા ચારિત્ર તેને હોય છે, એટલે કે તેનું માનવું, જાણવું અને વર્તવું સદાય અસત્ય છે

બીજું અને ત્રીજું ગુણસ્થાન ચોથા ગુણસ્થાનેથી પડનારું છે ચોથા ગુણસ્થાનમાં સમ્યક્દર્શન થતા શુદ્ધ-આત્મ સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય છે, જેમાં દર્શનમોહનો અભાવ થઈ દેહાદિ તથા ગંગાદિથી ભિન્ન કેવળ ચૈતન્ય સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય છે તેમાં સ્વાનુભવ-સ્વરૂપાયરણ પ્રગટે છે, પણ ચારિત્રગુણ નબળો નથી

પાંચમું દેશવિરતિ ગુણસ્થાન છે, તેમાં અને રિ

નિતિ છે ત્યાં પછી છતાં તથા સાતમા ગુણસ્થાનમાં સર્વ
નિરતિ મુનિપણ છે

આઠમા અપૂનકગણ ગુણસ્થાનમાં ક્ષપકથેણિ જેને હોય
છે તેને અનિરાગ શુદ્ધ સ્વભાવમય પવિત્ર દશા વધતી જાય છે
પછી ક્રમે ક્રમે નવમું અને દશમું ગુણસ્થાન પ્રાપ્ત થાય છે
ત્યાંથી સીધું બારમું ગુણસ્થાન પ્રાપ્ત થાય છે ત્યાં મેહનો
ક્ષય થઈ તેમાં ગુણસ્થાને છવ સર્વોચ્ચ કેવળી જિન વીત
રામ, સર્વજ્ઞ ભગવાન થાય છે ત્યાં અનંત અનુષ્ટય ગુણ પૂર્ણ
પણે પ્રગટ થાય છે આ માયામાં પ્રથમ બારમાં ક્ષીણમોહ
ગુણસ્થાનના છેલા સમયની નાત છે

મોહકર્મને સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રની ઉપમા આપી છે તે
સમુદ્રનું માપ મેહદ વિસ્તારવાળું છે જે હજાર ગાઉનો એક
જોજન એવા અસખ્યાત જોજનનો આ મહાસમુદ્ર છે આ
મધ્યલોકને ત્રિલોકો કહેવામાં આવે છે તેમાં જમ્બુદીપ
એક લાખ જોજન વિસ્તારવાળો એક ચૂંટી આકાર છે, તેને
ફરતા વીંટળારેલા અસખ્યાત દીપ સમુદ્રોની પરપરા છે
તેમાં છેલ્લો સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર છે

આધક જેમ વિચારે છે કે જેમ મોહ મહાસમુદ્ર જેવો છે,
તેમ મારામાં તેમાંથી પણ અનંતગુણી અપરિમિત-મેહદ
શક્તિ છે, તેથી કે આત્મામાં મેહદ સ્થિરતાને વધારે કે
જેથી મોહ કર્મનો મહિમા તેની અસર સર્વથા ટળી જાય,
અને હું શુદ્ધ પવિત્ર જ્ઞાનધન છું તેવો થઈ રહું, સ્વરૂપમાં
અતિ સાવધાની રાત્રી કે જેથી ચારિત્રમોહનો સ્વયંમેવ સ
ક્ષય થઈ જાય

અઘાની-મોહી છવ અનાદિ સંસારથી લાઘને મોહ કર્મની
 અસરમાં પોતાની ભૂલનાં કારણે ટક્યો છે. પર દ્રવ્ય, પરભા-
 વમાં પોતાપણની પ્રાપ્તિ કરવાથી, પોતામાં સુખ-શાંતિ છે
 તે જુદીને પર વસ્તુમાં સુખ-શાંતિની કલ્પના કરી છે. દર્શન-
 મેહનીવ કર્મના રજકણો, સ્વરૂપની અસાધવાની રાખવામાં,
 ભૂલ ટકાવી રાખવામાં (ઘીથી શ્રદ્ધામાં) માત્ર નિમિત્ત છે.
 છવ પોતાની ભૂલથી રાગ-દોષ, અઘાન વડે મહા અવિવેકી
 થયો છે. સાધક છવે તે ભૂલને સત્સમાગમ અને સદ્વિવેક વડે
 દાખા છે, તેથી ચારિત્રમોહની યજ્ઞિ સંબંધે કહે છે કે, તે
 મોહની યજ્ઞિ કરતાં અનંત ગુણી યજ્ઞિ ચૈતન્યમાં છે; અદ્વય
 અરિધરતા છે તેને દાખાને ક્ષપક શ્રેણિમાં આરૂઢ થઈ, આકાશ,
 નવમા અને દસમા ગુણુરચાનકે નર્મ અનન્ય ચિંતનવડે અતિ-
 ઘવ શુદ્ધ સ્વભાવની અધિક ઉત્કળવળ સ્થિરતાને વધારેતો ચા-
 રિત્રમોહનો ક્ષવ કરી, ક્ષીણમોહ [ખારમું ગુણુરચાન] પ્રાપ્ત
 થઈ; અને તેના છેલ્લા સંબંધે ચારિત્રમોહનો અંશ પંચુ ન રહે-
 તલન સ્થિરતા એટલે કે શુદ્ધ સ્વભાવની રમણતામાં એકલો
 ચૈતન્યમાનદધન શાંત રસ ત્યાં ઘોળાતો હોય છે.

ન્યાં વીતરાગ દસા પૂર્ણ કરવાનું વીર-સ્વરૂપમાં ઘોળાવા
 શામ્નું છે ત્યાં " પ્રમટાવું નિજ કેવળગાન નિધાન જ્ઞે; "
 એવી દસા થાય છે. જે યજ્ઞિરૂપે છે તે પૂર્ણ સામર્થ્યરૂપે પ્ર-
 મટાતાં સદગ અનંત આનંદ સ્વરૂપ અને કેવળગાન નિધાન
 [ક્ષમી] પ્રમટે છે. કેવળગાનનું સ્વરૂપ ' મી આત્મસિદ્ધિ
 યત્ર ' માં એવું કહ્યું છે કે:-

કેવળ નિજ સ્વભાવનુ અખડ વર્તી જાન,

કરીએ કેવળજાન તે દેહ છતાં નિર્વાણુ ' ॥ ૧૧૩ ॥

તે કેવળજાનમા પગ્ને બાણુનાનુ લક્ષ્ય કે વિક પ નથી
જતા પર જાણાય જ એવા સદ્ગુણ સ્વભાવ છે માગ સ્વભાવમા
મેદદ અરિમિત ગુણુનારૂપ કેવળજાન બધું છે તે પૂર્વિતાના
તથા પુરુષાર્થ ઉપાડી પૂર્ણ સ્થિતિ માટે તે કેવળજાન જ્યોતિ
અને ચીતરા : સર્વજ્ઞ પગમા મપઃ પ્રગટે એમ સાધક જાણે છે
પૂર્ણ શુદ્ધચેતનાસ્વરૂપ એવુ કેવળજાન એ જીવનુ નિધાન છે
કેવળજાનને અનતચક્ષુ અથવા સર્વચક્ષુ પણ કહેલ છે

મનુષ્યના એક દેહ જોટલા ક્ષેત્રમા આત્માના અસખ્ય
અરૂપી નદર પૂર્ણ પતિત થતા કેવળજાન, પરમાત્મદશા
સર્વજ્ઞતા સ્વભાવદશા પ્રગટ થાય છે

કેવળજાનમા લોક અગ્રક (આપુ વિશ્વ) બાણુની જેમ
ત્રિગુણ દ્રવ્ય ગુણ પર્વાર સહિત એક સમયમા અપ્રપ્ત દેખાય છે
આવુ અચિંત્ય મેદદ જ્ઞાનશક્તિવાળુ કેવળજાન દરેક આત્મા
ચૈતન્ય સ્વાધીન હોવાથી તેના સ્વદ્રવ્ય અને સ્વભાવમા ત્રિકાળ
શક્તિરૂપે વિદ્યમાન જ તેનો કોઇ સમયે અભાવ નથી સર્વ
જીવ છે સિદ્ધ સમ જે સમજે તે થાય એમ પૂર્ણતાના
લક્ષ્ય શુદ્ધસ્ય વશમા અહીં જીવના વધારી છે કે કેવળજાન
નિધાન કે જાણી પ્રગટાવુ નયમ સિદ્ધ એવુ શુદ્ધ આત્મ
અવસ્થા જેમ છે તેમ પર લક્ષણથી ગયાર્થપણે જાણીને સા
ધ્ય જીવ તે પરમપદ પ્રાપ્તિની જાવના કરે છે

ત્રિકાળી આત્મદ્ર અને બધા પડખેથી જેમ જીવે તેમ જીવે

તો ગમ દેષ થાય નહીં આકુળતા (અસાતિ) રહિત કેવળ
સમતા એટલે કે બેહદ આનંદમય પરમ મુખ મારામા જ છે,
એવો યથાર્થ અનુભવ (સંવેદન) યથા પછી બાકી રૂતિ
તરફ વલણ રહેતું નથી, અને તેથી કેવળજ્ઞાનની ભાવના
વર્તે છે એ સ્વરૂપની પૂર્ણતા ક્યારે પ્રગટે તેની આ બા
વના છે ॥ ૧૪ ॥

હવે કેવળજ્ઞાન પ્રગટે ત્યારે આત્માની દશા કેવી થાય, તે
જણાવે છે -

આર કર્મ ધનઘાતી તે વ્યવચ્છેદ જ્યાં,

ભવનાં બીજતણા આત્યતિક નારા બે;

સર્વ ભાવ જ્ઞાતાન્દ્રિયા સહ શુદ્ધતા,

દૃતદૃત્ય પ્રભુ વીર્ય અનંત પ્રકાશ બે. અ. ૧ ॥ ૧૫ ॥

તેરમે મુલ્યસ્થાને પૂર્ણ શુદ્ધ પવિત્ર કેવળજ્ઞાન અને આ-
ત્માની સ્વતંત્ર દશા થાય છે, ભવનાં બીજનો નાશ થાય છે,
આર ધાતીકર્મનો ક્ષય થાય છે. અનંત ચતુષ્ટય [અનંતજ્ઞાન,
અનંતદર્શન, અનંતમુખ અને અનંતવીર્ય] ને ધાતવામા
(રાકવામા) તે આર ધાતીકર્મ [જ્ઞાનાવરણ, દર્શનાવરણ,
મોહનીય અને અતચ્ચય] નિમિત્ત છે. પોતે બધો પરિણમે
તો તે નિમિત્ત થાય છે તે કર્મો ધનઘાતી છે, અને આત્મા
જ્ઞાનધન છે કર્મનો બંધસ્વભાવ છે, આત્માનો મોક્ષસ્વભાવ
છે. મોક્ષ એટલે મુક્તિ એ ગ્વણાવ નિજમાથી જાગ્યો પછી
જડકર્મના અનંત રજકણો તેને રોકી રોકે નહીં. તેરમે મુ-
લ્યસ્થાને આર ધાતીકર્મનો ક્ષય થાય છે, અને તેથી

જાન્યેની જ્ઞાનમયે આગ્નિમોહનો ક્ષય થવાથી પૂર્ણ વી
તગમતાની શુદ્ધતા પ્રગટે છે તે અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અ
નંત સુખ અને અનંત શાંતિની પૂર્ણ શુદ્ધતા પ્રગટ થતા અત
દુર્લભ કાળ સાથે જ તેમાં સદૃશ પુરુષાર્થવડે જ્ઞાનાવરણ
દર્શનાવરણ, મોહનીય અને અતરાત કર્મ ક્ષય થઈ જાય છે
થોડા સમયમાં અનંત ચતુષ્ટય સુપ્રભાત કેવળજ્ઞાન જ્યોતિ
પ્રગટ થાય છે રાગ દ્વેષરૂપ મોહકર્મનો સર્વથા ક્ષય કરવાથી
જિન કહેવાય છે પૂર્ણ કૃતકૃત્ય હોવાથી પરમાત્મા કહેવાય છે.
એ આદિ પ્રકારે ઇશ્વર, શિવસ્વરૂપ, જિનેશ્વર, જગવાન, વી
તરાગ વગેરે અનેક નામથી સંબોધી શકાય છે તે સ પૂર્ણ
દેશને 'સર્વ ભાવાતરન્નિદે' પણ કહેવાય છે તેનો અર્થ
એવો છે કે કેવળજ્ઞાન-દર્શનમાં પોતે અને પોતાથી બિન્ન
એવા સમન્ત જીવ-અજીવ એવા ચરાચર પદાર્થો તથા તેના
સર્વ ક્ષેત્ર, કાળ, જગત એકજ સમયમાં સદૃશપણે સામાન્યપણે
અને વિશેષપણે જણાય છે

નિશ્ચયથી પોતાના હેલા મનુષ્યદેહામર અરૂપી જ્ઞાનવનમાં
કેવળ નિજ સ્વભાવનું અખંડ જ્ઞાન દર્શન એમ જ સમયમાં
વર્તે છે દેહ છતાં સર્વથા દેશ તે તેરમું અધ્યુસ્થાન છે કેવ
ળજ્ઞાનમાં સ પૂર્ણ સર્વજ્ઞતા નથી એમ માનનારના મતનું એ
રીતે નિગદ્ય થયું એક જ આત્મા નથી પણ અનંત આત્મા
જે એમ નહીં સિદ્ધ થયું અનંત અજીવ અચેતન પદાર્થો છે ઇશ્વર,
અનંત, જગવાન, પરમાત્મા જે કહેા તે કોઈ જગતની વ્યવ
હરનાર નથી એ પણ સાથે સાથે નક્કી થયું

હું શુદ્ધ છું એવી જેને આત્માની અપૂર્વ રચિ આવે, તે દેહાદિ બાહ્ય નિમિત્તના કારણ તથા કાળના કારણને ન ભુએ. પૂર્ણ શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રગટ કરવાની ભાવના નિરંતર ભાવે.

સંસારની રચિવાળાને જે કદી પુણ્યનો યોગ હોય અને એક જ દીકરો હોય તો તેના લગ્નનો ઉત્સવ કરવાની હોશિયા સહકા ધણા દિવસ અગાઉથી આવે; ચાર દિવસ બાકી રહે ત્યારે તે જ સંબંધી વિચાર ઘોળાયા કરે. તે છોકરાની મા તેનાં ગાણાં ગાઈને ખૂબ મધાવા કરે, અવાજ ઘોષરો થઈ જાય, રાત દિવસના ઉત્તમગરને કે ચાકને પણ ન ગણે. એ લગ્ન પ્રસંગમાં તથાલીન રહે, એવો જોધો પુરુષાર્થ સંસારની રચિવાળા કરે છે તેને બીભુ સાંભરતું નથી.

હવે તેનો ગુલાંટ મારીને અર્થ:-સંસારની રચિને પુરુષાર્થ વડે ટાળીને હું શુદ્ધ જ્ઞાનધન છું, પુણ્ય-પાપ, રાગાદિ રહિત અક્રિય જ્ઞાનમાત્ર છું, એવી વચ્ચાર્થ શ્રદ્ધા અને પરથી ભુદા-પંજુનો વિવેક વર્તતાં, પોતાના પૂર્ણ શુદ્ધ સ્વરૂપને પ્રગટ કરવાની ભાવના ઉત્કૃષ્ટ રચિવડે ભાવે છે. તેને બીભુ સાંભરે નહીં. બાહ્ય દેહાદિ નિમિત્ત કારણ તથા કાળના કારણને ભુએ નહીં; કારણકે આ તો અપૂર્વ માંજીલક છે, પૂર્ણ સ્વરૂપના સક્ષ્મનો ઉત્સાહ છે.

ભુએ તો ખરા ! ગૃહસ્થ વેષ છે, ૨૯ વર્ષની ઉંમર છે, યુવાન અવસ્થા છે; છતાં અતીન્દ્રિય ભાવનામાં આખો આત્મા અને સાધક સ્વભાવ ઘોળાય છે. પાંચ વર્ષ પછી (શ્રીમદ્) સમાધિ મરણ કરવાના છે. એ અપૂર્વ ભગ્યતિ કેવી હશે !

એક બે મોક્ષ સ્વરૂપ પ્રગટ થશે એ ભાવના એ જાતનો વિચાર અને દ તર ઉદ્ભૂત રચિ કેરી હશે । એનો વિચાર, મનન ચિંતન આત્મા વિષે કરવા મોક્ષ છે યથાર્થ શ્રદ્ધા થવા પડી તેની રચિ અને પુરુષાર્થ વધતો જાય એ જાતની પ્રગટ ચારિત્ર દશા (નિર્મલ મુનિદશા) વર્તમાનમા ન વર્તી સમય તે લુપ્ત વાત છે પણ તેની ભાવના જોવામા ઊભી બારી પકાવ છે અભિપ્રાયમા પરમાત્મા માત્રની છત્રા નથી દેહાદિ સર્વ પરદે મોયી નિર્મલત્વપણુ વર્ત છે હેય-ઉપાદેયનો યથાર્થ વિવેક વર્ત છે કુ પૂર્વ શુદ્ધ સિદ્ધ સમાન છુ માટે તેવો થાઉ એ એક જ આદરણીય છે વર્તમાન પુરુષાર્થની અને અપૂર્વ અવસરની ભાવના બારી સમય છે

આ ક સમા પણ સર્વત્ર ભગવાન તીર્થ કંઠ પ્રભુએ એકા વતારી શ્રવ કલા છે સ્વરૂપની યથાર્થ શ્રદ્ધા સ્વરૂપના લક્ષે જિન આગા વિચાર, વીતગમ સ્વરૂપનુ ચિંતન સ્વરૂપ રિથ રતાની ઉત્કૃષ્ટ રચિનુ જ ગત દિન ધોષન ઉત્સાહ, જનશ્રુતિ આ કાળે પણ વર્તી રહે છે સ સાગનો પ્રેમ રૂપાદે પણ નહીં અને વીતગમ ચારિત્રની ભાવના નિરતર બાવે એવા ધર્મમાને સસારી વેષમા ગ્રહેવુ પડ્યુ હોય, છતા એકાવતારીપણુની નિ સદેહ ખાત્રી આપી રહે છે આ મધ માત્ર વાતો નથી અપૂર્વ દશા, અપૂર્વ વિચાર અને સાચા આત્મધર્મની રચિ કોને આવે ? નિરુત્તિ લઈને કોણુ વિચારે ? લોકોએ સ સાગની વિપાધિમા સુખ માન્યુ છે આજરૂ માન ધર બાર, સ્ત્રી કુટુંબ, દેહાદિના વ્યવસાયમાથી મમતા છોડીને થોડી પણ નિરુત્તિ

લઈ આ તત્ત્વનો કોણ વિચાર કરે છે ? લોકોમાં યોગી પ્રવૃત્તિ ખૂબ પેસી મઈ છે; તેથી ખાવું-પીવું આદિ અનેક પ્રકારની શરીરની સમવડતામાંથી નિવૃત્તિ મળતી નથી. બોજનમાં પણ ફેટલી ઉપાધિ ? રોજ બે-ત્રણ વતનનાં શાક આદિ ઘણા પ્રકારના સ્વાદની વૃત્તિઓને પોપણ આપવાનું જોર ધણું, વળી જીને પણ રસોડાના કામમાંથી નિવૃત્તિ ન મળે, એવા અનેક જિઠા પરિણામ અને વ્યવસાયમાં આત્માની વાત કાને રહે ?

આખો સંસાર દુઃખથી સજગી જીએ છે. ઉપાધિ ફેટલી વધારી દીધી છે ! તેમાં ફેટલી બધી અચાંતિ છે ! જતાં દેહાદિની મમતા આગળ અચાંતિ કે દુઃખ દેખાતું નથી. વિવિધ પ્રકારનાં શાક, મિષ્ટાન્નના વિચારો તથા આગર, રૂપીઆ, માન, સન્માન, મોટાઈ વગેરેના વિચાર ધોળાયા કરે છે. વિષય-કપાય અને દેહાદિની આસક્તિ ઘટાડ્યા વિના આત્માની રુચિ, સાચી પ્રતીતિ ક્યાંથી થાય ? જોને સત્પુરુષને લક્ષે ચાલવું હોય તેણે સંસારથી સુખ-બુદ્ધિની મમતા છોડવી જોઈશે. મુમુક્ષુતાનાં લક્ષણો ધારણ કરીને સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ માટે સત્સમાગમનો અભ્યાસ તથા તે રુચિમાં દૈન્ય મઈ તેની પાછળ ઝૂરણાં કર્યા વિના સાચા માર્ગનું અંશે પણ જ્ઞાન થતું નથી. જવનો જવ ક્યાં છે કે રાત દિવસ જવનો અંત કરવાનો વિચાર કરે ! ધન્ય તે મુનિ, ધન્ય તે વીતરાગ દશા ! અપૂર્વ અવસરની સ્થિરતા-રમણતા ક્યારે આવશે ? તેની તૈયારી કરવાની આ જાવનાં છે.

મુયાયી વીચ્છ ” એટલે જો

તથા ત્યાં તેનો પુરુષાર્થ થયા વિના રહે નહીં પોતાને શેની જરૂરિયાત છે તે મધ્યસ્થપણે નક્કી કરવું જોઈએ તેમા વિ-
રોધી કાગળો શું છે તેનું યાન પ્રથમ હોવું જોઈએ જેને
આત્મ દિત એટલે મોક્ષપત્ની રુચિ છે તેને સસારના કોઈ
પણ પદાર્થની રુચિ ન જોઈએ આ દેહ મારો ટકી રહે, બા-
લની સગવડ મળે તો હીક એ આફિ કોઈ ઇચ્છાનો અવકાશ
રહે નહિ એવો પ્રામાણિક અભિપ્રાય પ્રથમ થવો જોઈએ
વિચારો કે આત્માને પગથી લુટો માનો છો ? તેની જો હા
કહો તો તેનું લક્ષણ શું ? કે આત્મા છુ તો કેવો છુ, કેવડો
છુ, અને મારે કારી શું, તે પણ નક્કી કરવું જોઈએ કારણ
કે અનંતકાળથી સમજણમા (અભિપ્રાયમા) જૂન ચાલી આવે
કે પોતાના સ્વભાવની અતવણીમા મોગી જૂન છે, તેના પેટામા
બધી જૂલ સમાઈ જાય છે મન, વાણી દેહાદિ જગતી કોઈ
ક્રિયા એતનને હાથ નથી, કારણ કે અરૂપી આત્મા, રૂપી જગતી
ક્રિયા કરે અથવા સસારની બવરથા કરે એ સર્વથા અસ-
ભવિત છે

પુણ્ય પરિણામ શુભ જોગની ક્રિયા એટલે કે શુભ પરિ-
ણામ તે મોહકર્મ જનિત ઉદય ભાવ છે અનંત વિકારી
જગતની સદાપતાથી ચતા શુભ પરિણામથી અવિકારી આ-
ત્માને પણ માનવો તે જૂન છે પુણ્ય પરિણામ કરવા જેવા
માનવા કે હીક માનવા કે તેને આત્માના મણવા એ જૂલનાગી
માન્યતા છે એવા ઊંધા પુરુષાર્થથી અનુધ એવો શુદ્ધ આત્મા
પણ કેમ જાણે ? બધામાવે (કર્મભાવે) અનુધ

પણ-નિષ્કર્મ અવસ્થા ન જ પ્રગટે માટે પ્રથમ સ્વ પગની
 બુદ્ધિ વિરોધ સહિત જાણવી આત્માની યથાર્થ શ્રદ્ધા (રચિ)
 વિના “ સદુ સાસન બંધન યથા ” જડ કાર્યો કે સસાગની
 વ્યવસ્થા આત્મા કરે છે એમ માનવું તે ચક્રવર્તી રાજાને માથે
 વિઠાનો બોળે નાખવા જેવું અનુચિત કાર્ય છે આત્માનો
 અબધ સ્વભાવ છે તેને શ્રવે અજ્ઞાનપણે બંધવાળો માન્યો છે
 જડનો બધ સ્વભાવ છે તેનો ઉપચાર આત્મામા કરીને હું
 પુણ્ય કરે તો ઠીક, એનાથી આત્માનું સાધન થશે, શુણ્ય થશે,
 એમ જે માને છે તેણે સ્વશુણ્યનો ઘાત કર્યો છે આત્માનું જ્ઞાન
 થતા પછી હું અનધ છું, અસંગ છું એવા લક્ષ સહિત
 ત્રિવ ક્ષાય દાબવાનો પુરુષાર્થ થતા મદ ક્ષાય, શુભ ભેગ,
 પુણ્ય પરિણામ યથા વિના રહેશે નહીં, પણ ધર્માત્મા તેમા
 સિત માનવો નથી તેના ઉપર ધર્માત્માને લક્ષ નથી, પણ
 પોતાના અભિપ્રાય તથા પુરુષાર્થ ઉપર તેનું લક્ષ છે શુભાદિ
 ક્રિયા થઈ જાય છ તેને વિવેક સહિત જાણે છે જે થાય
 તે ઉત્પન્ન છે તેને કરવા જેવું કે ઠીક કેમ મનાય ? ચૈતન્ય
 ભગવાન પુણ્યાદિનો કે દેહાદિની ક્રિયાનો કર્તા નથી ‘ હું પરથી
 બુદ્ધો કેવળ શુદ્ધ ચૈતન્ય માત્ર છું , એ બાવનાથી આગ્રિ
 દશા આત્મા વિના રહે નહીં બાવે બવનો અભાવ કહ્યો

શ્રીમદ્ને જ્ઞાતમે વળે જાતિસ્મરણુદાન યયુ હતું તે
 મની યાદ શક્તિ એરી ત્રિવ હતી કે કોઈ પણ પુસ્તક એક વખત
 વાંચી જાય તો ફરીને વાંચવું પડે નહીં, એટલી તો જ્ઞાનની
 ઉદ્ધાડ શક્તિ હતી. શ્વેતાશ્વરના ૪૫ આશ્રમ-મૂત્રો તેઓ દેહ

વખતમા વાચી ગયા હતા આખા જિનસાસનનુ રહસ્ય તેમના અતઃમા ભર્યું હતુ એની વિચાળ અને તીવ્રબુદ્ધિ તેમની હતી પોતે નો પ્રસંગથી દૂર રહેવા માગતા હતા, અને નિઃતર રસરૂપની સાનધાનીનો વિચાર, સામવાચન, બિંદુ મનન કરતા હતા તથા જાવના જાવતા હતા કે કુ કયારે નિરૂત્તિ નહી

ધર્માત્મા પોતાની અતઃગ રચિતતા વધ્યા વિના હાથી ત્યાગ કરીને આની નીકળે નહીં હાથી કાષ થતુ નથી પુરુષાર્થ વધતા સહેજે મુનિપણનો વિકાસ અને મુનિપણ આને છે

ધર્માત્મા ગૃહસ્થને અસ્થિગતાને નાગરો શુભ-અશુભ દત્તિ થઈ આવે પણ તેનો આદર નથી દ્રષ્ટિમા સસારનો અજ્ઞાન વર્તે છે, અને વૈરાગ્ય વધાગતો મોક્ષની જાવના જાવે છે જ્યા રચિ હોય ત્યા પુરુષાર્થ થવા વિના રહે નહીં ધર્માત્માને નિરૂત્તિના જ વિચાર આવે સ્વપ્નામા પણ તેના જ વિચારે હોય આત્માની રચિ પગલે ચલી નથી સસારની મમતા ધટાડી યોગ મહિમા નિરૂત્તિ લઈ સત્સમાગમ કરે, અને વાગવાગ શાશ્વતુ વાચન મનન અને તે સજ્જીના વિચાર ગદ્યા કરે તો રચિ વધે તત્ત્વની મથાર્થ રચિ થવા પછી સસારનુ વલણ ગ્રહે નહીં મોક્ષની વધાર્થ રચિ થવા પછી સ્થિગતાની જાવના થાય અને અનત વીર્ષ પ્રમટાતુ એવો પૂર્વ અવસર [સ્વકાળ દશા] કયારે આવશે ?

આ તેમની જુમિમમા આત્માની પૂર્ણ શાત સમાધિ

[બેદદ સુખ મ્હા] પ્રગટે છે પગમાવગ્રાદ સમ્યક્ત્વ અને યથા
ખ્યાત ચારિત્ર માતી કર્મોનો નાશ થતા પ્રગટે છે ॥ ૧૫ ॥
હવે સોગમી ગાથામા કેવળગ્રાનીને ચાગ અઘાતી મ્હો કેવા
હોય છે તે બતાવે છ—

ચેદનીયાદિ ચાર કર્મ વતે જહાં,
મળી સી દરીવત આકૃતિ માન ભે;
તે દેહાયુત આધીન જેની સ્થિતિ છે,
આયુત પૂર્ણ મરિયે દેહિકપાન જે અઠ ॥ ૧૬ ॥
તમ્હો જૂમિરામા અનત ગાન, અનત દર્શન અનત સુખ
અને અનત શીર્ષ પ્રગટે છે પણ દહ્ય ચાર અઘાતી કર્મ ન
જેલી દોરડી જેવા વિષમાન છે પણ તે બાધ નથી અઘાતી
મ્હોમા યાતા-અયાતા (ચેલ્નીય) આદિ અપે પ્રાગ્બદ્ધ
નાખ ગહે છે અને આયુષ્ય પૂર્ણ થતા સુધી તેની સ્થિતિ છે
આયુષ્ય પૂરું થતા દેહમા ગેદાની જીવની સ્થિતિ પૂરી થાય
છે તેથી ગર્ભગમન સ્વભાવ પ્રગટ થઈ અનત તત્ત્વ મિદ્ધ,
સુદ્ધ મુખ થાય છે

જ્યાં સુધી આત્માનુ ચચાર્થ જ્ઞાન નથી ત્યાં સુધી પગ
કણુમા, દેહાત્મિયા પુણ્યાત્મિયા કર્તૃત્વ, મમત્વ અને સુખશુદ્ધિ
નો નહીં મ્હો અજ્ઞાનપૂર્વક શુભ પરિણામ કરતો તો પાપા
નુનથી પુણ્ય બાધશે એ પગપગ નગ નિર્જોત્તના જગે
આત્માના જ્ઞાન-બ્રહ્મા વિના ભવ ન રે

આચા દિગની મમજાણુ વિના અનત કામથી જીવે ગમ
નું થયું છે મ્હો અપૂર્વ જ્ઞાનવડે આત્મા પગથી જુદો જેમ

નેમ આ રા નરી તેરી આ મા અર્જુન અવસ્થામા ગ્હો
 થકો દેહ ગદિત થા નથી એ દેહવી રૂપી બીજા દેહમા જતા
 ને તે તંત્ર અન કાર્મણુ યરીઁ માથે જ રહે છે વળી સમ્ય
 વર્તન વિના મહાગ્ધી તુ રથી નતિકૂળતાના સ રાગો દેખાય
 ગ્હકે નિદોર ગાતાચમ્પિ । જૂનીને પગ સત્તાનો દરી ।
 રી અર્જુનભાવમા દુર દમો છે તેથી પગ વસ્તુમા નુષ
 છુદિ તથા ઇદ અનિષ્ટપણી પના કરીને ને રાખી વી
 ધાય કે અ માને જૂનીને પુષ્પાદિ પગ ઉપાધિમા સુખ માન્ય
 કે જેની માન્યતા તેરી મિ અને મિ તેવુ વર્તન થયા
 વિના રહે નહિ પાતામા જ અનત આનંદ જોઈ કે તેનો
 વિશ્વાસ નથી તથો તે આનંદની બધી અવસ્થા દુખ તથા
 અશાંતિ છે જ આ મા દરેક સતત આનંદસ્વરૂપ છે તેની
 પ્રગટ અવસ્થા ન હોય ત્યા તેની બીજી અવસ્થા દુખ નમ
 રૂપ છે ન જ સ્વભાવ દુખપણુ પોતાથી ન જ હોય પણ
 એ પોતાને જૂનીને પરતુ મમત્વ મુ તેવી તે આનંદને ક્રોધ
 મન માયા અને લોભરૂપ અવાતિપણે આમાજો એટલે સ્વા
 ધીન સ્વરૂપનો [ગાતા વખાવનો] જીવે નિરોધ કરો
 નવજ નતુ અનત સુખ પ્રાપ્તિને પુષ્પ-પાપ માન-અપ
 માનમા પી સુરે જુ બીજાને આમ રાખતા મો
 આનંદે છે જુ બીજાને સુખી કરે-દુખી કરે જીવે માટે
 અથવા આમ અવસ્થા રાખી દઉ એમ જે માને છે તે
 ચેતન્યના વાતિસ્વરૂપને જૂને છે જે પોતાને આધીન નથી
 એવા જ સસાગની યાગ્યા ગમ્યવતુ માની ગ્હા છે તેઓ
 ઉપાધિરૂપ અવાતિને આનંદ માની લે

તોફા એ. ખીજની ખમગ પૂછે, ત્યારે જવાબમાં હે કે
આનંદ છે, અમને કુખ નથી પણ ધીરો થઈને વિચારે માણ
પરે કે મહા મોહે આત્માના આનંદને લૂગી લીધો છે કોન
મન માયા અને લોભથી કણે કણે ચંચલી દિસા અને અ
ચાતિ ચાપ છે તે કાણુ લુચ્છે છે ? જેમ કાંઈ ખૂન દાં પીને
મગમૂનમાં પડે-પડે આનંદ માને છે તેમ આત્મજ્ઞાનથી
ગદિત મૂઠે થવો પરંતુ આનંદ માને છે

કાંઈ કહે કે કે અમે આત્માને દેહની લુગે માનીએ જીએ,
અને ધર્મક્રિયા કરીએ જીએ તો તે જૂઠું છે જેને પોતાની રચિ
કે નત્તામાન પગિલામની ખમગ નથી તે ધર્મના નામે ગુજ બાવ
રે તા પાપાનુયથી પુણ નાથે અને સાચે-સાચે મિથ્યાત્વ
મોહનીયનુ (૧વા અભિપ્રાય) અનતુ પાપ બારે

પોતાના અનત આનંદસ્વભાવને સુધીને અનત આન
ંદની ઉત્કૃષ્ટ ગંધી અન-ધામા-એને કે કુખ અચાન્તિ, ક્રોધ
માન, માયા, લોભના જે શવ દરે છે તે કણે કણે ચંચ
આત્માની બાવદિસા પરે ૧ અનતી અચાતિમા મુખની
સ્પેના પરે છે તે પોતાની જ અનતી દિસા છે પોતે પોતાને
સુધીને પગલિત ધર્મ માને તેને પગણે કાણુ મમજની શરે ?
પોતે ધીગજવી પોતાના આત્મજત પગિલામને જોગખે અને
અનાતિની જૂન ટાળ નો ગુણુ (ધર્મ) ચાપ

શ્રીમદ્ ગણચંદ્રે પુવાન વરે અર્ધ રંગચ, ઉપચમ માવે
નકિત મોહુ દની પ્રાપ્તિ માટે વિશ્વામ સીતગગ રંગ
વના રી

વતમાન સધાગણુ શુદ્ધિવાગા હવે આ જમાનો ત્ય
તનતાનો છે શુદ્ધિવાદનો છે અમાર આમ માનવું છે અને
વર્ષ પાગ પાગી સજીએ વગેરે વધુ ઝકારે સ્વ-ગદથી
રેલા ચરેલા દેખાત છે હમિય લખતા હોય તો તે પોતા વિ
ધણા ગદાપણુ રચાવત રે છે અને વડીનોને ગાજ મણે છે
તથા ધર્મનું હબમ (ધર્તિગ) લઈ બેઠા છે એમ બોલે કે
નગી લે મી ગુપ્તની અનુદાતા હોય તો અવગતામાં
ખૂન ફાંડે દુ પહોળો અને હરી સાકડી એવી ત્યા
તેમની હોય છે ત્યારે ગાની જાના બાવે છે કે હુ પૂર્ણ
ગુદ અસમ છુ પૂ પનિવતા પ્રમ ગવાની રચિમા સ
સરતી રચિને અવગત નથી પગાપુ માન માટે નથી એમ
ગાની સ્વરૂપની જાનામાં નિશ્ચય રાખવા છે સ્વરૂપમાં ત્યા
કે સસાગથી નિર્મમત્વ થતા છે

અગાની હવે જસાગમા દેહ વિનિયોની આસમિ (રચિ)
ના રાજાના છે અને આ મે મુર્તિ આમ કરી સકુ મે
સુખી કર્યો માગથી આ બધુ માન છે એવા એવા પ્રમરે
આત્માને અપગધી તથા ઉપાધિવાળો જ વાદી પરાધીન
અને પુરગદનો બિખાગી તેઓ બનાવી દે છે (રોને જ અને
કે) તેઓને રાત્રે પલ્લુ સી મન બ્યાગર આદિના જ સ્વ
પા બાવે છે

ગાની ધમાત્મા (શ્રીમદ) ગદ મા વર્ષ તો અપૂર્વ અવ
એવી બાવના બાવે છે કે દેહાદિ ઉપાધિની પાવના
અને મુર્તિ અમમ મુદ્ધ અવગત પ્રમ હી અસરીરી

૬૩ પગમ તત્ત્વની ગાઢ રચિ વધતા ગ્રન્થના પશ્ચ તે સળ
ધીના જ આવે ગાન દિવસ આત્માને જ દેખે જાણે અને
વિચારે, " ૧. અસરીરી થઈ જઈ, મહાન સત મુનિવરોના
સંસ્રમમા મે ૧ છુ. મોક્ષની મઃણી બેની થઈ છે, નન્ન નિ
મૈય મુનિઓના ટોળા દેખાય છે, " એ આદિ પ્રમાણના જ
ગાનીને ગ્રન્થ આવે

તેને સસાગની ગ્રન્થ છે, તેને તે જાતના વિચાર તથા વ
જ્ય થઈ વિના ગ્રંથે નહીં પુણ્ય-પાપ, દેહાદિના મર્ષ જ
કારી કારો પોતાને આશ્રિત માનવા તે કાર્ત્ત્વભાવ છે, ઉપા
ધિષ્ઠ જથભાવ છે કુ નિરાકૃત ચૈતન્ય જ્ઞાનકર્મુર્તિ છુ
" ચૈતન્ય અનુષ અમૂરત, સિદ્ધ સમાન સદા પદ મેગે "
એ સિદ્ધપદ ક્યારે અને કેવી રીતે પ્રગટે એજ ભાવના અ
તરનમા ખૂન યોગાતા આગિચ્છુતો વિકાસ થઈ વીતરાગતા
પ્રગટે છે સંસારી મોહી કવ જાણ ઉપાધિથી તથા ધર્મના
નામે પાપાનુબંધી પુણ્ય વડે ફાલવા માને છે, ત્યારે જાની
એમ માને છે કે કુ જ્ઞાનદન્વરૂપની ગ્રિયગતામા ફાનુ, એક
પગન. ૩ નાનની ઉપાધિ ગ્રંથવા ન હો એવા અનુષભાવે
વીતરાગ દર્શિવડે ગ્રંથની સારવારી વધારે છે, અને અપૂર્વ
સ્થિતતા (જાનની એકમતા) ને સાધે છે એ પવિત્રતાની રત
મતામાં દેહાદિ પગનાહમાવનો સનધ ટળી જાય એવા અ
પૂર્વ અસર ક્યારે આવશે તેની આ ગાથામા જાવના આવે
૬ આ જાનની જતન મ જમિમ પામ્યા વિના ફાલ પદ મો
વરમાવને

તા-૬-૧૭ ૨૧

અહીં શુદ્ધ આત્મવ્યવસ્થા કેમ રચાઈ શકે તેની જાણના છે
 જેના જેની રચિ તે જાણુ ન માગે જેને સસાગના ધન
 આત્મવ્યવસ્થા રચિ કે તે ગચ્છાદિ વૃક્ષા દ્વારા પૂણ્ય પત્રિ
 આપને ઇન્કે કે અને તે જગદી પ્રાપ્ત થાય એવા મનોમય
 (ભાવના) જ્ઞાન છે તેનાથી વિપરીત સ્વચ્છા પુરુષાર્થ જ્ઞા
 નીને હોય છે આ સસાગ એકાન્ત દુ મે રીને અત્યાનમય
 અશાંતિની બાળી જળી ગ્લો છે આ આત્મ વ્યવસ્થા તેનાથી
 જિન એકદં શાંતિ અનન્મય જ્ઞાનન કે એનું જ્ઞાન થતા
 શુદ્ધ તત્ત્વવ્યવસ્થાની ભાવના થાય છે અને પૂણ્યની ભાવના
 (રચિ) વધતી જાય છે

કવચગાન કેમ પ્રગટે તની જાણના શીમ, ગજવદ્ રત્ના
 મગત અહીં નિગારે છે અન્ન સિદ્ધિવાની ભાવના છે

પોતાનું પૂર્વ શુદ્ધ આત્મવ્યવસ્થા જેનું હ તેની જ વ્યવસ્થા
 રીતિ (સમ્યક રહ્યા) જ્ઞાન અને શુદ્ધિ મારદશાથી સદાજ
 આત્મવ્યવસ્થાનું મોતન ધર્માત્માને આરે છે ૭ પૂર્ણતાને રક્ષ
 રૂપે થવાની જાણના ગાની જાવ છે ॥ ૧૬ ॥

હવે શ્રી મ્હો જોડી જિન શ્રીમંત્રની વાત છે

મન, વચન, કાયા ને કર્મની નર્મણ,

પૂરે જહા સકળ પુરુષ સમ રત્ને,

જેનું અપોની ગુણસ્થાનક ત્યા વર્તેલું,

મહાભાગ્ય ગુણદાનક પૂર્વ અમર જે અન્ ॥ ૧૭ ॥

જાનાવરણ વર્તનાવરણ આદિ આકર્ષ મે એ પુરુષ

ગ્રંથોનો સંગી સખ હો ને અર્થ દેવદારે હવા
 છુતા દો અને નવા મર્ બધાર તે અર્થો દેવદારે હવા
 અટકે નવા મર્ બધાવામાં નિર્વચ મુલ્ય દેવદારે હવા
 તે નિમિત્તનો પોનામાં મીમંસા રી પેતને પૂરતિ, નરૂપના
 અસાવધાન સહ પુપ્પ-પાપ મત વર્ણ હાને દાવ
 મે અગાનજાન (બધભાન) છે એ રીત પાત્રી હવ
 નવા શુભ-અશુભ મર્ બારે છે

આત્મા અનધ છે એટલે મેં કહ્યું સદા હ તેને જ
 લીને બધભાનમાં દખાને પોતે અવદુષ્ટ થને કે, પદા
 ત્યારે બધા પડખાથી વિરોધ દા મેં કહ્યું અતિપ્રાન (અ
 ન્યદુર્લાન) આત્મા પ્રગટ મેં ત્યારે સુતના લગે ધિયનના
 નો પુરુષાર્થ વધતા વધતા એમને મેં કહ્યું મી થાન હ, અ
 બારે કેવળગાન પ્રગટે છે ત્યારે ત્યારે મી થાન હ, અ
 જિનેશ્વર ની પ્રાપ્ત કરે છે એટલા મી થાન હ, અ
 બાળીના વાગ અગાની આવશ્યક મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું
 [અ, હ, ડ, ઝ, જ, છ] કહીએ તે મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું
 મુ અગામ ગણમ્યાન છે ત્યાં બધા મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું
 મેં કહ્યું કે ત્યાં કોઈ પણ પગમાપુમે મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું
 તે પાત્ર હવ સરો મહેવા નોટો મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું
 ગોત્ર અને વેળીય એ મારે મોંની મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું
 મુખા સિદ્ધ ત્યાં પામે છે મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું

તેમને ગુણસ્થાને સાક્ષાત સવરૂ
 પ્તા, યોગનુ પન હોવાથી મેં કહ્યું મેં કહ્યું મેં કહ્યું

ચાપ ૩ તે જ સમય કર્મ સ્વેચ્છસ્પર્શના પામીને છૂતી જાય કે તેમની ભૂમિકા નાપત થતા આ જડ દેહના રજાઓ અતિ ઉત્તમના રજાટિક જેવા રચાયેલ થઈ જાય ૬ અને જમીનથી પાચ દગર ધનુષ અને સદગુણ (હૃદય વગર) દેહરૂપિયરૂપ ચાપ ૭

તીર્થંકર નામ ધર્મની ઉત્કૃષ્ટ પુણ્ય પ્રકૃતિનો પોતે હોય તો હદો વડે સમવસગ્ધુ (સમસભા) ની અસૌમિક આચરણરૂપ ગ્યના થાય છે ત્યાં મધ્યની ગતજડિત સિદ્ધાસન અશોકદશ માન થઈ આવે વધુ પ્રમાણની અતિ સુખ રચના થાય છે સો હ દો ભગવાનની ભક્તિ પ્રેરે છે ના થઈ હોયને અતિ ઉપકારી નિમિત્ત એવી દિવ્ય વાણીનો શ્રવણ (એ માર) છોડી આના નાશાત પ્રભુ વર્તમાનમાં પન્નમહાવિદેહ સ્વભાવ નિગળે છે તમના દેહની ગિયતિ પૂર્ણ થતાં અયોગી અમલ અનુભવ (ચૌ મો શ્રેણી) પૂર્ણ થઈ સિદ્ધ સિદ્ધાની ઉપર તબો રાચત આનંદમાં નિગળે છે

સર્વ જીવ કે સિદ્ધ સમ જે મમને તે ચાપ ૮

દૈર્ઘ્ય આત્મામાં અનુપમ અતીન્દ્રિય બેદર સુખ શક્તિ પણ છે અજાવ જ ઉપકરણ છે રસાધીન છે જો ન હોય તો દહી પ્રગટ થઈ શકે નહીં છે તે જાતની શ્રદ્ધા જ્ઞાન અને ચિત્તાવરે જે છે તે પ્રગટ થઈ શકે ૬ તે વિના બીજા કેઈ ઉપાયથી મોક્ષ નથી ગામા પડ્યો છે મરણ ન આશુ પુરુષી નહીં મનના શુભ પરિણામથી નહીં દેહથી ૭ ૫ ૧ આત્મામાં જ્ઞાન પ્રગટ મરણ અને જ્ઞાનરૂપ દ વાનુ

આન્યુ. શ્રીમદ્ આ જાતની લાવના અંતર રમણતા સહિત
ભાવતા હતા. તે લાવના એક દેહ પછી પૂર્ણ કરવાની છે,
તેના આ નિઃસદેહ કાંઈકારારા છે. 'અપૂર્વ અવસર' માં સા-
ધક સ્વભાવને બરાબર મલાયો છે, ક્રમે ક્રમે શ્રેણી લીધી છે.
દર્શનમોહનો ક્ષય કરી પછી સાધક દશામાં આગળ વધતાં ક-
પકશિ-આઠમી ભૂમિકાથી સર કરી ચારિત્રમોહ કર્મના ઉદ-
યનો ક્ષય થતો જાય છે. બારમી ભૂમિકા ક્ષીણમોહની છે. ચાર
ત્રાતીકર્મનો ક્ષય થતાં સર્વે પદ-તેરમી ભૂમિકા-પ્રગટ છે;
અને પછી ચૌદમી અયોગી ભૂમિકા વર્તે છે. આવી મહા બાજ્ય-
વંત પૂર્ણ મુખદામક અખંધ દશા પ્રગટ થાય, એવો સ્વકાળરૂપ
'અપૂર્વ અવસર' ક્યારે આવે તેની આ લાવના છે. ॥ ૧૭ ॥

હવે સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત, યતાં આત્માની અવસ્થા કેવી હોય
છે, તે જણાવે છે:-

એક પરમાણુમાત્રની મળે ન સંપર્શતા,

પૂર્ણ કલકરહિત અગ્રાસસ્વરૂપ જો;

શુદ્ધ નિરંજન ચૈતન્યમૂર્તિ અનન્યમય,

અગુરુતણુ અમૂર્ત સદૃશ પદ રૂપ જો. અ. ॥ ૧૮ ॥

અહુમાં જેમ એક રજકણ પશુ ન જોઈ, તેમ ભગવાન
આત્મા અતીન્દ્રિય ગ્રાનધનસ્વરૂપ નિબિડ છે, તેમાં કોઈ પર-
માણુનો સંપર્ક નથી. તેને ભૂલીને, આત્માને પુણ્યવાળો, રાગ-
રૂપાદિ ચીકણવાળો, સ્પર્શવાળો કે બંધનવાળો માનવો તે મિ-
ત્યાદર્શનરહ્ય છે. આત્મા સ્વભાવે સિદ્ધ ભગવાન સમાન
છે, તેથી અપિનાશી, શુદ્ધ ચૈતન્ય માત્ર, અતા-દ્રષ્ટા, પૂર્ણ-

જ્ઞાન સમતા અને આનંદમય શક્તિરૂપે છે, તે શક્તિરૂપ બેહદ
અજ્ઞાત પૂર્ણ સ્વે નિર્માણ થતા એક પરમાણુમાત્રનો સંયોગી
અનુષ્ઠ પક્ષ રહેતો નથી, એવો વસ્તુનો સદૃશ સ્વભાવ ■
આના અનુષ્ઠ અજ્ઞાતની વચાર્થ પ્રતીતિ જે આત્મામાં વર્તે,
તેન એક રજઃકણમાત્રનો બધ પાલવે નહીં આ સમ્યક્દર્શનનું
સ્વરૂપ કે આવો નિ શક અભિપ્રાય ટકાવી રાખવાની શક્તિ
નોંધા ગુણસ્થાનથી રહે થાય છે

હું સિદ્ધ સમાન શુદ્ધ, અનુષ્ઠ ૧૩, શુભ કે અશુભ કર્મના
કોઈપણ ગુણકણનો સનુષ્ઠ મારે નથી એવી દૃષ્ટિથી પૂર્ણ
થવાના લક્ષે સ્વરૂપનો ઉત્સાહ વધારે છે, અને એ દૃષ્ટિનું
ધોનન વધતા સમ્યક્ત્વ શક્તિ અપ્રતિહતભાવે અગ્નિત્રી
રમણુતામાં (સ્થિર ઉપયોગમાં) એકમતતા વધતા પરમાવગાદ
સમ્યક્ત્વ અને વચાખ્યાત ચારિત્ર પ્રગટ થાય છે, ત્યારે નિશ્ચય
પૂર્ણ પવિત્ર વીતરાગ દસારૂપ શુદ્ધ સ્વભાવ પ્રગટે છે

ભગવાન આનંદધન ચૈતન્ય પ્રભુમાં એક પરમાણુમાત્રનો
સ્પર્શ નથી, ઉપાધિનો અસમાન પક્ષ નથી, એવું તેનું મૂળ
સ્વરૂપ છે, માટે તે જાતની શક્તિ, જ્ઞાન અને સ્થિતતાવડે નિજ
પદ પ્રગટ થાય છે એવો અપૂર્વ અવસર ક્યારે આવે ! તેની
અહીં જાણના છે

ધર્મોત્તમા પોતાને અનુષ્ઠ, શુદ્ધ અને છે, અને સાથે તે
જાતનો નિ શક અભિપ્રાય ટકાવી રાખવાનો પુરુષાર્થ વધારતા
રહે છે અશરીરી થવા માટે માત્ર મોહની જ તેને અભિતાપા
તેથી સસારન્ય કોઈ પદાર્થની કે પુણ્યાદિની છત્ર માત્ર

તેને નથી. ઉપાધિથી પોતાને જોળખાવવો પડે તે શરમ છે, એમ ધર્માત્મા માને છે. ત્યારે અસાની જીવ એવીરીતે પોતાનું અહંત્વ વધારે છે કે, હું સુંદર, હું પુણ્યવાળો, ધન, કુટુંબ, આખરવાળો છું, એ આદિ પ્રકારે પોતાને રૂઝે માન્યા કરે છે.

આત્મા અતીન્દ્રિય, નિરાકુળ, શાંત, સમતારવરૂપ, પરથી જુદો છે; તેને જૂલીને ઉપાધિમાં સુખની કલ્પના કરે, અને પોતાની ગતથી વિરૂદ્ધ જડ કર્મની વિકારી અવસ્થાથી આત્માને જોળખાવે તે મહાકલંક છે. પુણ્યાદિ સયોગ હોય તે પણ પવિત્ર ચૈતન્યમૂર્તિ ઉપર અશુચિમય મૂમડાં છે; ચૈતન્ય નિરાગી તત્ત્વ છે, તેને કર્મની ઉપાધિવાળો જોળખાવવાનો ધર્માત્માને ખેદ છે. ધર્માત્મા તો નિરતર બાવના બાવે છે કે હું અચરારી, મુક્ત દયાવાળો ક્યારે મરું જાઉં. દેહાત્મજીવિવાળા જીવને પરવરતુમાં સુખજીવિ રહે છે, દેહાદિની મમતા તથા સમવસ્તુતા પોષવામાં જ પોતાનું જીવન માને છે, અને સર્વ સંક્રિતનો દુરૂપયોગ કરે છે; ત્યારે ધર્માત્મા મુનિ જંગલમાં એકાકી, દેહની મમતા રહિત વિચરે છે. કદી સિંહ આવીને આ દેહને ફાડી ખાઓ, કે દેહ ઉદાર્ઠ જાઓ, બેદાર્ઠ જાઓ, અથવા આ દેહનું ગમે તે થાઓ, તેથી મારા જ્ઞાનને અને સમાધિને બાધા નથી એમ તે મણે છે. આવે અવસરે આત્માની અનંત શક્તિ પ્રગટ કરી જેઓ માલ કાઢી ગયા અને કાઢી જાય તેઓને ધન્ય છે. મનુષ્ય દેહની તે સાર્થકતાને પણ ધન્ય છે. એમ ધર્માત્મા દેહની મમતા ઊંડી મુક્ત ચપ્પની બાવનાને બગવાન બનાવે છે. એક ધણુમાત્ર સંસારમાં રહેવાની કે રાખવાની નથી. પોતાના સ્વરૂપલક્ષે

વિચાર અને રજિ વધારતો તથા અનધ ભાવ ટકાવતો, તે
 ક્ષણે ક્ષણે અનવ કર્મની નિર્ભંગ કરે છે, અને મોક્ષમાર્ગને
 સાધે છે મોક્ષ સમીપ આગળ વધતો જાય છે, ત્યારે અઘાતી
 જીવ બધામાલે સસારની ચાર ત્રિમા રખડવાનું સાધે છે
 કાંઈને શકા થતી હોય કે નિગોદ, નરક, દેવલોક વગેરે
 નથી, તો તેનું હોવાપણ્ય એણે કે પરલોકઆદિની સામિતી
 અનેક ન્યાય, દષ્ટાંત, ધુક્તિ અને પ્રમાણથી નક્કી થઈ શકે છે
 ‘આત્મા નિત્ય છે’ તેને બૂલીને પોતાને દેહાદિની યોગ્ય-
 ત્વાવાળો રામ દેવરાજો, પુષ્પરાજો બધનવાળો માન્યો છે,
 પણ સ્વાધીન, નિર્દોષ, જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા, સાક્ષી, પરથી જુદો જીવે
 પોતાને માન્યો નથી તેથી પરવશ્વમા [ઉપાધિમા] પ્રેમ વર્તે
 છે દેહાદિ, પુષ્પાદિથી પોતાને ઝાળખવામા તે હર્ષ માને છે
 જો કે એ (દેહાદિ તથા પુષ્પાદિ) ચેતન માથે ક્યક છે, કસકને
 તોજા માને તેનો છૂટકારો ક્વાથી થાય? માટે પ્રથમ તત્ત્વની
 સમજાણનો પ્રયત્ન કરવાની જરૂર છે આત્મા ત્રિકાળ શુદ્ધ,
 અનધ સ્વભાવવાળો છે તેને પર નિમિત્ત આધીન બધવાળો,
 બહો, હીણો કે વિકારી માનવો તે મોટામા મોટું પાપ [મિ-
 ત્યાદર્શન] છે, સ્વરૂપની દિશા છે, અને અનત જવમા રખડ
 વાનું તે મૂળ કારણ છે
 દરેક વસ્તુ [પદાર્થ] સત્ છે, ‘છ’ તે ત્રિમાળ હોય, સ્વતત્ત્વ
 હોય, કાંઈ વસ્તુ સ્વભાવે વિકારી મલિન હોય નહીં સોનામા
 તાણુ હોય તેથી કાંઈ મોતું સોનાના કાગણે મલિન કહેવાય
 નહીં તેથી રીતે આત્માનો સ્વભાવ શુદ્ધ છે, અનધ છે તેને
 જીવે પગના નિમિત્તનો સ્વીકાર કર્યો છે, અને માન્ય

૧. છે કે હું બધવાળો છું, રાગવાળો છું; પણ જો એમ જ હોય
 ૨. તો જીવ બધનથી કંઈ છૂટી શકે નહીં, ક્રોધ ટાળી ક્ષમા કરી
 ૩. શકે નહીં; પણ તેમ [ક્રોધ ટાળી ક્ષમા] ચર્મ શકે છે, માટે
 ૪. સંસારનો પ્રેમ છોડીને પરમાર્થ માટે જો નિવૃત્તિ ન હોય તેનું
 ૫. જીવન વૃથા જાય છે. આખી જિંદગીમાં આત્મા સંબંધી વિચાર
 ૬. કે સત્સમાગમ ન કર્યો તેને આત્માની રુચિ ક્યાંથી થાય ?

૭. શ્રીમદે નાની ઉંમરમાં, લખ્યું છે કે- 'હું કાણ છું ?
 ૮. ક્યાંથી થયો ? શું સ્વરૂપ છે મારું ખરું ?' આ વાતનો વિચાર
 ૯. જોને અંતરથી જાગે છે તેને જીવનો અંત કેમ ન થાય ? અનંત
 ૧૦. કાળની અચાંતિ, પરાધીનતાની જોને કાળજી વેદના સાગી છે,
 ૧૧. તેને પોતાના આત્માની દયા આવે છે, અને પોતામાં પાત્રતા
 ૧૨. લાવી શુદ્ધ સ્વરૂપ સન્મુખ પોતાને કરે છે.

૧૩. જુઓ તો ખરા ! શ્રીમદ્ને ક્રવેરાતના ધધાનો યોગ હતો,
 ૧૪. છતાં નિવૃત્તિને ઈચ્છતા, અપૂર્વ ભાવના ભાવતા હતા કે, આ
 ૧૫. દેહાદિનો સયોગ નહિ રે નહિ ! આ ઉપાધિમાત્ર મારે ન
 ૧૬. જોઈએ; પૂર્ણ શુદ્ધાત્મા વિના કંઈ મારું નથી. મારું પૂર્ણ
 ૧૭. સિદ્ધપદ કયારે પ્રગટે ! એ લક્ષ્યે એ જાતના પુરંપાર્યમાં જ
 ૧૮. નિરંતર વર્તતા હતા. એ અપૂર્વ રુચિ અને પૂર્ણ પવિત્ર ય-
 ૧૯. વાની ભાવનાનો ઉત્સાહ અને કેવળ નિજ સ્વભાવમાં અખંડપણે
 ૨૦. નિશ્ચય રહેવાની ભાવનાનું રૂળ એ છે કે, એક ભંડ પછી
 ૨૧. મોંઘદયાને પ્રગટ કરી પૂર્ણ પવિત્ર, નિરાકુળ શાંતિસ્વરૂપ
 ૨૨. પોતાના અનંત આનંદને તેઓ પોમશે.

૨૩. લોકોને જો છે, પણ સુખનું કારણ

નથી, દુઃખ નમતુ નથી પણ દુઃખનું કારણ 'મોહ' હોયતા નથી, દેહાદિની આસક્તિ હોયવી ગમતી નથી; અરીસામા રૂપ ભ્રેષ્ઠ મયદાન, દેહને કીક રાખવા માટે અહ-મમત્વ કરતાં અનેક વિચિત્ર રૂપના કરે છે તે ઉપાધિમાં સુખ માને છે, અને એ અશુચિમય કલકન (દેહ) ને સર્વસ્વ માની આડે ધાપ કે, અને આકુળતાને સુખ માને કે યાની તેવા જીવને કહે છે કે તુ દેહાદિ, રામદેવ તથા પુણ્ય-પાપથી જુદો છે એક વાર એ જઠ પ્રકૃતિના વસ્ત્રથી જુદો થઈ નાગો-(સર્વ પરભાવથી મુક્ત) થા, તો ખનર પડશે કે, તારા સ્વભાવમા ઉપાધિમાન નથી એકવાર મોહકર્મની અમરથી જુદો થઈ સ્વરૂપ સન્નુખ થા, તો તારો ચૈતન્ય ભગવાન જ તારી રક્ષા કરશે એટલે તુ સ્વરૂપમા સાવધાન ગ્હીસ આમ વસ્તુરિથિતિ સ્પષ્ટ હોવા છતા જગતને સસાગની ઉપાધિનો પ્રેમ છૂટતો નથી ત્યારે યાની ધર્માત્મા પોતાની અસંગ દસા પ્રગટ કરવાની ભાવના ભાવે છે કે, " એક પરમાત્માત્મની ન મળે સ્પર્શતા, પૂર્ણ કલક ગહિત અડોલ સ્વરૂપ જો, શુદ્ધ નિરંજન ચૈતન્યમૂર્તિ અનન્યમય, " એવો હુ ક્યારે મધ્ય ?

આ જાતની ભાવનામા જે જગત જીવન જીવે છે તે મનુષ્ય ભવમા ગ્હી પોતાની સ્વાધીન દસા ઉઘાડી માલ કાઢી મયા અને કાઢી જાય છે સસારની રૂચિ હોડવા વિના આ પગમ તત્ત્વ કેમ મમજાય ? પુણ્યાદિ પરવસ્તુમા જેને સુખજીવિ તેને સસાગની અરૂચિ અને સાગી સમજણ કયાથી ચાય ? સ્વરૂપની ઓળખાણ થયા વિના જીવો જાય દલે નહીં, માટે દેહાદિની આસક્તિ ટાલી સસમાગમ કરવો યોગ્ય છે.

અનંત કાળની બૂઝ અને અનંત કર્મની ઉપાધિના આવરણમાં (મોહનિદ્રામાં) પડેલો ચૈતન્ય એકવાર જાતે જાગૃત થઈ ગુલાંટ મારે કે હું, મર્વ ઉપાધિ રહિત છું, કર્મકલંકથી ભુદો-અસંગ છું, રામ-રૂપ, પુણ્ય-પાપાદિ પરમાણુમાત્ર મારા સ્વભાવમાં નથી; એમ સ્વભાવનું જ્ઞાન કરીને પૂર્ણ પાવત્રતાના અપૂર્વ સ્વભાવનું વેદન લાગીને કહે કે હું છું તેવો થાઉં. એ જાતનો અતીન્દ્રિય પુરુષાર્થ પૂર્ણતાના લક્ષ્યે કરી, એ જાતની જાવનાની સચિવડે સ્વરૂપની સ્થિરતા કરીને અનંત આત્માઓ પૂર્ણ કલંક રહિત, શાશ્વત, સદ્ગુણદ સ્વરૂપ મોક્ષદયાને પામ્યાં છે, પામે છે અને પામશે.

‘હવે, ‘શુદ્ધ નિરંજન ચૈતન્યમૂર્તિ’ અનન્યમય’ એ પદનો અર્થ કહેવામાં આવે છે.

‘શુદ્ધ નિરંજન’ એટલે મળ-મેલનું અંજન ન હોવું;

‘ચૈતન્યમૂર્તિ’:-તેમાં, ચિદ્ર ધાતુ છે તેથી તેનો અર્થ એ થાય છે કે કેવળ જ્ઞાનોના ધન જેમ મીઠાનો માંમડો એક ક્ષાર રસની લીલાના અવલંબન વડે ક્ષાર રસથી જ, ભરચક ભર્યો પડ્યો છે, તેમ જે એક જ્ઞાન સ્વરૂપને અવલંબે છે તે કેવળ જ્ઞાનરસથી ભરચક ભર્યો પડ્યો પોતાને અનુભવે છે. જેનો સ્વભાવ ખડિત કરવા કોઈ સમર્થ નથી, જે સ્વભાવથી જ પ્રગટ છે, કોઈએ રચ્યું નથી અને હંમેશાં જેનો જ્ઞાનાનંદ વિલાસ પ્રગટ છે, તે અરૂપી વસ્તુ ચૈતન્યરૂપ છે તેથી જીવને ચૈતન્યમૂર્તિ કહેવામાં આવે છે.

‘અનન્યમય’:-જેના જેવો બીજો કોઈ નહીં. અનંત સિદ્ધ

આત્મા શુદ્ધ શુદ્ધ એક સ્વભાવને ધારણ કરવાવાળા છે, એ
આત્મા સિદ્ધ જેના છે

દવે ચોથું પદ "અમુરુલયુ અમૂર્તિ સદગ પદ રૂપ ભે" તે
અર્થ - અમુરુલયુ એ નામનો એક ગુણ છે તે હવે દવેમાં
છે, આત્મા અને જ્ઞાનગુણ અનેક વસ્તુ છે, તે જ્ઞાનગુણ
આત્માના અનંત ગુણો (ધર્મો) સમાર્પિત થાય છે, તેની ચેતન
રૂપ હાલત અનાદિ અનંત છે આ હવે દવેનું પરિણમન છે
પણે દીકરી [નિમરપણે] પરિણમે તો તિમોદમા જાય ત્યાં
જ્ઞાનશક્તિ ધણી સમાર્પિત થાય છે, તો પણ અવગણનો એક અથ
પણ અન્યપણે-જ-પણે થતો નથી, અને પૂર્ણ શુદ્ધ સ્વભાવ
પ્રગટ થતા અવગણ [પૂર્ણપણે] પરિણમતા હોય
જતા પોતાના એકરૂપ સ્વદેવતાની મર્યાદા ઉતરીને અન્ય દેવતા
કે બીજા આત્માના પ્રદેશમાં આત્માનો ગુણ ફેલાઈ જતો નથી
એના મધ્યમ પરિણામ અમુરુલયુ ગુણના કારણે છે અન્ય
ગુણ કે અન્ય દેવ અન્યપણે ન થાય એ પણ અમુરુલયુ
ગુણનું કાર્ય છે

તેને વસ્તુ જેની છે તેનો સ્વભાવ અને ગુણ-પર્યાય હોય
છે આ ગુણને સ્વભાવપર્યાય પણ કહેવાય છે આ ગુણથી
મનુષ્ય દેહમાં રહેલો આત્મા સ્વગુણને પ્રગટ કરીને પૂર્ણ
શુદ્ધતાને પામે છે, તે ગુણના ઉપચારથી મનુષ્યપર્યાયનો મ
દેહમાં છે અને જે અમુરુલયુ ગુણ કલો છે તે સ્વસત્તાને
[આત્માનો] એક ગુણ છે

અમૂર્તિ એવો વર્ણ મધ્ય રસ અપર્યવૃત્તિ, એવો અમૂર્તિ

અરૂપી) જીવ પદાર્થ છે

‘સદગ પદ રૂપ જો,’ એટલે જે છે તે સદગ સ્વભાવે
 - સંતોષ આનંદ સ્વરૂપ, જેમ જે તેમ પ્રગટવું, સ્વાભાવિક સિદ્ધ
 - રૂપ પૂર્વ આત્મપદ જે અસિનાદી સદગ્ગનદ શુદ્ધ સ્વરૂપ
 , એ હાનત જલદી પ્રગટો એવી આ ગાયામા ભાવના છે

સૌંદર્ય ભૂમિકાથી છૂતીને ચૌદ ધ્વજા- ઉપર આત્મી પૃથ્વી
 તે ઉપર આત્મા પોતાના જીર્ણગમન સ્વભાવના કારણે
 થઈ ગયે છે આત્મા સદ્ગમ, હાવો છે તેનો જીર્ણગમન
 ભાવ છે

અતી કાર્ષ પૂછે કે આત્માનો જીવો જવાનો સ્વભાવ છે,
 1 આત્મધી જીવે કેમ ન ગયો? તેનો ઉત્તર એ છે કે દરેક
 - વ ઉચ્ચપણું છે જે હતા પોતાના અજ્ઞાનના કારણે દેહાદિ
 સ્વસ્તુમા ગુણ દ્વય મોહવડે ઉપાધિરૂપ કર્મજનનમા અટક્યો

ત્યાસુધી સ્વ-સન્મુખ પૂર્ણપણે સ્વરૂપસ્થિતતા ન કરે
 - આત્મધી પોતાનો જીર્ણગમન સ્વભાવ પ્રગટ થતો નથી પૂર્ણ
 દ થતા સક્રિયરૂપે મોક્ષસ્વભાવ હતો તે પ્રગટ થતા તે જ
 મરે જીર્ણગમન સ્વભાવ નામની સક્રિય પ્રગટ થાય છે દેહાદિ
 કર્મજનનથી છૂટ્યા પછી તેનું નીચે રહેવું શક્ય નથી આત્મા
 રૂપી સદ્ગમ છે, હાવો છે, હળની ચીજ ઉપર જ જાય
 - મનો લેપ લગાડેલ વૃજીને કૂવામા નાખો તો તે ડૂબી જાય
 , પણ માની ધોવાતાં વૃજી ઉપર આવે છે, તેમ ચૈતન્ય
 જવાન આત્મા ઉપર આડે કર્મ પુરજનના પગમાણુઓનો બંધ
 તો ત્યાસુધી તે સસાગમા હતો, પણ તેનો જ્ઞાન ધ્યાનથી નાશ

કર્મો, તેથી પૂર્ણ કવચ રહિત અટોચ સ્વરૂપે ચોંદ રાગલો
છેડે સિદ્ધિલિલા આઠમી પૃથ્વી ઉપર બિરાજે છે. ॥ ૧૮ ॥
હવે આત્માની સિદ્ધિપર્યાય પ્રગટે તે સમયે કેરી દશા છે
છે, તે જણાવે છે.

પૂર્વ પ્રયોગાદિ કારણના યોગથી,
ઉપર્યાગમન સિદ્ધાસય પ્રાપ્ત સુસ્થિત બે;
સાદિ અનંત અનંત સમાધિ ગુપ્તમાં,
અનંત દર્શન, જ્ઞાન અનંત સહિત બે. અ.૦ ॥૧૯॥

પૂર્વ પ્રયોગાદિ કારણોમાં એક ન્યાય થતે છે. અનાદિ
કાળનો અગાનભાવ હવે તેને ટાળતાં સમ્યક્દર્શન (આત્મજ્ઞાન)
દશા પ્રગટે છે; અને ત્યારે પૂર્ણ શુદ્ધતા (મોક્ષસ્વભાવ) ની
અવસ્થા પ્રગટ કરવા માટે સ્વ સ્વરૂપે વર્તવાનો એટલે કે જ્ઞાનની
સ્થિરતા-રમણતારૂપ પુરુષાર્થ જીવ પ્રગટ કરે છે. આ ગુણ-
ક્રોધીરૂપ અતરંગ જ્ઞાનમાં પ્રવળ તે પૂર્વ પ્રયોગ છે; અને તેવડે
પૂર્ણ શુદ્ધસ્વરૂપ પ્રગટે

નિમિત્તની અપેક્ષા
તે બ્યવહાર છે,
નિઘપ સ્વભાવમાં
આઠમી પૃથ્વી
સ્થિર રહે છે.

સદને
ક્ષેત્રને
સક્ષેત્ર
ત
પ
મયુ. ક્ષેત્ર
તેમ કહેવું
સ્વક્ષેત્રમાં
સમયમાં
સ્વદબ્ધમાં

પૂર્વ પ્રયો

(૧) બાણ

.) સુખ

૧. જાણના અભાવી શ્રી કૃષ્ણને આ લક્ષ્ય કહે છે, તેમ જર્મ
 ૨. આનંદને લાગે એવાની લાગણી તારથી ફાટ્યો ત્યારે
 ૩. સહેજે આમથમા વિશે જાણુ મળુ, અને રસી નીચે આવવાનું
 ૪. શોભા મર્મ નિમિત્ત ન - ૧

(૧) અનિશ્ચિતા - જે અનિશ્ચિતની લાગણી આકાશ તરફ
 ગમે જાય છે તેનું

(૪) વૃક્ષની કાષ્ટની જેમ જે પાળના અદારની ના
 થામા અથ છે નથી જાત એમદેથી હોય છે, તેથી સર્વથા
 લાગુ ન રહે એવું જાણુ

નિદાન પ્રાપ્ત સુઘિત ભો' એટલે ચૈતન્યરૂપ સિદ્ધ
 આ માટેનું અસ્ત્ર તે અસખ્યાત પ્રદેશ છે, તે આ ગજમા,
 સિવસુખમા શ્રી ને દીપ્તો હોવા મનુષ્ય દેહ જેવા આ જાતે
 આવી જાત અન્યમૂર્તિ પોતાના સ્વરૂપમા-સિદ્ધલેખમા નિધન
 નિગમાધપણે નિદાન અતરપણે ટળી રહે છે, ફરીને જાનના
 લાગુ નથી, એ નિગળા નિયમ છે

સિદ્ધાવધ પ્રાપ્ત સુઘિત ભો' એવે પોતાના આત્મામાં
 નિધન મહેતુ શ્રી આનંદવનજીનું એક કાન્ત છે કે-જહા સિ
 જહા મેરા [ત્યાં સિદ્ધોનો મેળો છે] જે ક્ષેત્રમાં અનત
 સિદ્ધ હોય છે, ત્યાં એક આત્મન્ય પીઝન આત્મન્યમા
 મળી જાતુ નથી પણ અતરપણે સ્વચ્છતા ટાળીને નિદાન
 મહેતુ એવી રીતે? તો કે,

‘સદિ અનત અનત સમાધિ સુખમા,
 જુદું, જાન અનત સદિત ભો.’

મોક્ષપદ્ધતિ ચક્રિતપદ્ધતિ હતી તેનો ઉપાદય થશે એટલે કે મોક્ષ સ્વભાવ પ્રગટ થશે તે પરમાત્મપદ પ્રગટ્યુ તે આદિ યજ્ઞ હવે અનતમળ સુધી સિદ્ધ મોક્ષ સામ્યતપદે નિજ અનત સુખ ભોગ એટલે કે નિરાકુળ સ્વભાવનો અન્યાયાધ આનંદ લેશ તેથી તે અનત ॥

હવેને સુખ ભોધ્યે છે તે અનત સુખ આશિષ્ય મોધિલાભથી [આરુઘ્ય યોદિલાભ] પ્રાપ્ત થાય છે માટે પ્રથમ સમ્યક્દર્શનનો ઉપાય કરવો સમ્યક્દર્શન થતા સમાધિ પ્રગટે છે સમાધિના દસ ભોન શાસ્ત્રમા મ્હા છે તેમા પ્રથમ સમાધિભોન પેતાના શુદ્ધ અ મસ્વરૂપનો ચચાર્ય અનુભવ થવો તે ॥ અને હેલો દશમે ભે લ સમધિ મગ્ધ છે એટલે પડિત રીપ્ સદિત યાન સમધિ અને મ્વરૂપ સ્થિરતા સદિત હેલ્લા દેહનુ છૂટવુ તે છે અને પૂર્ણ સ્વરૂપસમાધિ તે સાદિ અનત અનત સુખમા સાય / હવુ તે છે એવા અપૂર્ણ અવસરની અહીં જ વના છે

આત્માનો સ્વ સ્વભાવ અનત આનંદ સુખરૂપ છે પૂર્ણ શુદ્ધ સ્વરૂપની શ્રદ્ધા જ્ઞાન અને સ્થિરતાવડે જે ચક્રિતરૂપ મોક્ષ સ્વભાવ હતો તે પ્રગટ થતા સદૃશ આનંદનો સ્વાદ આવે છે

અણુનુ દષ્ટાત - જ્યારે ચણે મચો હોય છે ત્યારે સ્વાદે તે વૃદ્ધ લાગે છે અને વારીએ તો જાગે છે પણ જ્યારે તેને મોટી નાખવામા આવે ત્યારે સ્વદે મીઠા લાગે છે અને વારીએ તો ફરી જાગતો નથી ચણુનો તે સ્વાદ (ચુચુ) તાવજમાથી થી કે ખીજી કાર્ષમાથી પ્રગટ થશે નથી પણ ચણુમા

જ અગ્રગ સક્તિપણે હતો તે સજ્જામાથી પ્રગ્ ધર્મ સ્વાદ આપે છે, તેમ શ્રદ્ધા, જ્ઞાનની ગમણતાથી મર્જનધનની ચી જાણીને પીનરાગ દલા પ્રગ્ કર તે પોતાનો અનત આનંદ જે સક્તિરૂપે છે તે પ્રગટ સ્વાદ આપે અને ફરી સ સાગ્ગીજ ઊમે નહીં

પ્રશ્ન - સાગ્ગ ખાય તેના ગળપણનો સ્વાદ આત્માને કેમ આવે છે ?

ઉત્તર - આત્મા ગળ્યો ધર્મ જતો નથી અકપીમા સ્પર્શ નામનો મૂર્તિક ગુણ નથી આત્મા ગળપણનું જ્ઞાન કરે છે, તેથી આત્મામા કઈ સ્વાદ પેસી જતો નથી, સાગ્ગનો સ્વાદ કાર્મ લેતું નથી, પણ તેના સ્વાદને જ્ઞાની જાણે છે અને અજ્ઞાની તેમા ગગ કરે છે સાગ્ગ જડ (કપી) છે, આત્મા અકપી છે છતાં જાણે કુ ગળ્યો ધર્મ ગયો હોય, એમ માની અજ્ઞાની ગગને વેદે છે એટલે કે તે સગળીનું ઊંધું જ્ઞાન કરી રાગરૂપ હર્ષને લોચવે છે ગગ તે દુષ્ણ છે, આત્માનો સ્વભાવ સાત આનંદમય છે, પણ પોતાને જૂનીને કુ ઉપાધિવાગો, અજ્ઞાતિ વાગો છુ એમ અજ્ઞાની કવ માને છે, તેપણુ જે આનંદ-સાતિ સ્વભાવ છે તે ગળી જતો નથી જેમ જાયા સજ્જામા સ્વાદ અપ્રગટ છે, તે ગેમ્તા તેમાથી જ પ્રગટ થાય છે, તેમ ચેતનમા આનંદ, સાતિ, બેહદમુખ સક્તિરૂપે અગ્રગ છે, તે યયાર્થ વિધિથી પ્રગ્ થાય

ભગવાન આત્મા જેવળ આનંદમૂર્તિ છે, તેને જૂહીને ઊણો હીણો કે વિધારી જે માને છે, તે ગગ રસ્તો જર્તા થાય છે,

અને સુખ દુઃખની ૨ પનાથી આજીવનની દુર્ધ શોખને ભોગવે
 કે પેતાના જ્ઞાનમાં અસ્થિરતા ભોગવે છે, પણ પરને કોઈ
 આત્મા વેદતો-ભોગવતો નથી. આ ક્ષન આમર, દેહાદિ, ગત
 દ્વય કે કોઈ પગવસ્તુ આત્મામાં પેસી ચર્ધ નથી પોતે અતીન્દ્રિય
 શાશ્વત ળતા પોતાને જૂલીને પગવસ્તુમાં ગત દ્વયવડે પોતાપણ
 ધ્યાપે છે અને દુર્ધ શાકરૂપ પોતાની વિકારી અવસ્થાને ભો
 ગવ કે વીંટી કડે તેથી દુઃખ ધાર છે એમ માને કે એ
 દેહની મમતાનો રાગ કે કોઈ વીંછીના ઝેરના પરમાણુ-રૂપી
 ગજકણુ તે અરૂપી જ્ઞાન આત્મામાં પેસી ગયા નથી, પણ આત્મા
 પોતાને જૂલીને દેહમાં આત્માનો આશ્રય કરીને કે દુઃખી છું
 એમ માને કે પોતે પોતાને પગર થો માને કે પપ્ત તેવા
 ધર્મ જતો નથી જો પરમાનરૂપે ધર્મ જતો હોય તો પછી
 પોતે ક્ષમા શાંતિ આનંદ જન વગેરે સ્વચ્છુલ્યો જો ધર્મ શકે
 નહીં હાલપણે આત્મા સદાય પ્રભુ છે ળતા તેમાં ખીલુ મા
 નડુ કે પગ્તુ કર્તૃત્વ-ભોક્તૃત્વ માનડુ તે અજ્ઞાન ભાવ છે, માટે
 સિદ્ધ ધાર છે કે મોક્ષ તે આત્માનો સ્વભાવ છે, બધ એ
 ઉપાધિભાવ છે અભાવનાર નથી જોદદ આનંદ, જોદદ સુખ
 જોદદ શ્રદ્ધા અને અનંત સામર્થ્યથી આત્મા પૂર્ણ છે જોનો
 સદાચ સ્વભાવ શુદ્ધ જ કે તે અભારને હદ શી? એ નિજતત્ત્વ
 જેમ છ તમ ઓળખે તની રચિ કરે અને તે જાતના પુરુષાર્થ
 વડે સ્થિરતા કરે તો આ આત્મા પૂર્ણ કૃતકૃત્ય ધર્મ સદાચ
 સ્વતત્ત્વ સુખદસા પ્રભુ કરે

શાસ્ત્રમાં કહે છે કે નધા જીવાત્મા સુખ ઈન્દ્રિયે છે પણ
 ખના કાળો મેળવતા નથી, અનંત સુખનું કાગળુ સમ્યક્

દત્ત ન સમ્યગ્જ્ઞાન અને મન્યદ્વ્યારિત્ર છે તેનો માર્ગ સસારી જીવનમાં મંદી સાબળ્યો નથી, તેથી તેઓ સુખ તો ઈચ્છે છે પણ સુખનો સાચો ઉપાય દગ્ગતા નથી, દુખને ઈચ્છતા નથી પણ દુખના કારણો ઓળખતા નથી દુખનું ખીલું નામ અસાતિ કે તે અસાતિનું કારણ અજ્ઞાન અથવા દર્શનમોહ—મિથ્યાત્વ છે, સ્વરૂપની ભૂલ છે તે જીધી માન્યતાદૃષ્ટ અજ્ઞાનનો અભાવ સમ્યક્દર્શન અને સમ્યગ્જ્ઞાનવડે ચાલે છે

પુણ્ય પાપ અને રાગ દ્વેષરૂપ ઉપાધિની અસંગ્રહી ભિન્ન એવી સ્વરૂપમિશ્રિતા સત્ય પુરુષાર્થ વડે પૂર્ણપણે પ્રગટ થાય છે અને તેથી નિરાકુળ સુખદશા પ્રગટે છે નિરાકુળતા એટલે આધિ વ્યાધિ અને ઉપાધિ રહિત સાતિ

આધિ.—મનના શુભાશુભ વિકારો—અધ્યવસાય તે વિભરી નાઈ એટલે ચૈતન્યની અમિશ્રિતા છે

વ્યાધિ.—શરીરની રોગાદિ પીડાને વ્યાધિ કહેવાય છે

ઉપાધિ.—બી, ધન, પુત્ર, આખરે વર્ગેરેની ચિંતા કરવી તેને ઉપાધિ કહેવાય છે

આ ત્રણે પ્રકાર—(આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ)ની આકુળતા રહિત સદ્ગુણદૃષ્ટ સુખદશા છે, તેવા અનંત સમાધિ સુખમાં અનંત સિદ્ધ ભગવાન આત્મા નિરાજે છે

‘અનંત દર્શન, જ્ઞાન અનંત સદિત જ્ઞે’—આત્મામાં જોડા સામર્થ્ય હોવાથી તેના બધા ગુણ અનંત તક્તિવાળા છે જેમ ચણામાં સ્વાદ હતો, તો તે ચણામાંથી પ્રગટ થયો, તેમ આદ્ય કર્મની ધૂળ નાશ થઈને એકાદ અનંત આનંદ, દર્શન

જ્ઞાનશક્તિ બૂદ્ધી આત્મા જોધો પગિણુમે છે, તે અનત સ્વા
ધીનતાનું જ્ઞાન મરીને અનત ઈર્ષ્ય, અનત યાન, અનત વીર્ય
અને અનત આનંદને શક્તિમાથી સજ્ઞા (પ્રગટ) મરી શકે
છે પણ જ્ઞાનુધી પોતાના સ્વરૂપનું જ્ઞાન નથી ત્યાનુધી પગ
ધીન છે, તેથી કુળી છે પરાધીનને સ્વપ્ને પણ સુખ હોય નહીં

જ્ઞાની ધર્માત્મા એ પગમાણુથી માફીને ઈન્દ્ર ચક્રવર્તીપતિ
મને તેવા કે કોઈ પ્રકારના પુરસ્કારી પગધીનતાને ઈચ્છતા
નથી તેથી જ સ્વાધીનતા (મોક્ષસ્વભાવ) પ્રગટે છે શુભ
વિકલ્પ પણ જ્ઞાની ઈચ્છતા નથી, જલ્દી શુભ પગિણુમેનું
અવલબન તે મોહકર્મના અનત ગજકલ્પેના ઉદયનો સીમા
કે તે કર્મભાવની ઉપાધિથી ન્યાધીન તરન ન જ પ્રગટે

પુરુષના પગમાણુઓનું અવલબન તથા તેનો સખધ રહે
તે પરાધીનતા કે તેથી જ્ઞાની કહે કે કે, સસારીજનોને સુખ
જોઈએ, પણ સુખનો માર્ગ (સ્વાધીનતાનો ધર્મ) બૂદ્ધી પગ
ધીનતાનું માર્ગ કરે, પછી તેનું ફળ સ્વાધીનતા ક્યાથી પ્રગટે ?
વિકારી રાગરૂપ લાગણુમાથી અવિકારી વીતરાગ કાર્ય પ્રગટ
નહીં માટે પ્રથમ સાતી સમજણુથી આત્માની રચિ કરવાની
જરૂર છે અહીં સમ્યક્દર્શન સહિત પૂર્ણ શુદ્ધ સ્વરૂપની રચિ
પુરુષાર્થ અને તે અપૂર્વ અસર ની પ્રાપ્તિની જ્ઞાનના છે

અનત ઈર્ષ્ય જ્ઞાન અનત સહિત જો

‘ચેતના નામે આત્માનો શુભ છે તેની મુખ્ય બે શક્તિ કે

(૧) ઈર્ષ્ય ચેતના તેનો વ્યાપાર નિર્વિકલ્પ, નિરાધાર,
સામાન્ય કે

(૨) જ્ઞાનચેતના - તેનો વ્યાપાર અવિકલ્પ, સાધાર, વિશેષ છે. દર્શનચેતના યુક્તિનુ લક્ષણ સામાન્ય સત્તામાત્ર અવયોક્ત એટલે સ્વરૂપની સન્નિપત્તા સમયે ઉત્સુકતારૂપ લક્ષણ, (તેમા સ્વ પરનો બેદપૂર્વક બોધ નથી) સ્વસત્તાનુ નિર્વિકલ્પપણે દેખવું તે છે.

હવે 'દર્શન ઉપયોગ'નો અર્થ કહેવામા આવે છે - એક પદાર્થ સખધી જ્ઞાનનો વિકલ્પ છૂટીને ખીજ પદાર્થ તરફ વળ્યું થયું અને હજી ખીજ પદાર્થ સખધી બોધ થયો નથી, તે વચેનો મામાન્ય લક્ષણરૂપ (દર્શનમા ચેતવારૂપ) ઉપયોગ જ્યારે જીવ આશ્રયે છે, સિદ્ધ ભગવાન તથા કેવળજ્ઞાની સર્વજ્ઞને એકજ સમયે અનંત સામર્થ્ય સ્વરૂપ દર્શન જ્ઞાન ઉપયોગ છે. તેમા વિધના સમસ્ત જીવ-અજીવ દ્રવ્યોના સામાન્ય-વિશેષ સર્વભાવો સમય માત્રમા સહેજે જણાય છે નિશ્ચયથી કેવળ સ્વને જ જણે છે, દેખે છે સર્વજ્ઞને અનંત દર્શન-જ્ઞાનનુ બેહદ સામર્થ્ય છે, અનંત સુખ છે, બધા યુક્તોને ટકારી રાખનાર અનંત વીર્ય (બળ) નામનો યુક્ત છે, એવા અનંત યુક્તોવાળી પૂર્ણ પરમાત્મ દસા પ્રગટ થાય એવો ' અપૂર્વ અવ-સર ' ક્યારે આવે, તેની અહીં જાવના છે ॥ ૧૬ ॥

જે પદ શ્રી સર્વજ્ઞે લીધું જ્ઞાનમાં,

હજી શક્યા નહીં પણ તે શ્રી ભગવાન જો;

તેહ સ્વરૂપને અન્ય વાણી તે શું કહે ?

અનુભવનોચર માત્ર રહ્યું તે જ્ઞાન જો. અં ૦ ॥૨૦॥
તેની

જાણીએ તે કેવળીજનવાન પણ વાણીદારા કહી શક્યા નહીં
કારણ કે વાણી જડ છે, તેમાં કમ પડે છે અને જ્ઞાન અકમ
અપરિમિત છે, માટે જેટલું જ્ઞાનમાં જાણાય (અનુભવાય)
તેટલું વાણીદારા આવે નહીં

જે ૫૬ મી સર્વજ્ઞે પૂર્ણ પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન (કેવળજ્ઞાન) માં
હીકું છે, તે વાણીદારા સાક્ષાત્ તીર્થ કર જનવાન પણ પૂર્ણપણે
કહી શક્યા નહીં, કારણ કે વાણી જડ હોવાથી અંશમાન
જાણાવાય

સર્વજ્ઞ જનવાન જધા આત્માને પ્રત્યક્ષ દેખે છે, પણ હમરમ
જ્ઞાની પ્રત્યક્ષ દેખી શકે નહીં, છતાં સ્વાનુભવથી પોતાના સ્વ
રૂપની સાતિ-આનંદ વેદી શકે છે જાવચત-ઉપયોગની સ્થિરતા
વખતે હમરમનો અનુભવ અશે પ્રત્યક્ષ પણ છે. (સર્વજ્ઞ
પ્રત્યક્ષ કેવળજ્ઞાનમાં છે) જેમ અધ મનુષ્ય સાકર ખાય, તેનો
ચાદ વેદે-ભોગવે, પણ તેનો આકાર દેખી શકે નહીં, તેમ
સમ્યક્દર્શનરૂપ યોથી ભૂમિકામાં તથા ઉપલી ભૂમિકાઓમાં
અધિક અધિક અશે આત્માના આનંદનો અનુભવ થાય, પણ
આત્માના પ્રદેશોને પ્રત્યક્ષ ન દેખી શકે

કેવળજ્ઞાન ચતા અનંત દર્શન, અનંત જ્ઞાન, અનંત સુખ
અને અનંત વીર્ય પ્રચટ થાય છે તે કેવળી જ્ઞે તીર્થ કર જન
વાન હોય તો ' ઝડ ' દિન ખનિ એટલે કે આત્માને યોગ
ખાવનારી વાણી સદજે છટે છે ઈન્દ્રિય વિના ભાગ સહેજે પૂર્વ
યોગના કારણે છટે છે તે [વાણી] જનવાન આત્માનો અરૂપી જ્ઞાન
ધનસ્વભાવ જે તેને, તથા ૭ દ-ઓમાં જે અનંત ધર્મો છે
તેને, અનેકાન્ત ન્યાયથી સમજાવ છે

વાણીમા અત્પ ઈશાગ આવી શકે છે, અને તેને ચતુઃ
 પુરુષ સમજી લે છે જ. અને ત ગરુડેસોની બનેલી વાણી દ્વારા
 આત્માનુ વર્ણન પૂર્ણપણે થઈ શકે નહીં, પણ લગ્નજનોને
 અને ઉપમાનુ નિમિત્ત એવી અદ્ભુત વાણીનો યોગ તીર્થ કર
 ભગવાનને હોય છે ભગવાનની વાણી ઉપગની મણુધગદેવે બાગ
 અગતી શાસ્ત્ર ગચના દરી, ગતા હેવટે એમ દહુ કે આમા
 અધુષ કથન છે દુરમન [જ. વાણી] દ્વારા અરૂપી, અતીન્દ્રિય
 ભગવાન આત્માના વખાણ કેટલા થઈ શકે? ગતા મૂગાની
 શ્રેણિએ સમજાયુ છે અનેક ના, પ્રમાણ, નિલેપથી પાથોનુ
 ન્યૂન અને મુદ્દમ કથન ન્યાયપૂર્વક કહ્યું છે આત્મા નિરોપેક્ષ
 તત્ત્વ છે, પરનિમિત્તની અપેક્ષાથી રહિત છે, ગતા કથન બે થી
 અનેમન્ત ધર્મ સહિત તેનુ વર્ણન કરવામા આનુ છે વાણી
 જડ, વર્ણાદિ રૂપી ગુણુવાળી તે અરૂપી આત્માને કેવોતક કહી
 શકે? પણ વાચક શબ્દ પાઠના વાચ્ય અર્થરૂપ આત્માને
 મત્સંભાગમથી, ગુરુઆગથી ઓળખી શકાય છે, અને મમજી
 રમય છે આત્મતત્ત્વ અનુપમ (ઉપમા ગહિત) હોવાથી કોઈ
 જડ વસ્તુ સાથે સરખાની શકાય નહીં માયતા તાજ ધીને,
 ગ્વાદ, ખાવાવાળાને અનુભવમા આવે, પણ તેને કોઈ ઉપમા
 આપીને સંતોષમાગકરીતે સમજાવી શકાય નહીં, તો પછી અરૂપી
 અતીન્દ્રિય આત્માનુ વર્ણન વિક પથી કે વાણીથી કેમ થઈ
 શકે? ભગવાન રીતગમ સર્વગ પગ્માત્મા તીર્થ કરદેવને વાણી
 યોગ હતો, ગતા તેઓ આત્માનુ વર્ણન પૂર્ણરીતે કહી શક્યા
 નહીં, પણ કથયિત ઈશ્વારાથી-સગથી તેમણે સમજાયુ છે
 તેમ વર્તમાન ગનીપુત્રો, જેઓને આત્માનો અનુભવ છે,

સ પૂર્ણ થઈ સહે નહીં; માત્ર કથચિત્ત શબ્દથી પદાર્થને ભેદ
પાડીને ઝોળખાવી શકાય

અવિરોધપણે આત્મક મન હ્રિદયથી બુદ્ધ છે, માટે-

“ તેહ સ્વરૂપને અન્ય વાણી તે હું કહે ”

અનુભવમોચર માત્ર ગ્યુ તે જ્ઞાન ભે ”

જેને સમ્યક્દર્શનવડે સ્વાનુભવ થયો છે, તેણે અથે શ્વાનુ
ભવથી આપુ’ દ્રવ્ય પ્રમાણ ભવ્યુ છે. ‘હું શુદ્ધ છું, મુક્ત
છું,’ એવા મનના સમર્થના ચિદ્દેવોથી તે સ્વરૂપનો આનંદ
વેદી શકાય નહીં પણ ગગરહિત જ્ઞાનની સ્થિતતા (એકાગ્રતા)થી
સમ્યક્જ્ઞાની પરાંણ તથા પ્રત્યક્ષ પ્રમાણથી જાણે છે, તેથી આ-
ત્મા માત્ર જ્ઞાનગમ્ય છે. ॥ ૨૦ ॥

એહુ પરમપદપ્રાપ્તિનું ક્યું ધ્યાન મેં,

ગમતવગર ને હાલ મનોસ્થરૂપ ભે;

તોપણ નિશ્ચય રાજચંદ્ર મનને રહ્યો,

પ્રભુ આપ્તાએ ધારું તે જ સ્વરૂપ ભે. અ૦ ॥ ૨૧ ॥

‘અપૂર્વ’ અવસર’ કાન્ય પૂર્ણ કરતા શીમદ રાજચંદ્ર કહે
છે કે.-પૂર્ણ શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપની પૂર્ણ પવિત્ર સ્થિતિને પ્રાપ્ત
કરવાનું મેં સ્વાનુભવના સહે ધ્યાન ક્યું પણ હાલ તે ગમ-
તવગરનું અને મનોસ્થરૂપ છે. મનરૂપી રથવડે અપૂર્વ રચિથી
પૂર્ણતાની લાખના કરેં છું પૂર્ણતા માટે જેવો પુરુષાર્થ અને
અતરંગમણતા (સ્વરૂપસ્થિરતા) જોઈએ તે વર્તમાનમા
જણાતા નથી. યથાર્થ નિર્મયમણનો પુરુષાર્થ કરવાની શક્તિની

વર્તમાનમા નમજાર્થ છે, પણ દર્શનવિશુદ્ધિ છે, તેથી નિઃશ્ચ
 સુદ્ધ સ્વરૂપના લક્ષ્યે એક જાવ પડી, જ્યાં સાક્ષાત્ સર્વજ્ઞ પ્રભુ
 તીથ ક્રો નિગલ્પતા હોય ત્યાં પ્રભુ આઠા અગીકાર કરી નિ
 ર્મય માર્ગમા ઉત્કૃષ્ટ સાધક સ્વભાવનો વિકાસ કરી એ પગ
 પદને [વીસમી માયામા કૃત્યુ તેને] પામવાનો છુ. પ્રભુ આઠા
 [વીતગમની આઠા] નું બહુમાન કરીને કહે છે કે, માગ
 આતમા વિદે એવો નિ સદેહ નિશ્ચય છે કે એક જ દેહ પડી
 બીજે દેહ નથી

‘પ્રભુ આઠા’ એટલે સર્વજ્ઞ વીતગમ જાગવાને જેવા
 ચૈતન્ય ન્વભાવ જાણ્યો છે, તેવા જ જાવ અનુસાર વર્તવું
 વીતગમ સ્વરૂપની આગધના નિર્મયમાર્ગે, નિન આઠા અનુમા
 કરી તે પગમાત્ર સ્વરૂપ ધર્મધુ તેમા રક્ષા સદેહ નથી, એવા
 દૌલ કગર આતમામા નિશ્ચલ કયો છે આ જાતની અનુભવ
 દયામા નિ સદેહતા વર્તતી હોય, ત્યાં એક જ જાવ બાકી હોય
 એમ પ્રભુ આઠાનો આદર કરીને કૃત્યુ આ મહા મગજિક કરું
 છે ‘પ્રભુ આઠા’ એ મહાન મૂન છે તેમા જાગવાન સર્વજ્ઞના
 જ્ઞાનમા ગ્રહેલી આઠા અને તે સાથે પોતાના જાવની સધિને
 પચાર્થ નિર્ણય પ્રમાણુ થયો છે એમા ‘મોક્ષરત્નપ્ર પ્રગટ
 કરંદુ’ તેના જાણકાર છે એવા જાણકારનો ‘અપૂર્વ અનસર’
 કમારે આવતો? એમ મગજિક કરીને, મહામગજિક કહીને
 ‘અપૂર્વ અનમન’ કાન્ય પૂર્ણ થાય છે

ॐ સમાપ્ત ॐ

શુદ્ધિપત્રક.

પાત્ર	લીંગ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧	૧૪	ભાવિ નૈમનત્રયી	—
૪	૫	મ યિની	મ યિથી
૭	૧૧	ત્યાગ	ત્યાગી
૭	૧૮	નવ	આઠ
૯	૭	કગ્વાનાનો	કગ્વાનો
૯	૨૧	તેવા	તેવી
૧૦	૧૧	ભાવનુ	શુદ્ધભાવનુ
૧૨	૪	થઈ	થઈ તે રૂપે
૧૬	૧૬	માટે	મારે
૧૯	૧૧	ભાવ	ભાવ-
૨૭	૧૦	સર્વકાળ	સ્વભાગ
૨૭	૪	ગુણુવટે	—
૩૮	૯	સે-યા સે-યા	સે-યા
૪૩	૧૨	વીતરાગી	—
૪૪	૨૧	દેહ	દેહ
૪૪	૨૧	અર્થ	અર્થ
૪૬	૨	અખડ	અખડ

પાત્ર	ટીકા	અ. ૧૬	શુદ્ધ
૪૬	૩	પરિણમના	પરિણમતો
૫૪	૧	ન્યાયમા	મુખકમળથી
૭૫	૨૧	સાન	સાધક
૮૨	૮	નિક પમા	વિષ્ણુ કે
૮૩	૧૭	મુઝાય કે	અજ્ઞાની મુઝાય કે
૮૪	૧૨	ડર	સાધક શ્રવ
૮૫	૧૨	માટે	મારી
૯૪	૧૬	યાય	ઝહેરાય
૯૭	૨	પપુ	પળે
૧૦૩	૩	સાસન	માધન
૧૦૪	૫	કમે	કમે
૧૦૭	૨	આનં	આનં
૧૦૭	૧૪	ઉત્કૃષ્ટ	—
૧૦૮	૧૧	ચૈતનરૂપ	ચૈતનરૂપ

